

Speculū officiū misse expositorium.

Secē cōtēta in hoc libro

Mistica expositio misse vitā christi et passionem allegorice representans.
Tabula sancti Bonauenture de cōsiderādis a missam celebraturis.
Octo motiua ad libenter celebrandū.
Effectus et fructus misse.
Ordines deuote añ et post cōionē dicēde.
De laude et virtute psalmorū et horis canonicis legendis.
Speculū { Peccatorum / Vite spūalis beati Bernardi / Agonisantis
Appellatio peccatoris a dei iusticia ad eius misericordiā Johannis Gersonis per modū orationis et cōfessionis.
Satio apostolorū eiusdem.

Inc. 405

1272168 (N)

Speculū officii misse expositorium.

Mistica expositio misse vitā christi et passionem allegorice representans.
Tabula sancti Bonauenture de cōsiderādis a missam celebraturis.
Octo motiua ad libenter celebrandū.
Effectus et fructus misse.
Orōnes deuote añ et post cōionē dicēde.
De laude et virtute psalmorū et horis canonicis legendis.

Secē cōtēta in hoc libro

Speculū Peccatorum / Vite spūalis beati Bernardi / Agonisantis

Appellatio peccatoris a dei iusticia ad eius misericordiā Johannis Gersonis per modū orationis et cōfessionis.
Satio apostolorū eiusdem.

1272168 (1)

Incipit speculū misse floridum qđ pulcre et vtiliter exponit officiū misse.

Onia que in misse officio agunt. tam in vocibus et signis. q̄ etiam in sacris vestib⁹ diuinis plena sūt mysterijs ac singula celesti sunt dulcedine redundantia. si diligentē habeant inspectorē. q̄ nouit mel de petra sugere oleūq̄ de saxo durissimo. Sed heu multi multas legunt missas sine deuotō et debita ꝓparatōe. sed sola necessitate ducti vel cōsuetudine (tā q̄ vitula effraim docta diligere triturā) raro vel nunq̄ huius tam magnifici sacramēti mysteria cōtemplantes. neq̄ cōsiderantes cuius vicē gerūt. aut quid quē. vel pro quib⁹. dona et sacrificia offerūt. cum m̄ Sm Gregō. maior gloria deo exhiberi nō pt q̄ in misse officio. in quo sacrificiū laudis ipe dei filius ihesus christus deo patri offert. Nullum deniq̄ sacrificiū isto est salubrius: quo peccata tollunt. virtutes augent. et mens olim spiritualiū abundātia impinguatur. De quo sic dicit Augusti. Missa honor est sanctor. salus viuorū. redemptio mortuorū. qua peccata tam viuorū q̄ mortuorū cōdonantur. Si quidē (vt aiunt) ipa missa suo modo tam plena est mysterijs. sicut mare guttis. sic̄ sol athomis. sicut firmamentū stellis. et sicut celum empireū angelis. Ideo summa cū reuerētia deuotōe puritate et humilitate ad hoc diuinissimū sacramentū pagendum. deberēt se dei sacerdotes ꝓparare: et ipius mysteria q̄tum ꝓualent nō ignorare. ne ipis cōtingat sicut symeo. q̄ act⁹ cōsimiles. put ab hoibus videt fieri operatur: qđ vero significēt minime apprehēdit. Turpe vticq̄ est causas tractāti ius in quo versatur ignorare. Cum scriptū sit. Ignorās ignorabit. Et de tali ignorantia timendū est q̄ summo iudici reddituri sunt rationē. Cōtra ignorantiā tā periculosam. hoc speculū misse ex diuersis doctorū scriptis. allegationib⁹ breuitatis cā ꝓtem missis collectū. ad oīpotētis dei honorē. et simpliciū sacerdotū eruditionē cōmunico legendū. Et q̄ breuitati insistere volui et hoc ipm de q̄ tractare cepi meū excedit ingeniū. piter et intellectū: quocirca nō solū iplozo benuolū lectorē: sed etiā liberū desidero correctorē.

De preparatōe sacerdotis celebrare volētis. Et de ornamentorū sacerdotaliū significatione.

Ante q̄ ad misse expositionē ptingamus dicendū erit de ꝓparatōne sacerdotū celebrare volentiū et de repzesentatōne sacrarū vestiū. Et q̄ sacerdos est q̄si pugil. q̄ pugnare habet cum diabolo. p delictis populi in missa. ideo armat se trib⁹ Primo ozōnib⁹. Secundo sacris vestib⁹ Tercio debitis ceremonijs. Primo igitur q̄n q̄ dicit psalmos ꝓpter trāsgressionē quinq̄ sensuū. et q̄ in singulis psalmis cōmemoratio fit de his q̄ spectant ad sacramentū et ad remissionē peccatorum. Secōo induit sacris vestib⁹ quasi armis pugnaturus spūalib⁹. iuxta illud ad Ephes. iiij. Induite vos armatura dei vt possitis stare aduersus insidias diaboli. Alba. p lozica operit. cingulū habet. p arcu et pharetra. stolā. p hasta. manipulo. p clamat. casula quasi clipeo se. protegit. amictu. p galea caput. protegit. Libro vtitur. p gladio. Habet ergo simplex sacerdos sex indumenta. q̄ sex habet officia. catheczare baptisare. p̄dicare. ligare. absoluere. et ꝓsecrare. Ista indumēta scōm Inno. aliud in capite. i. christo. aliud in mēbris. i. sacerdotib⁹ significāt. Allegorice in christo sunt repzesentatiua vestiū xpi

quibus fuit indutus passionis tpe. Nã calcei sacerdotis designãt xpi hũanitatẽ Humerale velamẽ oculoꝝ. Alba vestẽ longã in q̃ uersus fuit ab herode. Cingulũ flagellũ manipulꝰ funẽ stola ligamen q̃ fuit ligatꝰ ad columnã. casula purpureũ vestimẽtũ. debis latꝰ patebit in alia expositiõe. Tropologice. ad sacerdotes mẽbra xpi significãt. vt moraliter et spualiter informemur. Amictꝰ spem significat de supnis z mẽtis in deũ eleuationẽ Alba p seuerantiã. hãc induẽs ornate ꝓponit in signũ q̃ vita sacerdotꝭ debet esse honesta. qua alios doceat vita z exemplo. Zona significat timorẽ q̃ phibet defluere in peccatũ. Manipulꝰ fortitudinẽ fcat in aduersis. Stola mortificationẽ carnis. duo brachia eiꝰ tẽperantiã et prudentiã significãt. Casula fcat pfectionẽ charitatis. Corona clericoꝝ q̃ rotunda est in capite: repsentat. qz ipi ministri sũt dei q̃ fine caret et pncipio. Sacerdos celebrãs xpm repsentat. Diaconus cũ subdiacono aplos z. lxij. discipulos xpi. Ceroferarij leges et pphetas.

Armatus itaq; sacerdos hoc mõ ad altare. i. xpm accedit. vbi trib⁹ alijs se munit armis vt aptior sit. Primo ꝓfessione. vt sit mũdus. ibi. cõfiteor. Scõo oratõne. vt sit deuotus. cũ dicit. Auferꝛ a me dñe. Tercio crucis impssione. Vñ Ezech. ix. Sup quẽ videris signũ thau ne occidas. Post hoc accedit ad altare. et osculatur illud. qõ significat ꝓiunctionẽ dei cũ ecclesia p dilectionẽ. et qz ipe sacerdos ex charitate vult p alijs sacrificiũ offerre. altare ecclesiã significat. duo cornua eius duas gentes.

Misse officiũ diuiditur in sex partes principales

Iso ordine numero z repsentatõe sacrarũ vestiũ. et quõ ad altare est accedendũ. nũc dicẽdum erit de missa z ipsius expositione.

Officium misse sex habet partes pncipales. quarũ prima vocat pparatio et durat ab introitu vsq; ad eplam. Scõa oꝛ instructio q̃ finit in offertorio. Tercia dicit oblatio que durat vsq;. Te igitur. Quarta appellat cõsecratio. q̃ extenditur vsq; ad orationẽ dñicam. Quinta pars misse oꝛ sacri pceptio. q̃ durat a paterno ster vsq; ad cõmunionẽ. Sexta vocatur gratiaꝝ actio. z durat vsq; ad finẽ misse

Missam dñs nr̃ iesus summꝰ sacerdos fm ordinẽ melchisedech pzimꝰ instituit. qñ in vltia cena panẽ z vinũ in corpus et sanguinẽ suũ trãsmutauit. dicẽs. hoc est corpꝰ meũ zc. Cetera oia q̃ i missa dicunt: diuersis tpib⁹ a diuersis sanctis sunt addita; put xpiane religiõis cultu crescẽte visa sũt decẽti⁹ conuenire. Missa appellat hoc noie. primo rõne angeloꝝ q̃ ibi mittunt. Scõo rõne filij dei q̃ nobis a pre mittit. Tercio rõe mediatoris dei. i. sacerdotꝭ. q̃ quẽ vota mittimꝰ deo et pces. Sacrm dicit sacrãs mentẽ vel sacrũ secretũ. Dicit aliq̃n cõio. qz nobis deũ z nos deo facit cõmunẽ. Dicit hostia qz p eũ vincimus hostes. Dicit etiã eucharistia. i. bona gratia.

Prima pars misse vocatur preparatio.

Prima ps misse pparatio dicta quattuoꝛ in se cõtinet capitula. scz. introitũ. kyrieeleison. gloria in excelsis. et collecta. Per hec q̃ttuoꝛ designant q̃bus se debẽt xpifideles adoꝛãs et deuotã misse auditionẽ pparare. Primo cũ mentis deuotõe. hoc repsentat introitꝰ. Scõo cũ mẽtis humiliatiõe. hoc insinuat kyrieeleison. Tercio cũ mẽtis erectõe. hoc fcat glia in excelsis Quarto cum impetrandi et orandi intentõe. hoc significat collecta. Introitus cuius cantus grauioꝛ est. significat clamoꝛẽ patrũ

ante legē xpi aduentū expectantiū. Ver sus cuius cantus planior est et clarior. significat desideriū xpheta. sub lege. Gloria patri repñtat exultationē patrū noui testamēti. Et ñ legē occultā sanctā trinitatē: iā manifeste glorificatā. et q tota trinitas opata est xpi incarnatōz. Introitus dicit bis. in laudē diuine z humane nature q fuerūt in xpo. Tropologice z moraliter introitus significat boni opis inchoationē. q aūt duplicat hoc fcat q in nra inceptōe debem⁹ declinare a malo z facere bonū. Dicit ideo introit⁹. q tūc sacerdos intrat de ede sacrificatur⁹. Et repñtat. q xps carne assumpta. p celsit ex castissīo virginis aluo. Hugo dicit q introit⁹ significat vaticiniū xpheta rum z desideria patrū desiderantiū christum incarnandū.

De kyrieeleison.

Secūdo disponit⁹ populus ad orōz p misēdie dei inuocationē z sui humiliationē. hoc kyrieeleison repsentat. q z kyrieel. grece latīe sonat. dñe miserere nob. Laudat q ppe z inuocat sanctā trinitatē tripli cando kyrieeleison. Dicit em̄ ter kyrie. in laudē dei pñs: ter xpeleison: in gloriā filij ter kyrie. in honorē spūssancti. Dicit nonies. ppter. ix. choros angelorz. q ab eis ptegi. et ipis pfugi i gloria petim⁹. Vel dicit nonies p̄tra nouē genera peccatorz originale veniale et mortale. qō in septem spēs diuidit. Tropologice. q kyrieeleison nouē vicibz variat. fcat misēdie dei inuocationē. qua nouē modis indigem⁹ Primo tribz modis q̄tū ad peccatorz remissionē. q ppetrauim⁹ corde ore et ope. Secōo tribz modis q̄tū ad triplicē gre collationē. scz fidei. spei. et charitat⁹. Tercio tribz modis q̄tū ad triplicē glorificationē. q̄ gaudebimus sup nos in deo. et intra nos de nobis. et extra nos de. p̄xio Kyrieeleison magne dr eē efficacie. q z cū hoc beat⁹ Basil⁹ clamasset. porte eccl'ie Papien. apte sūt. Triplicat. q z recogn̄o scimus nos peccasse p̄tra patrē p omnipotentiā. cōtra filiū p ignorantiā. cōtra spiritū sanctū malignitate. Interpretat em̄ kyrie. i. dñe. el. deus. leis. miserere. on nobis. id est o dñe de⁹ miserere nobis.

De gloria in excelsis

Ex recognitōe infirmitatis xpie. et misericordie dei inuocatōe. pertingit homo ad spiritualē exultationē dicēs. Gloria i excelsis deo. qō canticū est angelicū p laude et gratiarū actōe in xpi natiuitate decantatū. Hoc sacerdos in medio altaris dicit. q xps mediator dei est z hominū. et q p ei⁹ mediationē deo pacificati sum⁹. Dicit versus orientē. q i orientexps est nat⁹. In hoc hymno notat spes ecclesie. q cū angelis se sperat sp canere. vñ iam illoz canticū assumit. Dicitur ergo in festis. q z festa celestē gloriā z patriā repñtant. Nō aūt dr in officijs luctuosis. q p̄sentē miseriā designāt.

De collecta.

Ante collectā. i. orationē. vertit se sacerdos ad populū ipm̄ salutando dicēs. Dominus vobiscū p̄mittens. vt populum reddat attentū: vt mens eius ad deum dirigatur. Et est sensus. Dñs p̄ces vestras exaudiat. gratiā suā conferat. et premia eterna vobis tribuat. Et respondet populus dī Et cum spiritu tuo sup. sit. vt nobis et tibi salutaria valeas impetrare. Vel sic. Dominus sit in ore tuo et in corde tuo. Populus septē vicibus salutatur in missa. vt exclusis septē vicijs capitalibz gratiā spiritussancti accipiat septiformē. Et quia populus ad orandū cōuenit cū intentione impetrādi. Ideo statim sequitur collecta. cui p̄mittit sacerdos exhortationē dicens. Oremus. id est orate omnes vt quod petimus facilius impetremus. Et statim sequitur oratio. vt dominus aperiat corda audien

tium ad instructionē percipiendā. et ad digne sacramentum suscipiendum.

Oratio ipa collecta vocat. qz in ipa petita populi colligit. Vel dr sup xp̄m in collectiōz. Collecte dicunt in nūero impari. vna. tres. q̄nq;. vel septē. qz diuine psone sunt nūero impares. Una repñtat fidei vnitatē. Tres mysteriū scē trinitatis. Quinq; vulnera xp̄i quina. Septē spūs sancti septē dona. Collecta dr extensis manib;. Fcat q; xp̄s extēsus fuit i ara crucis. in q̄ patrē orabat. p crucifixoris populo. Dicit in dextera pte altaris: ad innuendū q; spūalia p̄cipl'r et eterna p dexterā signata sunt petēda. Cōcludit. Per dñm nr̄m. ie. xp̄m. qz ipe dicit in euāgelio. Quicq̄d petieritis in nōie meo fiet vobis. Per oīa secula scl'oz. valet tm̄ sicut q; oīa tpa. Amē si refert ad orōem: sūsonat idē q; fiat. Si vero ad finē conclusionis tūc valet tm̄ sicut. verū est.

c

Secunda pars misse dicitur instructio.

Acta in prima pte de populi pparatōe. nūc erit dicendū i hac pte secūda de ipi⁹ popli instructōe q̄ incipit ab epl'a in q̄ populus docet de dei mādatis. Et diuidit in sex. Primo in misterialē informationē. de q̄ in epl'a Scdo in penitentialē operationē. ō qua agit in grad. Tercio in salutarē lamētationē. et h̄ in tractu Quarto in exultationē spūritualē. et hāc exp̄mit all'a. Quinto in p̄ncipalē instructionē. de q̄ in euāgelio. Sexto in specialē fidei instructōz. de qua agit in simbolo. Rō p̄missoz. Sm Innocen. est. qz epl'a designat p̄cursoris officiū. q̄ xp̄m p̄dicando t monēdo p̄uenit. Gradale ipius penitentiā fcat. quā fecit t alios docuit. All'a fcat gaudium ō post pactā pniam p̄cedit. Post iohānis p̄dicationē sequit xp̄i p̄dicatio in euangelio. et ipius fides cōtinetur clarius in simbolo.

De epistola.

Oratione finita: dr epistola. q̄ significat doctrinā ap'loz. vel fcat doctrinā p̄cursoris dñi. Et elegāter illā p̄cedit orō qz Luc̄ x. dicit. Rogate dñm messis vt mittat oparios in messem suā. Epl'a dr ab epi. i. supra. et stolō missio. q̄si supra missio vel supraerogatio. sup̄ legē et euāgeliū. qz epl'e sunt declaratōes eoz q̄ dicuntur in euangelijs et lege. Epistola p̄cedit euangeliū sicut lex euangeliū. et iohannes xp̄m. Cantat autē in medio chori. significat xp̄m in medio doctoz. Ad orientē. qz lex et pphetia ad christū sūt ordinata. Vel qz populus ampliōris indiget intelligentie lumine Sacerdos tacet sub diacono epistolā legente. qz xp̄s tacuit. iohanni p̄dicante. Legēs eam nō recipit benedictionē. qz iohannes p̄dicauit solo deo inspirante nō publice eum mittente. Epistola nunq̄ legit̄ et quinq; libris moisi. qz in eis tēporalia. p̄mittunt: Et in signū huius pphetia p̄qua signat sinagoga: terminatur voce deflexa. In nouo testamento. p̄mittuntur spūritualia. ideo lectōnes eius finiunt in acuto cum exaltatione vocis. per qō designat status ecclesie militantis. Tropologice. epistola notat veteris legis obseruationē et euangeliū noue legis p̄dicationē.

De gradali.

Post epistolā sequitur gradale. qō alio nōie dicit responsoriū: vt notet nos hīs debere respōdere opere: que legunt in lectione. Dicit gradale. qz in gradibus solebat decantari. Et ad designandū q; verus penitēs: ascensiones in corde disponere debet et ire de virtute in virtutem: quasi p̄ gradus quosdā donec videat deus deoz in syon. qz gradale spectat ad opera vite actiue. In diebꝫ paschalib; non dicit. qz dies iste statū designat celestis patrie. vbi nō est fletus et penitentia. sed gaudiū et leticia. Debet verius qz nihil

lus veram facit penitentiã. nisi plene ad deũ cõuertatur. Vocat responsoriũ. qz p opa debemus rñderi lectõi et pdicationi Sessio sacerdotis infra grad. eplam z alleluia fcat sessionẽ xpi p triduũ in medio doctorum.

De tractu.

Temporib⁹ luctui deputatis adiungit tractus q cõpetit ex hoc. qz tm est ponꝺus peccati. q vix cũ violetia tracti ptrahimur ad bonũ. Ideo dicit spõsa. trahe me post te qõ fit operib⁹ pnie. Tractus fcat lamentũ pnie: et repñtat captiuita/tẽ babilonicã pñtis vite miseriã. Vulte note multos designãt labores. Plures habet versus. qz p multa oportet hoiem ad pniam trahi anteq̃ peccatũ destruatur. Oportet em̃ suspẽdi ab actu et voluntate peccãdi/radices excidere/consuetudines peccati delere.

De alleluia.

Diximus supra q pfectus virtutis q̃ in gradali signat. sicut ex pte difficultatis pnie habet luctũ. ita ex pte gustus dulcedinis virtutis habet iubilũ. Et iõ tpe iocũditatis alleluia cantat. qõ fcat spiritualẽ exultationẽ. Vel significat futurũ gaudiũ qõ penitẽtib⁹ promittit. qz scriptũ est. Beati q̃ lugẽt qm̃ ipi consolabunt. Alleluia est cãticũ leticie. et laus ineffabilis signans affectũ inexplicabilẽ z nulli cognitũ mortali Versus addit. qz opa laudi debẽt cõiungi. Alleluia repetit. qz in celo duplex stola speratur. aie z corpis. Tẽpore vero paschali duplicat: duplicẽ fcat resurrectionẽ. capitis z mẽbroz. Alleluia interpretat laudate dñm. vel laudatio dñi. Augusti. dicit. alle. i. salua. lu me. ia dñe. Hieronymus. alle. i. laudes. ludicamus. ia dño. Grego: alle pater. lu filius. ia spiritussanctus. Item sic. Al id est altissimus. le leuatur. lu lugebãt apostoli. ia surrexit dominus. Neuma vel loco eius sequẽtia. significat gaudiũ vite eterne inexplicabile. Sequentiã chori alternatim iubilãt. significat q̃ iubilus eternus et ineffabilis erit cõmunis hominibus et angelis. Vel vt notet̃ pcordiã charitatis nos habere:

De euangelio sancto

Euangeliũ sonat bonum nunciũ factũ per christum qui cepit facere et docere: Ipm est principalis christi instructio. et sunt ipius dulcia verba. quibus nos docuit. Diaconus libũ accipit de altari id est christo. petit benedictionẽ in signũ. q̃ nullus debet pdicare nisi missus. Duo ceroferarij precedunt. qz predicatores debent habere noticiã vtriusq̃ testamenti Vnus cereus iohannẽ significat baptistã. Thurificatio notat deuotionẽ quã debemus habere in euangelio et oratione. Premittens salutat populũ: vt ipm reddat attentũ dicens. Dominus vobiscum. Legitur aũt cõtra aquilonẽ. id est cõtra diabolũ et infideles. Vel quia per ipm peccatores vocantur ad penitentiã de terrenis ad celestia. Legitur in latere sinistro. quia iudei verba vite respuerũt. ideo cõuertitur ad gentes per sinistrã significatas. Item legitur in loco eminentiori: quia euangelio credentibus celestia p mittuntur. Et in signũ q̃ ipm sine erubescentia est predicandũ. Dicitur alte. qz omnes alias excellit doctrinas. qz sunt verba a christo prolata. Ad euangelium stamus quasi pugnare parati pro euangelio et fide christi. Nudis stamus capitibus. quia nuda nobis pronunciat veritas. Et in signum q̃ mens nostra debet esse intenta et voluntaria ad audiendum dei verba. Digitis tribus nos signamus: qui sanctam trinitatẽ significant. Legens igitur euangeliũ vel audiens signat frontẽ os et pectus. Frontem quidẽ. quia ibi est sedes verecundie

et glorie. vt significet se nō erubescere euangeliū et xp̄m. Os qz xp̄m cōfitemur. Pectus. qz xp̄m credimus. Stamus vt mens in celū diri gatur: et q̄si euangeliū securi. Signat librum quasi dicat hic est liber crucifixi quē predico. Osculatur euangeliū tāc̄ pectus dñi. Signat os et pectus. qz de xp̄o sp nra debet esse locutio et cogitatio. Diacon⁹ dalmaticā induit q̄ castitatē significat. Ample ip̄i manice: largitatē designāt. Stolā in sinistra portat versus dextrā. qz ascēdem⁹ a sinistra pnīs miserie ad dextrā celestis glorie. Lecto euangelio offert illud osculandū p̄s byter o. vt ostēdat oia bona ad deū esse referēda. Pres byter illud osculatur cū diacono vt dicāt illud. Consentio legi dei fm interiorē hoiem. Et in ꝟ est finis tra euangelij sancti lectio. q̄ nobis est salus et p̄tectio.

De simbolo fidei.

Post euangeliū sequit credo. i. fidei salutaris cōfessio. Et ideo clamat iā instruct⁹ popul⁹ qō corde credit. sed p̄s byter illud incipit. vt ostēdat q̄ fides est donū dei: a q̄ cūcta bona p̄cedūt. Vel qz a xp̄o fides reuelat: et ab ip̄o ad populū derimat. Chorus statim cōcinit vt ostēdat q̄ iā oēs fidē operant quā p dilectionē receperunt. Dicit alte vt ab oibus discat. Dicit aūt simbolū a sin. i. simul. et bolus nia q̄si plurimoꝝ sentētia.

Tercia pars misse dicitur Oblatio.

Ost c̄ dictū est de his q̄ p̄tinēt ad populi illuminationē. nūc cō sequēter videndū est de tercia p̄te q̄ dicit oblatio. Et habet sub se quinq̄. Nā primo p̄mittit populi offerentis exultatio. in offertorio. Secundo sequit sacerdotis p̄paratio. Tercio ponit oꝛōis interpellatio. in secreta et oꝛationibus. Quarto subiungit laudis excitatio. in p̄fatione. Quinto addit hymni diuini decantatio. cū dicit. Sanctus sanct⁹ sanct⁹. Ordo est q̄uenies vt post p̄dicatiōꝛ fides seq̄t in corde. laus in oꝛe. fruct⁹ in opere. Nā p̄dicatio est in euāgelio. fides in symbolo. laus et honorificētia in offertorio: fructus in sacrificio. Ergo merito dicendum est de ip̄o offertorio.

De offertorio.

Cum autē nulla oblatio accepta sit deo: nisi deus sit cū offerēte p gratiā. ergo sacerdos p̄mittit offertorio dicēs. Dominus sit vobiscū sup. ad offerendoꝛ oblationē. Salutauit primo ante collectā populū ad ꝟolandū. quo aduocatus est dñs. optās vt dñs sit cū eo ad eius desiderij explētionē. Secūdo ante euāgeliū vt dñs sit cū eo ad instructōis p̄fectionē. Nunc eū salutat vt cū eo sit deus ad offerendoꝛū receptionē. q̄si dicat. Dñs vobiscū sit. vt in sacrificiū deo offeramini. vt circa sapoꝛē oblatōis afficiamini vt oblato sacrificio incoꝛporemini. Cui respondet a pp̄lo. Et cū spū tuo. q̄tinus hoc sacrificiū in spū offerat. Deinde sequit offertoriū. cui p̄mittit verbū ad oratione exhoꝛtatoriū dicēs. Oꝛem⁹ sed nō statim subiūgit oratione. ad innuendū q̄ pura oꝛō exigit ad hoc vt munera et dona nostra deo offerant placabilia. Dicit oꝛemus. quatenꝰ fidē in simbolo firmiter teneam⁹. et ope impleam⁹. Et vt ad diuina mysteria deuote accedam⁹ Sctā cogitatōe meditatōe. z informatōe q̄ habuim⁹ in euāgelio. vocali p̄fessione quā fecim⁹ in simbolo. Reali exhibitōe: quā p̄tendim⁹ in offertorio. Offertoriū fcat exultatōꝛ z letitiā offerentiū. Et iō soleniter cantat. ad significandū q̄ ea q̄ deo sunt offerēda: offerri dñt cū mētis letitia. qz hilarē datoꝛē diligit de⁹. Sunt aūt deo tria offerēda. Primo ip̄e p̄sone. Secō necessaria sacrificio. s. vinū z panis. Tercio sacerdoti manualis oblatio. Offerre fcat se fidei z oꝛōi sacerdotis cōsentire.

De sacerdotis triplici preparatione.

Sacerdos tribus se ꝑparat ad offerẽ dum et ꝓsecrandũ. Thurificatõe. lotõe et ozõe. Primo altaris thurificatõe. i. de uotõis odore. munditie nitore. et cordis ardore. Secõo se ꝑparat digitoꝝ lotione. ad excitandũ se ꝑcipue ad inteiuã deuo/ tionẽ ⁊ puritatẽ. Et qz ꝑus lotꝰ est a ma ioribꝫ. iã etiã a minimis ⁊ venialibꝫ pur gari optat dicẽs illud. Amplꝰ laua me ⁊c. Tercio ꝑparat se ozõnis suffragio. ⁊ hoc duplr. Primo ꝑ seipm ozando. Se/ cũdo suffragiũ ab aliꝭ postulãdo. Quo ad primũ tres dicit ozões fm ꝓsuetudi/ nem ecclesie romane. Prima ibi. In spũ hũilitatis. In hac ozõe tria petunt q̃ de/ bent esse in celebrãte. scz. humiliatio coꝝ dis cum dicit. In spũ hũilitatis. Cõtri tio mẽtis. ibi. ⁊ in aio cõtrito. recta inten tio offerẽtis ⁊c. Secõa ozõ est illa. Ueni inuisibilis ꝑ. in q̃ postulat sacrandoꝝ munerũ ꝓsecratio. Tercia est illa. Sus scipe sancta trinitas. in ipa postulat ob/ latõis ꝓfectꝰ. ad honorẽ dei. in laudẽ san ctoꝝ. et ad nostrã salutẽ. Deponit aũt ca licẽ. et inter ꝭ et calicẽ hostiã. designat q̃ xps fuit mediatoꝝ dei et hoim. Aurũ si/ gnificat deitatẽ in calice. argentũ hũani tatẽ. patena caritatꝫ latitudinẽ. hostia ro tũda xpm fcat: qui principio caret ⁊ fine Alexander instituit vinũ cũ aq̃ in calicẽ poni q̃ fcat. Primo in xpo deitatẽ esse cõiunctã hũanitati. Secõo fcat populũ xpo adunatũ. qz vinũ designat xpm: aq̃ ecclesiã. Tercio ideo. qz hoc xpm in cena credunt feciss̃e. Deinde postulat suffra/ giũ eccle. et ad xpm se ꝙuertẽs dicẽ. Ora te ꝑ me frẽs et sorores. qz et ipe circũda/ tus est infirmitate. et ideo vt hom o/ dei indiget adiutorio. Appellatõe fratris et soro. innuit ecclesie vnitatẽ. charitatꝫ col ligationẽ. et pacis vnionẽ. Huic petitio ni rñdent alii. Suscipiat dñs sacrificiũ de manibus tuis. ad laudẽ et gloriã no minis sui. ad vtilitatẽ nr̃am et totius ec/ clesie sancte.

De secreta.

Sic ergo munitus sacerdos ꝓficit se/ cretã ozationẽ in qua petit vt populꝰ of/ ferẽs in suis donis et cũ suis donis deo incorporand⁹ offerat. Hec ozõ dr secreta qz secrete dicit. Et in ipa sanctissima po stulant et offerunt q̃ a cõi populo celari debẽt vt amplius venerent. Per hoc vt alte secretã cõcludit. assensum populi q̃/ rit. qz ipe sacerdos est q̃si legatꝰ populi. ideo eius voci ꝓsentiẽs dicit amen. i. fiat. Per xpm in q̃ exaudimur a pre. sicut pe/ tisti. vt dñs velit eũ exaudire. q̃tenus pe/ titiones q̃s secrete fudit effectũ ꝓsequnã/ tur. Et sic finis principii ozõis princi/ piũ est prefationis.

De prefatione.

Audiẽs aũt sacerdos hanc populi/scõ fessionẽ. ꝓcedit ad ꝑfationẽ. q̃ ꝓlocutio in terpretat. Quia sacerdos populũ ad al/ tioza patũ sentiẽs. prꝺoquit eis publice de sacramẽti altitudine ⁊ reuerẽtia. Pre/ fatio ꝺr populi et sacerdotis adsacrim ꝑ/ paratio. Dicit etiã ꝓlocutio totius cano nis. Prefatio alte canit. qz illud sacra mẽ tũ altissimũ reꝑrit mẽtis eleuationẽ. Et in signũ q̃ celestia appetit gaudia eleuat man⁹. Sequit. Dñs vobiscũ. sup. ma/ nẽre dignet. et vos deducere ad illud cõ/ uiuiũ dignissimũ in q̃ xps fons pietatis sumit. In ꝑfatõe ad tria exhortamur. Primo ad mẽtis eleuationẽ. ibi. sursum corda. sup. leuatei celestib. Sursum in/ quã. intellectu veritatis. affectu charita/ tis. virtute ꝙuersatõis. rectitudine inten/ tionis. Rñdet xpls. Habem⁹. i. habere debemus. Secõo hortamur ad gratiarũ actionẽ cũ dicit. Grãs agamus dño deo nr̃o. dicit deo. qz nos creauit. dño. qz rede mit. nr̃o. qz nos saluauit. Tercio subiun

git exhibitor rationē dicēs. Vere dignū et iustū est. Dicit vere. qr̄ pe est veritas. Dignū. qr̄ bon⁹. Justū. qr̄ bñficus est. Equū. qr̄ mīsericors est. salutare. qr̄ salus est. Vel ōr vere dignū est. rōne eius excellētie. Justū. rōne bñficentie. equū rōne pmissi. salutare rōe sui bñplaciti.

Hic nota q̄ due lr̄e v. et d. cōnexe ī medio cū cruce ponunt̄ p vere dignū. lr̄a p dictōe. Per v q̄ superi⁹ est apta inferius clausa signat̄ xp̄i hūanitas q̄ in mr̄e virgine pncipiū habuit sed fine carebit. D q̄ circulariter est clausa signat ip̄i⁹ deitatē q̄ finē nō habet nec pncipiū Tract⁹ in medio crucē efficit z eas federat. qr̄ p passionē xp̄i pacificant̄ homines deo. Ē ñ versus.

Ē genus humanū d signat deitatem:
Stans crux in medio federat ista duo.

Subdit gratiarū actionē. cū dic̄. Nos tibi sp et vbiq; gr̄as agere dñe sa. pa. o. eter. de⁹. Per xp̄m do. no. ī. mediatorē redemptorē z aduocatū per quē sup. xp̄m tremūt ptātes tremore reuerētie. Celi celorūq; virtutes. ī. alioz angelorū chori hic nō expressi. Ac beata seraphin: socia exultatōe ī. cōcordi iubilatōe. cōcelebrāt. id ē vnanimiter magnificāt solēniter z iocunde. Cū quib⁹. s. angelis. et nr̄as voces hūiles. admitti iubeas. o de⁹ in laude tua depcamur. supplici ꝯfessione. ī. devota laudatōne. dicentes. hymnum. scz Sanctus:

De Sanctus

Ecclesia cm̄ se sperans saluari. et vna cū angelis deū eternaliter laudare. pformat seipis in pconio laudatōis. dicēs. Sanctus sanc. s. qđ est cōis angelor̄ hoim̄q; adorāde trinitatis adoratio. Sanct⁹ ōr hymn⁹ angelor̄ et hoim. Nā primo ponunt̄ verba angelor̄ ad laudē diuinitatis ptinētia. ibi. sanct⁹ ꝛc̄. Scōo ꝑba hoim ad laudē hūanitatis. cū dicit. Bñdictus.

Ec̄ē ꝑ ꝯgrue iste hymnus ex duabus vocib⁹ collectus pmittit̄ sacrificio. in quo ꝑm Grego. ꝥna summis: terrena celestibus cōiunguntur. Hunc hymnū beatus Sixtus cōposuit ex trib⁹. Ex laude. cū dic̄t. sanctus. Ex ozōne. ibi. osanna. Ex gratiarū actōe. ibi. benedict⁹. Jn h̄ hymno quinq; exp̄mit. Primo trinitatē psonalē. cū ter dicit sanct⁹. Scōo vnitatē essentialē. cū addit. dñs deus. Tercio ineffabilē dei potestatē. cū subiūgit. sabaoth. ī. princeps exercituū. scz angelorū et hominū. Quarto bonitatē diuinalē. ibi. Pleni sunt celi et terra. sup. angeli z homines. gloria tua. Quinto petim⁹ felicitatem finalē. ibi. Osanna in excelsis. ī. in altissimis in celo. Osanna hebraice ōr latine. salua dñe obsecro pp̄m tuū. Duplicatur ꝑ ter duplicē stolā glorie. corpis et aie. Vel qr̄ petim⁹ saluari in aia z in corpe. cū dicit. Benedict⁹ signū crucis facit. qr̄ ille q̄ venit. p crucifixionē. nos redemit. saluauit. et p crucē triumphauit. Hymnū dicēs iūgit manus vt verbis attentio mētis copulet. Campana pulsatur vt fideles ad pparationē excitentur Lumē accendit̄ vt in eis devotio augeat. Altare osculat̄ et crux in libro. in signum q̄ ex corde ad xp̄i salutē. z ad honorem christi crucifixi vult sacrificare. Et ideo ante canonē imago crucifixi depingitur. vt nō modo intellectus tm̄ sed etiam figure aspect⁹ memoriā excitaret dominice passionis. Osculat̄ crucē. qr̄ per xp̄i crucē recōciliati sum⁹ deo patri.

¶ quarta pars misse dicitur Cōsecratio que continet ūi se totū canonē. qui diuidit̄ in tres partes.

Ost acclamatū preconium sequitur secretum silentium in quo Canon misse deuote dicitur et sacrum mysteriū peragitur. in quo christus sumitur. Jn hac

quarta parte misse tractatur de cōsecratione et sacramenti ꝓsummatione et durat per totū canonē vsq; ad dominice orationis prefationē.scz ibi. Oremus p̄ceptis ⁊c. ibi em̄ finis est ipius canonis Canon sunt verba a sanctis patribꝰ institutа Et dicitur alio noīe secreta. quia verba canonis secretissimā habent virtutem. etiam ipis angelis admirandū. Canon grece.latine dicitur regula.quia verba canonis sunt distincte deuote et cum silentio,pnunciāda Regulariter ita vt nihil addatur vel minuatur. Vel qz canon christi exprimit passionē que est quasi regula in hoc sacrificio. Jdeo inci pitur a signo thau T sic formato: qō signum crucis exprimit. supra quā figurā moises in deserto serpentē eneum erexit que christi figura fuit. In canone missē xxvi. fiunt cruces que christi passionē repzesentant.et fiunt in septēviciabus de quibus in alia expositione clarius patebit. Nam ꝑm Jnnocen.in canone aliud signant verba: aliud pretēdunt gestus ⁊ signa. Quia verba principaliter pertinēt ad cōsecrationem. signa vero ad historiā dominice passionis recolendā. Canon diuiditur in tres partes principales. Prima oblationi tangit benedictionem que est sacramentū tm̄ ibi. Te igitur clementissime. Secūda facit sacramēti cōsecrationē que est res et sacramentū simul ibi. Quā oblationē. Tercia petit sacramenti acceptationē que est res tm̄. ibi. Supraq; ꝓicio. Prima pars diuiditur in quattuor partes. Prima petit materie et oblationis benedictionē. ibi. Te igitur. Jn secunda petit fideliū promotionē primo generalē ibi. in primis. secundo specialē. ibi. memēto. Jn tercia parte tangit in quorū sanctorū offertur cōmemoratione. ibi. Cōmunicātes. Jn quarta ponit predictorū finalē cōclusionem et quid petere velit per hostiam. ibi Hanc igitur oblationē.

Hec est prima pars canonis.

Te igitur clementissime pater per iesū christū filiū tuum dñm nostrū supplices rogamus ac petimus.vti accepta habeas et benedicas hec do + na hec mu + nera hec sancta + sacraficia illibata.

Jn hac prima pte canonis dirigit petitio ad deū vt has oblatōes acceptet ⁊ benedicat. Et est sensus. Erq̄ tu deꝰ saba oth es sanctꝰ ⁊ plena sunt gloria tua celi et terra. Te igit. i. certe affertine: ⁊ sumitur ꝓ ꝓtinuatōe ⁊ reqrit qō ꝓmissuꝫ sanctꝰ Jgit clementissime pr̄os supplices.i. būiles. rogamꝰ et petimus. hic multipli canturverba petitōis idē significātia ꝓpter exprmere affectꝰ multitudinē. Petit in nūero plurali. qz vice oīm deo orōnes fundit. Per iesum. i. mediatorē. p quē fideles reconciliant et salutē psequunt. Hanc oblatōes panis et vini vocat dona ratione dantis. munera rōe accipiētis. sacrificia rōe offerētiꝫ. Panē nāq; ⁊ vinū dat nobis deꝰ i dona: illa a nobis accipit vt mūera. et inq̄ tū offerim̄ ipa deo sūt sacrificia,p peccatꝫ nr̄is. Hec scā sacrificia dicunt. quia panis ⁊ vinū significāt corpus ⁊ sanguinē xp̄i: cuiꝰ rōe scā dicunt. Jllibata. i. immaculata. qz sine macula cordis ⁊ corpis dñi offerri. vt scz corpur getur ab iniquitate: et corpus ab immūdicia. Hanc orationē dicēs sacerdos humiliter inclinat. significat qꝺ cū oi hūlitate p̄ces et iusticie nr̄e deo sunt offerēde. Tres cruces q̄ hic fiunt. inuocationē significāt sanctissime trinitatis cuiꝰ virtu

te ista fit ꝙuersio et cōsecratio. Hic nota ꝙ crucis signa in canone nō fiūt dūtaxat ad cōsecrandū aliodq̄ post ꝓsecratōz fieri nō deberēt. sed ꝑncipaliter ꝙ crucis signa mod⁹ et ordo dñice passionis notatur. Tres cruces fcant tres traditōes xp̄i. q̄ pr̄ipm tradidit ex dono. iudas ꝙ munere. iudeus in sacrificiū. Prima fuit gr̄e. scda auaricie. tercia inuidie.

In primis que tibi offerimus pro eccl̄a tua scā catholica. quā pacificare custodire adunari et regere digneris toto orbe terrarū. vna cū famulo tuo. N. papa nostro. et antistite nrō. N. et rege nrō. N. et oībus orthodoxis atq̄ catholice et apostolice fidei cultoribus.

Hunc petit fideliū ꝑmotionē z specificat ꝙ qbo hec dona offerunt. Et q̄ bonū cōe ꝓferendū ē speciali. et q̄ hic sacerdos tipū gerit ꝓsone cōis. iō ꝓ statu vniuersalis ecclesie petit z ꝙ his q̄ in dignitate sunt positi. Et petit ꝛtuor. Primo trāquillitatē pacis. ibi. pacificare. s. ab hereticis et scismatic⁹. Scdo custodiā ab aduersis. ibi. custo. scz a vicijs z demonijs. Tercio adunationē eccl̄ie et fideliū in vnā fidē. ibi. adunare. Quarto regimen cōuenies saluti fideliū. ibi. regere. Exponitur aūt sic. In ꝑmis i. principalr sup. dona mūera z sacrificia. tibi sup. deo. offerim⁹. i. sacrificam⁹. ꝙ eccl̄ia tua. i. ꝙ congregatōz oīm fideliū. scta i. ꝓfirmata. catholica. i. vniuersali fidei sacramētis vnita. quā eccl̄iā digneris pacificare et custodire vt sup. adunare q̄ dispsa est inter infideles. et regere sup. in ꝓsperis z aduersis. vna. i. sil cū papa z antistite z rege in q̄rū tra celebras. ꝙ oīb⁹ orthodoxis. i. recte credentib⁹. et aplīce fidei. i. ꝙ ap̄los fundate. cultoribus. i. veneratoribus. Querendū est. q̄bus. ꝙ quib⁹. q̄liter et q̄re sacrificiū altaris offerre debem⁹. Quib⁹ scz soli deo z sancte z indiuiduetrinitati. Pro q̄b⁹. i. ꝙ eccl̄ia sancta catholica z oībus orthodoxis. Qualiter. q̄ in vnitate fidei z cōione scto⁹. q̄re. s. ꝙ būficijs tpalibus spūalib⁹ et eternis. Et ꝙ oīb⁹ ꝓpter deū. Dicit offerim⁹. ad notādū q̄ sacerdos nō tm̄ in sua ꝑsona totius eccl̄ie ꝓsona sacrificat. Quapter in sacro altaris nihil a bono magis: nihil a malo min⁹ ꝓficimus. q̄ nō i merito sacerdotz sed i verbo ꝓficit creatoris. Papa nomē est admiratiuū siue dñatiuū. Antistes. i. ante alios stans.

Memēto dñe famulorū famularumq̄ tuarū. N. et oīm circūstātiū quorū tibi fides cognita ē et nota deuotio. pro quibus tibi offerimus. vel qui tibi offerunt hoc sacrificiū laudis. pro se suisq̄ oībus pro redemptōe aiarū suarū. pro spe salutis et incolumitatis sue. tibiq̄ reddūt vota sua. eterno deo vīuo et vero.

Superi⁹ ꝙ oīb⁹ petiuit in gnali. hic orat ꝙ fidelib⁹ in spāli. Prio nāq̄ fit mēoria aliquoz explicite ibi. memēto. Secūdo oīm astātiū ip̄licite. ibi. et oīm. Et exponit sic Memēto. s. dñe ꝙ gr̄e apposito⁹ z pctōz remissionē. famulorū tuo⁹ fidē colētiū. z oīz circūstātiū. i. missā audiētiū. ꝙ qbus tibi offerim⁹. q. d. ñ solū memēto eoz ꝙ qbo offeri⁹ q̄ ēt sacerdotū q̄ tibi offerūt

Vel eorū qui personā sacerdotis tibi offerunt. hoc sacrificiū laudis .i. oblationem in q̄ laudaris ꝑ se. seipis. suisq̄ oibus semp amicis ꝓsanguineis et familiaribus. Pro redemptōe animarū suarū id est ꝑ remissione pctoꝝ tuorū. Pro spe salutis. i. ꝑ salute eterna. z incolumitatis sue. i. ꝑ sanitate corpis ꝓseruāda vel acq̄renda. tibiq̄ reddūt. i. ꝓsoluūt vota sua. id est desideria et affectus. Eterno deo quo ad patrē cui attribuit eternitas. Vivo. i. filio. vero spūisancto. q̄ he tres ꝓsone operant i hoc sacrificio. Nota q̄ tria sunt hois bona ꝑ quib⁹ se dicit sacerdos offerre. corporalia. spiritualia. eterna. vel infima. media. et suprema. q̄ petunt ibi. pro incolumitate. ꝑ redemptōe. ꝑ spe salutis. Offerimus ergo laudē pro trib⁹ bonis. Pro eternis: vt dentur nobis in p̄miū. ꝑ spūalib⁹: vt dent nobis in meritū pro corpalib⁹: vt dent nobis in amministeriū. vt p hec ad eterna pueniam⁹. Hic nota q̄ sufficit mentaliter exprimere nomina eorū pro q̄b⁹ offert. Et nuncienter ponunt in gō. eo q̄ antecedētia z sequētia sunt genitiui casus. Et p̄t mēoria fieri fm ordinē sex casuū nois fm grāmaticā. Primo ꝑ recto. i. noiatiuo. hoc est ꝑ seipo. q̄ ordinata charitas incipit a seipo Est tñ ꝑponēda illi⁹ mēoria pro q̄ illo tpe celebrat. Scdo ꝑ gō. i. genitiuo fratrib⁹ parētib⁹ spūalib⁹ z carnalib⁹ Tercio ꝑ dativo. i. bñfactoribus et dātib⁹. Quarto pro actō. i. pro ꝓsecutoribus et inimicis Quinto pro vocativo. i. pro vocandis ad fidē. vt deus infideles ab errore revocet ad fidē verā. Sexto pro ablatō. de hoc restat in memoria vbi agit pro defunctis. Nec alicuius fidelis cui⁹ occurrit mēoria debet excludi ab oratione. Potest tñ sacerdos ante missam hmōi memoriā facere. et tūc debet in missa dicere. Memento dñe illoꝝ quos tibi ante recom. mendaui.

Cōmunicantes et memoriam venerantes. in primis gloriose semperq̄ virginis marie genitricis dei et dñi nostri iesu christi. Sed et beatorū apostolorū ac martyrū tuorū Petri et Pauli andree iacobi iohānis thome iacobi philippi bartholomei matthei symonis et thadei. Lini cleti clemētis sixti corneliꝫ cipriani laurētij crisogoni iohānis et paulí cosme et damiani. Et oīm sanctorū tuorū quorū meritis precibusq̄ concedas. vt in oībus protectionis tue muniamur auxilio. Per.

Post⁹ posuit cōmemorationē salute indigentiū. Hic ponit cōmemorationē sanctorū adiuuantiū. Ideo ecclesia sanctorū implorat suffragia. vel illis intercedētib⁹ fiat nobis hostia salutaris ad veniā. q̄ sancti dei sunt amici et filij. celi heredes. ac duces nri. Hic ecclesia seruat morem antiquor. q̄ patrē mēorari solebāt. Sic et moises cū pro pl'o peccāte intercederet dixit. Recordare abrahā isaac z iacob seruor. tuorū fidelium. Cōmunicantes supplem⁹ in fide z spe cū sanctis oib⁹ q̄ hoc sacrificio vsi sunt. Primo fit mēoria beate virginis marie ꝓtrix pl'r. quia ipa xp̄m genuit. et primū locū ipa in celo tenet supra oēs sanctos. Scdo exprimunt nois sctoꝝ apl'oꝝ z martyrū specialiter. Apostoli noiant. q̄ ipi nobis for-

mam et ritū tradiderūt offerendi. et huius sacrificij ipi testes fuerūt: et xpm predicauerūt. Martyres p testamento dei sua corpa tradiderūt et sanguinē suū effuderūt. Confessorū noīa nō sunt in canone posita. qz de eis olim nō solēnizabat ecclesia. vel qz passi nō sunt pro xpo. Tercio addit oīm sanctoz memoria generaliter. ibi. Et sanctoz omniū quoz meritis. i. operatōe. vt in oībus. s. credēdis appetēdis et agēdis. ptectōis tue. s. diuine defensionis. muniamur auxilio cōtra oīm inimicorū visibiliū z inuisibiliū machinatōnes. Cōcludit autē. Per xpm dīm nostrū. qz sicut p ipm oīa sūt facta z reparata: ita z p ipm oīa sunt terminanda. Et nō respondet hic amen et in toto canone. qz indubitanter psumit qz ia angeli assint ipi sacerdoti ministrātes et loco ministroz respondētes amē.

Huic capitulo pmittit rubrica talis. Infra actionē. qz canon aliquādo vocat actio. pter sacra mysteria q in eo agunt vel qz in eo causa nostra agit tā cōi cora iudice. Et qz certis festis vltra ordinaria canonis: addunt quedā verba. Illud etiā est notandū. qz canō nō ab vno totaliter sed a pluribus fuit cōpositus. qō ex eo ppendit. qz ter memoratio in eo sanctoz repetit. licet hoc ipm puenerit ad gloriā sancte trinitatis. In secūda cōmemoratione supplent q de primitiuis sanctis deesse videbantur in prima. Ante consecrationē sacramēti postulatur sanctoz suffragiū. Sed post cōsecrationē implorat ipoz cōsortium.

Hanc igitur oblationē seruitutis nostre. sed et cūcte familie tue quesumus dīne vt placatus accipias. diesq3 nostros in tua pace disponas/atq3 ab eterna dāna/

tione nos eripi. et in electorū tuorū iubeas grege numerari. Per christū d n.

Hic ponit pdictoz finalē cōclusionē. et qdpetere nitit p hostiā finaliter. Et est sensus. qz sancti tui q nobis ritū tradiderunt et testimoniū ipm sacrificiū offerēdo. gratiā dei cōsecuti sūt. Ideo illis intercedentibz rogam9 vt tu deus pr: p dominū nostrū idē sacrificiū a nobis placatus accipias z gratuite. q ten9 hoc sacrificium. et liberationē ab eterna damnatōe nobis obtineat et cōsortium electorū tuorum. Nam summarie predicta concludendo quattuor hic petit. Primo oblati muneris acceptationē. Secundo tranquillā vitam. Tercio a malo preseruationem. Quarto celestis glorie collationē. Hanc igitur pro ergo capitur. et est cōtinuatio precedentiū. oblationē seruitutis nostre quā tibi deo in vera adoratione offerimus. sed et cuncte familie tue. i. militātis ecclesie. quesumus dīne vt placatus. i. mitigatus intercessionibus sanctorum. accipias. i. acceptes. cetera sunt clara. Ad hanc oratione sacerdos deuote se inclinat vt in se puocet cordis deuotionē per corpis humiliationē. quia in sequentibus ardua est petiturus. Et nota q ter rogatur pro pace in missa. Primo in hac oratione. Secundo ibi. Libera nos. Tercio in agnus dei. ibi. dona nobis pacem. Quia triplex est pax nobis necessaria. Cōporis. pectoris. z eternitatis. Et ob id ter sacerdos osculatur altare.

Hec est secda pars cano. Vam oblationē tu deus in oībus quesumus bñ + dictā ascri + ptā ra + tā rationa/

737 pars

bilēq3 facerē dignēr3. vt nobis cor + pus et san + guis fiat dilectissimi filij tui domini nostri ieſu chriſti.

Hec eſt ps ſcda principalis ipius canonis in q̄ petit oblatōis ꝓſecratōz. Et diuidit in tres ptes. In pma vir⁹ cōſecratōis petit. cū dicit. Quā oblatiōz. Secūdo act⁹ ꝓſecratōis pficit. ibi. Qui pridie. Tercio fruct⁹ ꝓſecratōis z rei ꝓſecrate rememoratio exprimit. ibi. Vñ z memores. Prima ps adhuc ī tres diuidit Primo petit oblatōis ꝓmemoratiōnē. cū dicit. quā obla. Scdo petit oblatōis bñdictōz. ibi. q̄s bñdictā. Tercio petit ipi⁹ trāſubſtantiatiōnē. ibi. vt nobis corpus. In hac pte ſacerdos petit oblatōis ꝓſecratiōnē: vt ex eſca materiali. ſ. pane et vino fiat nobis corpus et ſanguis dñi nr̄i ieſu xp̄i. Et exponit ſic. Quā oblatiōz id eſt materialē. ſeruitutis nr̄e. ſup. cleri et ꝑpli. tu deus in oīb⁹. ſ. clemētiſſime exiſtens q̄s. ī. rogamus. bñdictā. ī. ꝓſecrare. aſcriptā. ī. approbare. ratā ī. confirmare. rōnabilē. ī. diuine rōni ꝓformare z volūtati. acceptabilēq3 facere dignēr3. vt nobis ad noſtrā ſalutē panis et vinū fiat corp⁹ et ſanguis dilectiſſimi filij tui. Aliter illa verba exponunt. Quā oblationē tu deus digneris facere bñdictā. ī. trāſferre in eā hoſtiā q̄ eſt oīb⁹ nobis bñdicta. aſcripta. q3 in ſcripturis deſignata z̄.

Aliter ſm Auguſti. Bñdict ā p quā bñdicimur. Aſcriptā p quā ī celis aſcribimur. Ratā p quā in mēbris dei cenſemur z in xp̄o ratificamur. Rōnabilē per quā a malo ſenſu z beſtiali exuimur: Acceptabilē. ī. deo accepti ſim⁹. Vel p̄t dici q̄ in his verbis q̄nq3 petim⁹ nobis dari virtute oblatōis. Remotionē malorū cū dicim⁹ bñdictā. Aſcriptionē eternozū. ibi. aſcriptā. Augmentū meritorū vel bonoz3 ſtabilitionē. ibi ratā. Agendo tū et credendoz3 diſcretionē. ibi. rōnabilē.

Acceptationē actionū vt ſit deo accepta et nobis meritoria. Sacerdos hāc diccs ozōſe erigit corpe vt ad celū mentē diſrigat. Eleuat man⁹ vt citi⁹ exaudiat. Et ſīli ieſum inter brachia p affectū ꝓſtringe revideat. Hic fiūt quinq3 cruces. quar⁹ prime tres fcant tres gētes q̄bus iudas tradidit xp̄m. pōtifices ſcribas z pharī. Due alie ſignificāt venditōz et emptiōz q̄ſi diceret. Illa venditio fuit maledicta ꝓſcripta irrita iniq̄ deteſtabilis. ſed tu deus digneris hanc oblationē facere bñdictā. aſcriptā z̄. Aliter tres cruces ſup vtrūq3 fcāt tria q̄ xp̄s fecit ī cena. q3 accepit. bñdixit. dedit. quarta ſup panez q3 dixit. cōmedite hoc ē corp⁹ meū. Quinta ſup calicē. di. Bibite. Et ſm hūc ſenſum. recte ſubiūgit. q̄ p die q3 pateret.

qui pridie quā pateretur accepit panē in ſanctas ac venerabiles manus ſuas. et eleuatis oculis in celū ad te deū patrē ſuū omnipotentē tibi grās agens. bñ + dixit fregit dedit diſci. ſ. di. Accipite et māducate ex eo oēs. Hoc eſt enī corpus meū.

In hac pte ponit ꝓſequēter ꝟba ipam ꝓſecratōz efficiētia. z ipz finaliter pficiētia q3 p ipa. procedit ad ſacrificij pfectionē. et corpis z ſanguis ꝓſecratōz. Et exponit ſic. Qui ps z ei⁹ nr̄i ieſus xp̄s Qui ſup. ī ps die. ī. p̄cedēti die ī cena: et q̄nta feria. accepit panē. ī. azimū in ſctās. ī. ſcificātes ac venerabiles xp̄i vnitā manib⁹ deitatē man⁹ ſuas. grās tibi agēs p nr̄a ſalute: bñdixit. ī. conſecrauit. dedit diſ. ſ. d. accipite ſacrāl'r et māducate ſpūal'r. vl ſic Accipite p fidē. z māducate p caritatē z venerati⁹. ex h⁹ oēs. diſcipli z electi. Apli acceptā formā ꝓſecratōis a xp̄o. z ab ill'ecclia

Dicit supra. ad te deū patrē omnipoten
tē. noiat deū fm hūanitatē. patrē fm dei
tatē. oipotentē p diuinitatis infinitatē.
Sequit. Hoc est eī corpus meū Hic
facer. los nihil demōstrat. qz illis verbis
nō vtit denūciatiue sed recitatiue. Et est
sensus. Dns dixit hec verba. Hec ꝟba
cōsecratōis: dicit in psona xpi. Hoc sup
ple qđ ptinet sub accidētib⁹ panis. ē cor
pus meū. post hoc reuerēter inclinans
adorat: et adidē incitat populū. Sufficit
quo ꝫ sacerdoti pferre verba cōsecratōis
eo mō et fine q̄ xps ea instituit et eccleſia
credit. In hac forma cōsecratōis. verbū
increatū descēdit in verbū creatū. et sua
inuisibili potētia operat trāssubstantia
tionē panis in corpus xpi. Sacerdos
eleuat sacramentū in altū vt dñm oīm.
et vt filius dei sub forma panis. ver⁹ de
us et homo adoret. Secō vt oēs rogēt
illud sacrificiū sibi p̄ficere in salutē. Ter
cio ob reuerentiā eleuatōis corpis i cru
ce. ꝯsli diceret. Videte dñm nr̄m quē iu
dei crucifixerūt et derisorie adorauerunt
Ipm supplíciter deū verū et hoiem ado
rate. saluatorē inuocatez iudicē recogno
scite. Quarto vt illud sacramentū sciat
sacrificiū summū esse. De q̄ alexāder pa
pa dicit. Nihil in sacrificijs mai⁹ eē pōt
q̄ corpus et sanguis xpi. Adeleuationē
can̄ dela incendit. Primo rōne reuerētie.
Secō in signū leticie. Tercio in signū
q̄ lux vera est sub specie panis. Quarto
qz tūc corda circumstantiū accēdi debēt
deuotius et inflāmari ardentius. Cam
pana pulsat vt ad oratiōnē et deuotionē
se populus p̄paret. Et vt veritas rūde
at figure. qz in veteri testamēto sacerdo
tes tpe sacrificij tubis clangebāt. Corp⁹
xpi mox se retrahit et sup altare ponit. S
ignificat xpm de cruce depositū et in sin
done inuolutū. Crucē facit sup oblatā
vt denotet panē esse quertendū in corp⁹
xpi. vel qz hec crux notat christū in hūa
na natura passum. Bñdixit. i. vim bene
dictōis verbis ab ipo platis dedit. Vo
luit aūt christus hoc sacrm in vltima ce
na qñ recessurus erat a nobis corpaliter
instituere: vt illud artius cordib⁹ fideliū
suoꝝ infigeret. qz vltima verba hoīs mo
rituri artius mēorie imprimunt.

**Simili mō postquā cena
tū est accipiēs et hūc preclā
rū calicē in sctās ac venera
biles manus suas. itē tibi
grās agēs Bñ + dixit de
dit discī. s. d. Accipite et bi
bite ex eo oēs. Hic est enī ca
lix sanguinis mei. noui et
eterni testamēti my sterīū
fidei qui pro vobis et pro
multis effundetur in remis
sionē peccatorū. Hec quoti
enscūqz feceritis in mei me
moriā facietis.**

Hic psequēter ponunt verba cōsecratio
nē sanguinis efficiētia. Primo ponunt
quedā pambula. Secō ipa forma. ibi.
hic est calix. Hec verba sanguinis effici
unt psecratione. nō q̄ corp⁹ deorsum sit
diuisum a sanguine. immo totus xps est
sub vtraq̄ spē indiuisus. scz corpus aīa
et de⁹. ac p hoc vtrobiq̄ vnū et simplicis
simū sacrm. Sub spē panis est corp⁹ xpi
p̄ quersionē sanguis p annexionē. aīa p
ꝯiunctionē. deitas p vnionē. ista eodem
mō sic caro xpi sub forma panis est cōse
crata. Simili mō vinū materiale est trā
substantiatū in sanguinē xpi. Et expo
nitur sic. Sili mō. i. eodē mō post q̄ ce
natū est: accipiēs sup. iesus. hūc preclarū
calicē. i. vinū. in sanctas. i. sanctificatas
manus. Itē. i. iterū. tibi supple deo p̄ri:
gratias agēs. i. gratiarū actōes referēs.
benedixit. i. consecrauit virtute diuina.

Hic fit crux que notat xpm in ala pas/ sum. et panē et vinū in sanguinē conuertē dum. dedit. i. distribuit discipulis. s. d. Hic est enī calix sanguinis mei. i. hic est sanguis meus in calice noui testamēti. misteriū fidei. id est habēs secretā et absconditā intelligentiā tenendā p fidē. q̄ aliud videt et aliud sub speciebus visis firmiter credit. q̄ p vobis. i. apostolis. et p multis sup. in mōre dentib⁹ effundetur in remissionē peccatōrum. Aliter hic est calix. s. mei. i. calix pretiosi sanguinē meū. Calix capit p potu. et est sensus. hic est potus sanguinis mei. noui et eterni testamenti. i. confirmatio noue et eterne promissionis. Dicit nouū respectu veteris. eternū. i. perpetuū. mysteriū fidei id est sacrū secretū fidei. hoc pt referri ad passionē et sanguinē xpi. q̄. p vobis sup. pfūdetur. Nota q̄ hec verba. hoc est corpus vel hic est calix nō. pferunt a sacerdote in tensiue. vt sacerdos in eisdē verbis facere intendat et faciat qđ xps intendebat et faciebat pficiendo et cōsecrando corpus et sanguinē suū. Hec etiā pferunt cū pnomine possessiuo meū vel mei. in signū q̄ in actōe illa sacerdos gerit vices et psonā xpi. Sequit. Hec q̄tienscūq̄ feceritis in mei memoriā facietis. Hec sunt verba institutōis. hec cū xps diceret apostolos instituit sacerdotes. et instituit hoc sacramentū figurarū veterū cōplementū. hec verba tā corpis q̄m sanguinis consecratiōis respiciūt. Et exponunt sic. Hec. i. corpus et sanguinē. quotiēscūq̄ feceritis. i. cōsecraueritis. obtulaueritis vel manducaueritis et sumpseritis. in mei memoriā facietis. i. in memoriā mee mortis et passionis.

Vnde et memores dñe nos serui tui. sed et plebs tua scā eiusdem christi filij tui dñi dei nostri. tā beate passionis. necnō et ab inferis resurrectōnis. sed et in celos gloriose ascensionis offerimus preclare maiestati tue de tuis donis ac datis ☩ hostiam ☩ puram hostiā ☩ sanctam hostiā ☩ immaculatā. Panē sanctū ☩ vite eterne. et calicē ☩ salutis perpetue.

Superius facta est oblatio. consecratio Hic sequēter fit consecratio. recommendatio tua oblatio. et salutis petitio his q̄ effruuntur sacratis. Et est sententia. Exq̄ filius tuus dñs noster iesus christus voluit vt illa in sui memoriā agerem⁹. Nos serui tui sup. sacerdotes. sed et plebs tua sancta. i. tota ecclesia xpiana. scā. i. sacramentis imbuta. et xpi sanguine ablutа. mēbres. i. commemorātes. cuiusdē xpi. btē passionis q̄ nos beatificauit. ab inferis resurrectōis q̄ nos secū resurgere fecit. et q̄ sdā in re. et quosdā in spe. Ascēsionis q̄ nos xpo incorporatos in celū ascēdere facit. Ex his tribus tria bona cōsequimur. Per passionē ad charitatē inflāmamur. Per resurrectionē in fide roboramur. Per ascēsionē in spem eleuamur. Offerim⁹ q̄dē simul sed nōstri mō. q̄ nos pl byteri ope et misterio. sed plebs voto et deuotōne. tue p̄clare. i. p̄ oibus clare maiestati. de tuis donis q̄ a te accepim⁹. i. frugib⁹ terre. q̄ tū ad panē. q̄ tā est cōsecrat⁹ in corpus. ac datis. i. fructib⁹ arborū: q̄ tū ad vinū tā in sanguinē cōuersum. Vel pt exponi vt dona ad spūalia. et data ad tpalia referant. vt sit sensus. inter cetera dona spūalia q̄ nobis otuliſti. offerim⁹ maiestati tue tā q̄ potissima dona nē. De illis offerim⁹ hostiā puram. hostiā sanctam Puram dicit q̄ tū ad cogitatiōs. Sanctā

quātū adlocutionē. immaculatā quo ad operationē. qz peccatū nō fecit. Vel sic. Eucharistiā purā sanctā zē. i. immunē ab oi culpa originali criminali et venīali Aliter hostiā purā a fonte peccatī originalis nos depurantē. Hostiā ois sanctitatis virtutē nobis tribuētē. in q̄ sanctificōr ꝓtinet. hostiā immaculatā. i. maculā actualis peccatī a nobis abstergentē. Panē sanctū. i. sanctificantē. vel angelos et hoīes reficientē. vite eterne. qui est dator vite eterne. qz vegetat ad vitā eternā. Et calicē salutis ꝓpetue q̄tū ad stolam aie.. Sacerdos dū hāc orationē dicit manū in modū crucis extendit ad vtrūq; cornu altaris. p hoc repūtat xpi extensionē in cruce. Et vt oēs ad memorā dum xpi passionē resurrectionē et ascensionē excitet. Vel qz xps. p iudeis et gentibus est passus q̄ designant p duo cornua altaris. Quinq; cruces facit. ad recolendū q; in virtute crucifixionis xpi p hāc hostiā sacramentalē. purificamur sanctificamur z immaculati reddimur. Et corpus xpi sub forma panis est nobis cibus vite eterne. z eius sanguis sub forma vini est nobis potꝰ salutis ꝓpetue

Allegorice. Quinq; cruces repūtant xpi quinq; vulnera. Hic nota q; cruces iste nō fiūt tāq; ad ꝓsecrationē necessarie q̄ ita facta est p verba ad hoc institūta sed ad recolendā xpi passionē. Et licet etiā postea aliq̄ ponunt verba q̄ ad cōsecrat onē videnť ptinere. sicut illa. viuificas sanctificas. Et fiet hec cōmixtio zē. intelligēda sunt nō p tpe q̄ pferunt sed ꝓ instante. plationis forme.

Hec est tercia pars ca.

Opra quē propicio ac serenovultū respicere dignerīs et accepta hz̄. sicuti accepta hz̄ dignatus es mūera pueri iusti abel. et sacrificiū ꝓmarche nri abrae. et q̄d tibi obtulit summus sacerdos tuus melchisedech scm̄ sacrificiū immaculatā hostiaz

Postq̄ orauit. p transsubstantiāda hostia. et hostiā ꝓsecratā deo pri obtulit Nūc petit. p ipius acceptatōe i hac pte tercia. Que in tres diuidit ptes sm q̄d a sacerdote tria petunť. Primo donorū acceptatio. cū dicit. Supq̄. Secōo diuine miscōie imploratio. ibi supplices. Tercio glie collatio. ibi. memēto. Quantū ad primū sacerdos petit primo huius sacramēti a deo acceptationē. Secōo adducit figuralē exemplificationē. vt moze antiquoz sacrificioz acceptet. ibi. Sicuti q; notat filitudinē nō q̄titatē. qz hoc sacrificiū multo dignī⁹ est q̄ antiquorū. abel. abrae zē. qz veritas dignior q̄ vmbra est. In sacrificio horū triū. est xpi figura. Nā xps innocēter fuit occisus. ecce abel. Volūtarie oblatꝰ. ecce isaac. In oblatōe melchisedech q̄ interꝑetat rex iusticie et pacis q̄ manet sacerdos in eternū notat sacerdotiū. In primo manifestat oblati passionē. In secōo oblati vnigeniti dignitatē. In tercio sacrificij ritū et dignitatē. Et exponit sic. Supra q̄ sup. dona et data tibi oblata. sacro. i. placabili vultu: acceptare grata hre. sicuti ecce ꝓmemoratio figurarū. accepta hre dignatus es q̄tū ad offerentē. munera. i. oblatōes. scm̄ sacrificiū. qz sanctū est et sanctificat alios. Vel dic scm̄ sacrificiū q̄ ad plenitudinē gre z ytutū copiā. Immaculatā hostiā q̄ ad innocentiā pcī z immunitatē. Sacerdos digitos ꝓiūgit ne aliq̄ ptricula eis adhereš dispgať Vel qz mens eius et corpus ꝓiuncta debent esse corpori. et sanguini xpi.

Supplices te rogamus omnipotēs iube hec perferri

per manus scti angeli tui i sublime altare tuū i cōspcū diuie maiestatj tue vt quot quot ex hac altaris partici patione sacrosctm filij tui cor + pus et san + guinē sū pferimus oi bñ + dictōe ce lesti et grā replcamur. Per eundē chīstū dn̄m no.

Hic petit effect⁹ huius sacri q̄ ē diuie gre infusio. Primo q̄dē petit vota z obla tōnes p angelū in celū deferre. Scōo gratiā diuinā nobis infundi. Et ex ponit sic. Ops de⁹ nos supplices. i. hūiles z deuoti. te rogam⁹. iube. i. fac. hec. i. vota fideliū et pces. pferri. i. pñtari. p ma nus sancti angeli tui. i. p ministeriū. vel p operatōes angelorū. in sublime altare tuū. i. in ꝓspectu diuie maiestatis z pñ tiā curie celestis. p man⁹ angeli tui. angeli em offert deo vota nr̄a. Vel p man⁹ angeli. i. sacerdotis q̄ dic⁹ est angelus. vt quotūt de deri seruitute vel voto populi ex hac altaris pticipatōe. i. sacrificij cōio ne. Hic osculat altare sacerdos. vt se p ticipē cū oīb⁹ offerētib⁹ ostēdat. sumpse rim⁹ cōicando corpe et spū. oī bñdictiōe celesti z gra repleamur. Sacerdos corp⁹ inclinat vt mētis hūilitas in eo puocet. Cācellat man⁹ añ pect⁹ eo q̄ ex fide mē tis. et pectoris hec hūilitas, pcedit. Tres cruces triplicē representant xpi passionē. Prima scat xpi captiuatoz. Scōa eius flagellationē. Tercia significat xp̄m ve latū ꝓsputū z spinis coronatū.

Memēto etiā dn̄e famulo rū famularū tuarū qui nos preceſſerūt cū ſigno fidei et dormiūt in ſomno pacis.

Memoria defunctorū fiat hic. Ipsis dn̄e et oībus in chīsto quiescentibus locū refrigerij lucis et pacis vt in dulgeas deprecamur. Per eūndem chīstū dn̄m no.

In hac pte petit collatio glorie. Primo orat p refrigerio defunctoz. Scōo p vi uis. ibi Nobis q̄q. Etiā est signū conti nuatiuū z ptinuat orōem sequentē. Et est sensus. Ops de⁹ nos etiā rogamus supplicīter vt miserādo recorderis famu lorū famularūq; tuarū. q̄ cū signo fidei. i. baptismatis. dormierūt. i. obierūt. i somno pacis. i. sine peccato mortali. Et peti mus vt istis z oīb⁹ in xp̄o quiescētib⁹. i. in charitate existētib⁹ indulgeas locū lu cis refrigerij z pacis ppetue. Quia loc⁹ inferni dr esse tenebrarū ardoris et incō tudinis. Memoria defunctoz pōt fieri sm ordinē sex casuū. Noīatim. i. illoz p quos pcipue p q̄b⁹ oblatōes facte sunt cc. Bti pentū fratrū z ꝓsanguineoz. Bti būfa ctorū. Vocatiui illoz. p q̄bus es rogar⁹ Acti. i. inimicoz. Ablti. i. p omnib⁹ fi delib⁹ in cōmuni.

Nobis quoq; pctōribus fa mulis tuis d̄ multitudine miserationū tuarū sperāti bus partē aliquā et socie tatē donare digneris cū tu is sctis apo. et marty. Cū io hāne stephano mathia bar naba igna. alex. marcellio petro. felicitate perpe. aga. lucia agnete cecilia ana st. Et cum oībus sanctis tuis

intra quorū nos cōsortium nō estimator meriti sed ve\nie quesumus largitor admitte. Per ☩ristū do.no.

Hic petit collationē glorie. suffragiū p̄ viuis et cōsortiū cū sanctis. Dicit nobis. in p̄sona sui et populi. Et est sensus Nobis quoq; peccatoribꝫ miserere ꝺ̄ p alijs interc̄ssimus. cū nos gr̄a tua plus indigeam⁹. Oēs deus ꝺ̄ nō es estimator meriti se l largitor venie. dignerꝫ nos sociare sanctis tuis. et aliquā p̄tē beatitudinis tribuere cū istis sanctis tuis apostolis et martyribꝫ. Cū iohāne sup. baptista. Et notat hic sctōs ꝙs firmiter credimus deo placere. Quoꝝ sunt octo masculini sexus: et septē femininī. qz hoc sacramentū digne sumētes. octo beatitudinibus et septē donis spiritus sancti cōiunguñ. Et ponūtur duo ap̄li Mathias et Barnabas ꝺ̄ post ascēsionē xp̄i fuerūt electi. Quinq; martyres in memoriā quinq; vulnerū. Sacerdos cū dicit. Nobis quoq; peccatoribus. percutit pect⁹ cū expressione vocis sic publican⁹. In tunsione pectoris sunt tria. Ictus sonus et tact⁹. qz tripliciter peccam⁹. cogitatōe. locutōe. et opere. Etiā significat ꝓtritionē latronis dextri. Amē nō addit in fine. qz sequit cōtinuatio. Ibi. p.

Per quē hec oīa dñe semper bona creas sancti ✣ ficas viui ✣ ficas b̄n̄ ✣ dicis. et p̄stas nobis per ✣ ipsum. et cū ✣ ipso et in ✣ ipso. est tibi deo ✣ patri omnipotē ti. in vnitate ✣ spūssancti. oīs honor et gloria Per oīa secula seculorū. Amen.

Hec est cōclusio totius canonis. hic cōcludunt ea q̄ circa corpis dñi cōfectionē sunt opa trinitatis. Dicit igit. Per quē. id est xp̄m filiū tuū. hec oīa. i. panē et vinū bona sacramētalia. creas cōdendo natura. viuificas trāssubstantiādo mater̄ia. b̄ndicis accumulādo gratiā. Vel sic Per quē hec oīa bona creas ☩ tū ad substantiā panis et vini. Sanctificas p̄uertēdo in carnē et sanguinē xp̄i. Viuificas restaurādo nobis vitā eternā. B̄ndicis multiplicādo per hec nobis dona gr̄e. et p̄stas ☩tū ad vsum spūalis cibi et pot⁹ Per ipm. i. xp̄um mediatorē. et cū ipo. i. coequali. et ipo tā☩ ꝑsubstātiali. ☩ti bi deo patri in vnitate spūssancti. oīs honor tā☩ dño. et gloria. deo. In deo patre notat auctoritas. in filio equalitas. in spiritu sancto cōmunitas. In xp̄o em̄ tres sunt vnite substātie. scz. diuinitas. corpus et anima Tres fiunt cruces ibi: sanctificas ꝛc. significant. primo q̄ oīa bona creata et recreata sanctificāt viuificantur ꝛ b̄ndicunt in virtute benedictōnis xp̄i. Per quē. Hic notat p tres cruces trinitatis operationē. Allegorice: p̄me tres cruces repñtant tres horas: q̄bus xp̄s in cruce pepēdit. Alie tres designāt tria q̄ xp̄s sustinuit in cruce. passionē in corpe. passionē in mēte. ꝑ passionē in corde. Alie due ꝛcāt diuisionē corporis ꝛ anime. Vel duo sacramēta que p fluxere de latere xp̄i. scz. aqua regenerationis et sanguinis redemptōis. Post hoc alta voce dicit. Per oīa secula seculorū amē q̄ hic ꝯcludit missā cum monē. Et repñtat xp̄i expiratione. Hostie elevate retractio christi significat sepulturā. Calix ꝺ̄ cooperit corporali. designat monumentū clausum lapide. Dñice orōnis septē petitiones. repr̄sentāt septē verba christi in cruce prolata.

quinta pars misse de sacramenti perceptio vel cōio.

Remus. Preceptis salutaribus moniti et diuina institutione formati audemus dicere. Pater noster qui es in celis sanctificetur nomen tuum &c. Sed libera nos a malo. Amen.

Hec est pars quinta principalis ipius misse. in q̃ agit de ꝓsecratoꝝ digna pceptione. Et diuidit in q̃tuor ptes ꝑm q quattuor sunt q̃ disponũt ad sacri sumptionẽ. Nã primo petit hui⁹ veneradi sacramẽti pceptionẽ in oratõe dñica. cũ dicit Panẽ nostrũ Secũdo petit sumentiũ expiationẽ. ibi. Libera nos q̃s. Tercio petit pacis adimpletionẽ. ibi. Pax dñi sit sp vobiscũ. Quarto subiungit speciale ꝑparationẽ ad sacramẽti sumptionẽ in oratonibus. ibi. Dñe ieſu xp̃e. Perceptio &c.

Quantũ ad primũ ꝓsbyter petit sacramẽti pceptionẽ in oratõe dñica cũ dicit Panẽ nostrũ. Premittit aũt oratonis dñice ꝑtationẽ et ipius institutionẽ diuinã. et ꝓsequẽter ipam orationẽ. Nã pmo alta voce ꝑmittit exhortationẽ dicẽs. Oremus. q hoc populũ ad orandũ et petendũ instigat. Et est sensus Nos oremus moniti. i. inducti vel ꝑmoniti a dño ieſu benignissimo. salutaribꝫ ꝑceptis. i. documẽtis. et diuina institutõe. i. instructõe formati i. eruditi. audem⁹ dicere nõ nra ꝑsumptõe. Pater nr̃ alte cantat. q xp̃s in noua lege apte ꝑdicauit. et in signũ q hec oratõ de euãgelio sumpta ẽ. Ideo oratõ dñica. et credo alte dicũt vt oẽs addiscãt sciant et dicant. Oratõ dñicalis oẽs alias excellit orationes. auctoritate doctoris. brevitate sermonis. fecũditate mysterioꝝ. et sufficiẽtia petitionũ. Ideo ꝑm Thoratõ ꝑfectissima vocat. q in ipa oia saluti necessaria petunt. Nã omne peribile est triplex. Primũ est boni collatio. et hoc triplex est. Glorie. ibi. Adueniat reg; Gre. ibi. Fiat volũ. Nature. ibi. Panẽ nostrũ. Secõ petim⁹ mali amotionẽ. Preteriti ibi. Dimitte nobis. Pñtis. ibi. Et ne nos indu. Futuri. Sed libera nos. Tercio petimus appetibilis vtriusq cõfirmationẽ. ibi. sanctificet nomẽ tuũ. Cetera de hac oratõe dñica ꝓsiderãda. q⁹ multorũ pandũt opuscula: relinq̃ intacta.

Libera nos quesu. dñe ab oĩbus malis preteritis pñtibus et futuris et intercedẽte beata et gloriosa semper virgĩe dei genitrice maria cũ bt̃is apostolis tuis petro et paulo atq; andrea cũ oĩbus scis. Da propicius pacem in diebus nr̃is vt ope mĩe tue + aduti et a peccato simus sẽper liberi et ab oĩ perturbatõe securi. Per eundez dñm nostrũ ieſum cr̃istũ filiũ tuũ qui te. vi. et reg. ĩ vnitate spũſſancti deus. Per oĩa secula seculorum. Amen.

In hac pte petit cõicantiũ expiationẽ vel impedimẽti amotionẽ. cũ dicit. Libera. Hec oratõ ꝺr̃ emboliſmalis et excrescens. q addit ad dñicam orationẽ q̃si augmentũ. in cuius fine petimus a tribus malis expiari que clare exprimunt in hac oratõne. Libera nos. Et tangũtur in ea quattuor. Primo petit peccati expiationẽ. Secũdo facit sanctoꝝ ꝑmemorationẽ. et noiant quattuor q magis fuere passioui xp̃i configuratiui et cũ eo

crucifixi. quia maria stetit sub cruce. Petrus et andreas fuerũt crucifixi. Paulus aũt xpi stigmata i suo corpe ptulit. Tercio petit duplicẽ pacẽ. Pectoris. ibi. vt simus a pctõ liberi. Pacẽ tpis. ibi. vt sim⁹ ab oi pturbatõe securi. vt ope. i. auxilio. adiuti. i. subleuati. Hec dicẽdo sacerdos accipit patenã q̃ a patẽdo dr. scat latitudinẽ charitatis. Et osculat eã in signum charitatꝫ quã debet hre ad oẽs: facit crucem cũ ea in faciẽ. in signũ q̃ virt⁹ ꝯmunionis in oẽs fit virtute charitatꝫ. Allegorice q̃ hec corõ sileter dr. scat triduanã dñi sepulturã: et aplor silentium. qõ illo tpe a pdicatõe xpi habuere. Eleuatio patene repñtat xpi resurrectionẽ. Facit crucem cũ patena. et osculat eã. scat q̃ xps p crucẽ infernũ vicit et recõciliauit pecatores pri. Deponit corpale ab ore calicis scat lapidẽ sublatũ a monumẽto. Quarto diuidit hostiã in tres ptes cum dicit. Per eundẽ. Primo scãt tres ptes corpis mistici. scz ecclesiã triumphantẽ. militãtẽ. et purgatoriũ sustinentẽ. Prima pars scat gratiarũ actões p sanctis. scda p̃ciationẽ p defunctis. tercia oõem p viuis. et hec intingit scat fideles in tribulatõibus vite pñtis. Scdo p̃t dici q̃ hec diuisio fit in mẽoriã sce trinitatis. Tercio ꝓpter triplicẽ statũ xpi representandũ. qz fuit cũ hoibus in terra manẽs. in sepulcro quiescẽs. et est in celo existẽs. Per ꝟ q̃ alte ꝯcludẽs dic̃. Per oia secla se. amẽ populi ꝯsensum q̃rit de p̃missis Etiã repñtat gaudiũ qõ de xpi resurrectõe ꝓcedit q̃ amplius nõ morit sed viuit. per oia secula seculorum.

Pax ✝ dñi sit ✝ semper vo ✝ biscũ. Agnus dei ter dicitur. Fiat hec cõmixtio corporis et sanguis dñi nostri iesu christi oibus nobis sumẽtibus salus aie et corporis in vitã eternã. Amẽ. Dñe iesu christe qui dixisti apostolis tuis ꝛc.

Hec est clausula tercia q̃nte ptis misse in q̃ postulat pacis adimpletio. cũ dicit Pax dñi sit sp vobiscũ. Et triplicẽ facit crucẽ supra calicẽ cũ hostia. ad petendã triplicẽ pacẽ: tpis. pectoris. et eternitatis qz pax necessaria est fideliũ cordibꝫ vt fructuose cõicent. Ideo q̃ pacẽ nõ hñt. cõionem in xpi corpe nõ habẽt. qz in pace factus est locꝰ eius. Et fuit tres cruces. qz pax quietis in gla data a tota trinitate virtute passionis xpi. Vel scat q̃ xps p suã resurrectionẽ tria letificauit. q̃ fuerũt i celo. in terra. et q̃ in limbo. Mistice vero he tres cruces repñtant tres marias dominũ in sepulcro q̃rentes. Vel triduũ q̃ dñs fuit in sepulcro. Et qz pacis adimpletio oẽm exuperat sensuz. Jõo inchoat a sacerdote cũ dic̃. Pax dñi. et ꝓpletur a chorꝰ cũ ter dicit. Agnꝰ dei. Et nota q̃ tria a sacerdote incepta chorus ꝓsequit. Gla in excelsis. qõ ptinet ad spem. Credo ad fidem. Et pax dñi ad charitatẽ. Christus dr agnꝰ dei. ꝓpter ipi⁹ pietatẽ innocentiã et mãsuetudinẽ. Vel ideo. qz xps tria agnouit. patrẽ obedientia. matrẽ cura. nos petões miscõia. Agnꝰ dr ab agnon grece qõ est piũ latine. qz pie se p nobis obtulit Agnꝰ dei triplicat. qz tria mala a nobis ꝯmissa. q̃ ipm petim⁹ nobis dimitti scz q̃ ore corde et ope deliq̃mus. Dicit bis miserere nob. ꝓpter duplex malũ culpe et pene. Et dona nobis pacẽ. cõtrũ ad ꝓsecutionẽ ois boni. Vel miserere nobis. quo ad corpus et aiam. Dona nobis pacẽ cõtum advtrũ q̃. In missis defunctorũ bis dicit. dona eis requiem. id est a pena liberationẽ. et glorie beatitudinẽ. Tercio addit sempiternã. ibi petit eis duplicẽ stolam. hoc est corporis et aie glorificationẽ. Hũc ꝓsequẽ ꝓsequit oratio. Fiat hec cõmixtio. id est

sacramentoꝝ vnio. Illa verba dicit nō q̄ in hac immissione ꝓsecretur vel ꝓsecratio fiat. sed vt nunc effectū suū sortiat̄ in alia sumentiū. Hec ꝯmixtio corporis et sanguinis significat vnionē factā aie et corporis xp̄i in sepulcro quādo resurrexit. Vel qz corpus nō fuit sine sanguine nec sanguis sine corpore. In resurrectōe facta est hoꝝ trium vnio. Et qz pax omnibus est necessaria ideo ip̄am in ozōe ꝑficiat cū dicit. Dñe ihesu xp̄e. Hac ozōe cōpleta sacerdos dat pacem ⁊ accipit. qz hec pax cōsensum signat omniū ad ea q̄ facta sunt in mysterio ꝓsecrationis. Sumimus autē pacis osculū ante ꝯmunionē in hoc significātes q̄ omnē amaritudinē cordis quā habem⁹ ad ꝓximū debemus deponere. qz si inuicē discordam⁹ in corpe xp̄i nō manemus. Populus sumit osculū pacis. qz dñi sui gratiā et angelorū cōcordiā p̄ morte xp̄i se meruisse gratulat. Itē vt charitatis vinculo connectamur. et vt ꝓcordiā inter nos esse demonstremus. et cū illa corpus xp̄i sumamus. sine q̄ munera nostra deo non sunt accepta. Vel vt fideles se cōicatos in vnitate fidei ꝓficiantur. Et est quasi loco cōionis qua fideles q̄ in primitiua eccl̄sia misse inerāt sumebant q̄ die benedictū panē et osculū pacis. et qz panis saluo ieiunio in .xl. dari nō potuit. ideo loco eius dicit collecta sup populū qñ diaconus dicit. humiliate capita vr̄a deo. Dñ sacerdos petit pacē inclinat se ad altare osculatur illud et crucē in libro. in signū q̄ christ⁹ dedit discipulis suis pacē post resurrectionē qñ venit ad eos clausis ianuis dicēs. Pax vobis. Et post q̄ h̄ dixisset ostendit eis manus et latus. in signū huius p̄s byter cācellatis manibus vertit se ad ministrū. et ostēdit ei manus et osculat imaginē a ministro sibi allatā et dat ministro pacē in ꝑsona omniū discipulorū dicens. Pax tibi ⁊c. In missa defunctorū pax nō datur. quia defuncti nō sunt in ꝓturbatione huius mūdi. nec indigent societate temporali. Hec datur inter monachos. qz mortui debent esse mundo.

Dñe ihesu cḣriste fili dei vi ui qui ex volūtate patris. Item. Perceptio corporis cum alijs.

Hec est clausula quarta quinte partis ip̄ius misse: in qua procedit sacerdos ad tremendi sacrificij ꝓcipationē. p deuotarum ozationū ꝓparationē. Ad quas se deuote inclinans et indignū iudicās. deum fontē pietatis petit vt sibi et ceteris ꝑficiat ad salutē. Et cōtinet tres clausulas. Nam primo aliquas ozōes p̄mittit. ibi. Dñe ihesu. cum alijs tribus. Secundo aliquas interserit. Tercio nōnullas subiungit. Premittit em̄ quattuor ozōes. In prima petit p̄ sui iustificatōe ibi. Dñe ihesu. In secūda petit vt fructuose cōmunicet. ibi. perceptio. In tercia suam indignitatē recognoscit. ibi. Dñe nō sum dignus. In quarta sumpta iam fiducia se erigit. His dictis orationib⁹ deber se sacerdos deuote recollīgere: et altitudinē huius sacrāmēti ponderare. et tria notanter cōsiderare. Primo quid sumit. qz verū corpus xp̄i. Secundo ꝓpter q̄d. qz ꝓpter vtilitatē totius eccl̄sie et p̄sone. ꝓpie. Tercio qualiter sumit vtrū digne vel indigne. In ozē sacramentū tenens poterit sic meditari. Veni in animā serui tui domine deus meus. me⁊ tibi in corpozare digneris vt mihi mozi et tibi soli placere valeā. Sumendo sacramēta aliquas ozationes dicit. Et post sumptionem aliquas subiungit. in quib⁹ petit fructū cōmunionis. ibi. Corpus tuum. et ibi. Quod oze. Trina sacerdotis ablutio. in principio. in medio. et in fine misse. designat q̄ sacerdos offert sacrificium salutare. Ad emundationem scilicet. cogitationis. locutōis. et operatōis.

Vel ad purgationē peccati originalis venialis et mortalis.

Sexta pars misse dicitur Gratiarū actio.

Hec est ps sexta ꝓncipalis et vltima ipi⁹ misse q̄ ꝺr Gratiarū actio. et est finalis misse cōclusio Et diuidit in tres clausulas. Hā primo ponit ꝓpli exultationē: quā repñtat cōio: aīi q̄ndā dicta. Scō soluit gratiarū actōes i Cōplenda. Tercio subiungit finalē misse ꝯclusionē. ibi. Ite missa est. vel bñdicam⁹ Circa ꝓmū est notandū q̄ post sumptionē sacri et digitoꝝ ablutionē sequit cant⁹ cū q̄dā iubilo letitie q̄ ꝺr cōio vel aīi. et cantat in signū letitie et spūalis gaudij, ꝓ sumptōe tāti sacrificij. Dicit aūt cōio in signū q̄ cōio facta est. vel vt in pñti cōicem⁹ sanctis in gr̄a: et in futuro in gl̄a. Ite in signū q̄ ꝓpl's olim oī die cōicabat et postea dicebāt aīi, ꝓ gratiarū actōe. in signū hui⁹ hodie dat pax. Item ꝓ illo q̄ postea statutū fuit tm̄ dñicis diebꝫ cōicare. nūc dat panis bñdictus vel sal. Mystice cōmunio ꝺr gaudiū apl̄oꝝ de xp̄i resurrectione. Aīi ideo ꝺr cōio vt ꝓ eā cōmunicemus deo et sanctis:

De complenda

Cōmunione dicta sacerdos letus ad populū severtit et ip̄m salutās dicit. Dñs vobiscū. sup. maneat in eternū in visceribus vr̄is infusus. Postea redit ad dextrū cornu altaris et eleuatis manibꝫ populū ad oratiōnē puocat dicēs. Orem⁹. et ponit numerū collectarū sicut in ꝓncipio misse. ad significandū q̄ ita nobis est necessaria subsequēs gr̄a sicut p̄cedens.

Cōplenda agit gratiarūactōes, ꝓ peccato bñficio cōionis. In ipa em̄ petit cōmunionis pfectionē q̄ duplex est. Gr̄e et gl̄e. vna est i via alia in patria. Dicit cōplenda q̄z ꝓ ipam cōplet missa. Legit in dextra pte altaris in signū q̄ iudei in fine ad xp̄m cōuertent. Finit eā in medio altaris in q̄ xp̄s signat. qz in xp̄o vnient iudei et gētes: Missa inchoat z finit in dextro cornu. qz ꝓ dextrā leta. per sinistram designant tristia. Hā fm Jnnocentiū misse gaudiū natiuitatis ostēdit. Jn medio trālit ad leuā. vbi tristiciā passionis insinuat. Sed in fine iterū reddit ad dextrā. vbi gaudiū resurrectōnis et ascēsionis annūciat. Mystice cōplenda xp̄i ascēsionē ꝑcat. q̄ etiā extēsis ꝺr manibus: qz xp̄s extēsis manibꝫ ascēdit in celū. Populū iterū salutat dicēs. Dñs vobiscū. oprās vt a tēplo recedēs a dño nō recedat. Vel sic. dñs vobiscū. i. tota trinitas sit vobiscū. p̄r potētia. fili⁹ sapia. spūssanctus amore. Dñs est nomē cōe: toti trinitati q̄uenies. Jesus est nomen ꝓsonale. Quinq̄es salutādo pp̄lm. quer tit se ad pp̄lm in signū q̄ xp̄s q̄nquies in die pasce suis apparuit.

De ite missa est

Hic ꝓsequit terciā clausulā vltīe partis misse q̄ ꝺr missa est ꝯclusio. Et ꝓtinet i se tria. Primū est pp̄li licētiatio. ibi. Ite missa ē. Secundū ē eiusdē pp̄li cū cruce bñdictio Terciū ē q̄ pfert finalis supplicatio. ibi. placeat tibi. Quantū ad ꝓmū sciendū est q̄ missa tribꝫ modis finitur. Primo ꝓ ite missa ē. q̄ ꝺr dicit q̄n gl̄a in excelsis deo cātat: in festis q̄n pp̄lus pñs est. tūc em̄ ip̄m licentiās dicit. Ite missa ē. q̄si diceret. Jte. i. redite ad ꝓpria missa ē. i. oblata est hostia salutaris deo Vel sic. Jte ad ꝓpria missa est ꝓsummata vel finita. Vel ite post xp̄m z sequimini eū. qz hostia missa ē ꝓ vobis ad deū p̄cem placandū. Popul⁹ ꝓ vñdet. Deo gr̄as. referim⁹ de misse pfectōe. et ꝓ tāti bñficij p̄ceptōe. Scō cōcludit missa. per bñdicam⁹ dño. tūc em̄ pp̄lm distincte nō alloquit sed oēs ad gr̄aꝝactōes inuitat. qz pos ꝺoia bona z data debem⁹ nos būiliare et gr̄as agere z sp in gr̄aꝝactōe

manere. Tercio finit missa defunctorū p requiescant in pace. q̄ hoc eis cōpetit vt a pena liberent & eterna beatitudine teneāt. Rñdet amē. i. fiat. Et q̄ p totū officiū defunctis requies optat. et vt finis correspōdeat pncipio. p requiescāt ꝯcludit. Quantū ad secundū nota q̄ in fine misse pplo dat cū cruce bñdictio. iō vt popul⁹ iam licētiat⁹ sine spūali mūere nō recedat. et ab infestatoribꝫ malis pſeruetur. Hec bñdictio repñtat spūſſancti missionē in discipulos. Et q̄ sicut spūs sanct⁹ in noīe tot⁹ trinitatis mittit eo q̄ opa sctē trinitatis indiuisa sunt. Ita et sacerdos istā benedictionē facit in noīe indiuidue trinitat⁹ dicēs. Bñdicat & custodiat vos diuina maiestas pr̄ et fili⁹ et spūſſanct⁹. Hec bñdictio p ver bū oris et signū crucis exprimit. q̄ missio sancti spūs p sonū aeris et linguas igneas innotuit. In hac bñdictōe finit missa. Finis misse finē designat mūdi. in q̄ electi dei libertatē habebūt & deū sp bñdicent. Tūc em dicet bonis. veite bñdicti. malis vo. ite maledicti i ignē etnū. Quātū ad tercū finalē subiūgit supplicatiōz dicēs oratione. Placeat tibi scā trini. in qua oratōne petit obsequij acceptationē et sui ꝓpiciationē. Nā in ipa oratōe velut i cōpendio ꝓces colligit petitōes. et hūiliter petit p se et alijs oibus. Hāc autē oratōem pſbyter se inclinās in medio altaris iunctis manibꝫ añ pect⁹ suū dicit. vt finis correspōdeat pncipio. q̄ sicut inclinando a cōfiteor missam incepit. ita nūc inclinādo eā terminat. Hac oratōe finita osculatur altare ostendēs se p hec oibus p̄missis devote: toto mentis & corpis affectu assentire. Quo facto recedit a ꝓspectu populi: ingredit vestiariū. Et dic hos hymnos. Bñdicite oia opa. et Laudate. q̄ deo p oibus bñficijs gras agere debem⁹. Et sicut a laude incepim⁹: in laude etiā terminem⁹. vt in eternū laudem⁹ cū q̄ vivit et regnat in secula seculoꝝ. Amē.

Speculū misse finit feliciter.

Epilogus misse et ipsius recapitulatio.

Troit⁹ misse repñtat boni opis inchoationē kyrieeleison. miserēdie dei invocationē. Gl̄a in excelsis ſcat gratiarū actionē. Collecta. devotaz orationē. p dñs vobiscū septies populū salutat vt septifor mē spūſſancti gratiā accipiat. dicēdo. Oremꝰ. ad orationē & devotionē ꝑpm excitat: Epl̄a repñtat nouī et veteꝛ testamēti p̄dicationē. Gradale. pnīe opationē. Tract⁹ salutarē lamentationē. Alleluia. spūituale exultationē. Euangeliū ſcat pncipalē xp̄i instructōz. Simbolū exp̄mit fidei ꝓfessionē. Offertoriū designat offerentiū exultatōz. Secreta ſcat statū p̄ntis vite. Pr̄facio p̄o ſcat statū celestis p̄rie. Sanct⁹ s. s. repñtat angelos p̄ntiū exultatiōz. Canō p̄ficit sacri ꝓsecrationē. et recolit p cruces xp̄i passionē. Sacerdos dū hāc dicit clausulā. Te igit. petit oblatōis benedictōz. In pmis postulat oīm fideliū p̄ motiōz generaliter. Memēto etiā. Hic petit aliquos p̄ motionē specialiter. Cōicantes exp̄mit in quos offert sctōs ꝓmemoratione. Hāc igit. petit finalē p̄dictos conclusionē. Quā oblationē hic petit ꝓsecrationis effectū. Qui pridie. pagit ꝓsecratōnis actū. Vñ et mēores. petit ꝓsecratōnis fructū. Supra q̄ ꝓpicio. hic postulat ip̄ius sacri a deo acceptationē. Supplices. petit sacm ab angelo deo p̄tari. et nobis diuine gr̄e infusionē. Memento etiā. petit defunctis gr̄e celestis collationē. Nobis quoq; hic petit militātis ecclesie cū triumphāti reunitionē. Pater nr̄. i. dñica oratō petit p gras dei filiatiōz. et militātis ecclie ꝓseratōz. Pax nr̄a cū dic. petit sacri precptōz. Libera nos q̄s. petit pcti expiatōz. Pax dñi. postulat pacis adimpletōz. Agn⁹ dei. petit p gram dei a triplici malo liberatiōz: et triplicis gr̄e collatiōz. Oratōes q̄ sequūt dispensāt

ad deuotã sacramenti cõlonẽ. Aff. dicta cõlo. fcat cõcantiũ exultatiõz. Cõplenda ꝯcat boni opis ꝯpletionẽ. vel gratiarũ actionẽ. Ite missa est facit missẽ ꝯclusionẽ: et dat populo abeundi licentiã. Finis misse significat finẽ mũdi.

In signis et crucibus que fuit in canone repñtatur hi storia passionis christi.

Innocentius papa in lib de missa dicẽ q in canone fiũt. xxvi. cruces p septẽ vices. p qs historiã recolim⁹ dñice passionis. Primo nãq fiũt tres cruces post. Teigiť. q trinã xpi repñtant traditionẽ qz tradit⁹ fuit a pre. in mundũ. a iuda et iudeis. Scõo fiũt quinq ibi. Quã ob oblatõz ꝛc. fcat xpi venditionẽ. tres ꝑme tres sunt emptores. põtifices scribe et pharisei. Quarta fcat xpm ꝑsonã vendi tã. Quinta iudã vendentẽ. Tercio fiũt due ibi. Qui pridie. fcat dñice cene ꝓfigurationẽ. Quarto fiũt ꝯq ibi Vñ r mẽores ꝛc. repsentãt xpi vulnerationẽ. qz in crucis ara. v. ꝓtulit magna vulnera. Quito tres fiũt cruces. ibi. Supplices te rogam⁹. q xpi designãt passionẽ. Prima significat xpi captiuationẽ. Secũda eius flagellationẽ: Tercia ipius illusionem et coronationẽ. Sexto fiunt tres. p quẽ. ibi. sanctificas. significãt christi triplicem crucifixionẽ. Prima fuit iudeorũ linguis. Secũda per sententiã iudicis. Tercia facta est militũ manibus. Septimo fiũt quinq. quarũ tres designãt christi cruciationẽ qz in cruce tribus vixit horis in maximo dolore. Et ibidem tres sustinuit cruciat⁹. scz passionis. ꝓpassionis. et cõpassionis. Due alie significant animẽ et corporis xpi separationẽ Vel aque et sanguinis de christi latere iam mortuo emanationẽ.

Incipit mystica expositiõ misse scdm sensum allegoricum vitã christi et passionem representans.

Isse officiũ tã puida repitur ordinatõe dispositũ. vt q per xpm et q descẽdit de celo hũana sibi assumẽs naturã. vsq dũ i celũ ascẽdit gesta sũt magẽ et pte ꝓi neat. et ea tã ꝓbis q signis admirabili q dam spẽ repñtet. Nã tota vita xpi i hoc seculo celebrata. qsi vna solẽnissima fuit missa. ideo totũ misse officiũ. ad xpi vitã passionẽq repñtandã ordinatur. Et qz xps nõ fm diuinitatẽ est passus sed fm hũanitatẽ. ergo in officio misse. ꝓmo xpi aduent⁹ in carnẽ r. gressus ei⁹ ad passionẽ insinuat. deinde passionis ei⁹ historia tã verbis q signis exprimit et repñtat. Vltra ꝑcedẽs passionẽ. ab introitu misse vsq. te igit. declarat. Per totũ vero canonẽ xpi passio mẽorat. et post canonẽ cõsequẽter ipius resurrectio et in celos ascẽsio. Sed anteq ad misse quenia⁹ exꝓpositionẽ. ꝓsiderãda erit sacrarũ vestiũ r aliarũ mystica significatio. qz in talibus etiã sacra xpi ꝓmemorat passio.

De preparatõe sacerdotis ad accessuz altaris et de sacris vestibus.

Acerdos sacrificatur⁹ q m xpm repñtat. ꝯgruũ est vt q in ꝑsona xpi gerit typũ. ꝓ nobis moriẽtis. ipius etiã teneat. similitudinẽ in vestimentis et nostre salutis armis. Accessurus igit ad altare q̃n deponit vestes et lauat man⁹. cogitet quõ xps in cena de positis vestib⁹ lauit pedes discipulorũ suorũ. Vel aliter aũt fcat q sacerdos abijcere debẽt a se cogitatões et affectões malas. et cõteri p cordis ꝓtritionẽ. et dicere. Lauabo inter. Deinde fm laudabilem aliquoz ꝯsuetudinẽ legit ℟ exis gem

bus oratione breue. in memoria trine oro-
nis xpi q̄ patre in mōte oliueti orabat vt
ab eo trāsiret calix passionis. Hoc facto
surgit et adinduendū sacras vestes ꝓce-
dit. Tūc cogitet quō xps obuiā ꝓcessit
iudeis et eū q̄rentib⁹ dixit. Quē q̄ritis.
Osculat altare vel sacras vestes. ad de-
testandū ꝓditoris osculū. q̄ xpm osculo
tradidit. Hūerale induit. cū cuius fun-
culis p medīū pectoris ser collū stringit.
In hoc cogitet xpm captū et corditis liga-
tū. et quō velabāt iudei xpi oculos. ipm
percutientes et dicētes. ꝓphetiza xpe ds est
q̄ te pcussit. Math. xxvi. Alba repñtat
vestē longā q̄ xps ab herode induit. irri-
detur. et pylato vt stultus remittit. Hāc
sacerdos indnēs ornate ꝓponit. Scat q̄ vi-
ta eius debet eē ornata virtutib⁹ zona in
sacerdote scat ꝓtinentiā. et xpi flagellū q̄
ipm cecidit pylatus. Job. xix. Manipu-
lus scat funiculū q̄ xps fuit ligat⁹. et duc-
tus Stola scat ligaturā qua fuit adco-
lumnā ligat⁹. Vel crucē quā suis hume-
ris portauit. Casula scat purpureū vesti-
mentū q̄ milites eū induerūt. Joh. xix.
Crux supra casulā scat xpi crucē. Coro-
na sacerdotis i capite. xpi coronā spineā
designat. Sic pater quō sacerdos sacrifi-
caturus gerit xpi ꝓsonā. q̄ fuit summus
sacerdos seipm offerēs i sacrificiū. ergo
ipius induit se armis. Et tunc accedit
ad altare cū xpi crucē repñtat. Et illud
osculat tā crucē in libro tā xpi pe-
cus vulneratū. Calix scat xpi sepulcū
Patena lapidē supra positū. Corporale
sudariū. Hostia xpi carnē. Vinū ei⁹ san
guinē. aqua sudorē. Missa xpi verba in
cruce plata. Missale eius vitā et passio
nē. Diacon⁹ scat. xij. apl̄os. Subdiaco-
nus. lxij. discipulos. Duo ceroferarij si-
gnificāt lege et ꝓpheras q̄ xpm pcesserūt

Expositio misse allegorica vitam et passionem christi declarans.

Ostq̄ sacrarū vestitū significa-
tione pmiserim⁹. restat nūc vt ꝓsequ-
mur breuēt missā esse expo-
sitionē. in q̄ vita et xpi passio memoran-
tur. vnacū sua glosa resurrectōe et celos ascē
sione pm sensum allegoricū. Introitus
misse repsentat annunciatione dñicā et
christi incarnationē. que missio fuit filij
dei i uterū virgis et aduēt⁹ xpi in carnē.
Sequit versus. q̄ scat xpi natiuitatē. q̄
tūc iesus ꝓtitit se a b utero mris i mundū
exies nāz infirmitatē induēs. Gla pri se
quit i laudē scē trinitatis. q̄ tota trinitas
opata ē xpi incarnatōz. Introit⁹ repetit
et scat xpi circūcisionē q̄ fcā est die octa-
ua. eo q̄ repetitio est pme diei Vel dicit
bis introit⁹. in laudē diuie et hūane natu-
re q̄ fuerūt in xpo. In pcipuis festis ter
cantat introit⁹. i honorē scē trinitatis. hy-
rieeleison scat spūalē xpi aduētū i mentē
xpeleison. i. xpe miserere nob. ymas. i. di-
uina potētia miserere nob Cātat aūt no
nies. q̄ p xpi humanitatē et anglor⁹ pre-
ctionē. speram⁹ venire ad ꝓpetuā felicitatē
Et q̄ pueri cito dāt. g̃ puerū iesum cito
rogam⁹ dicētes. xpeleison. Gla in excel-
sis ē hymn⁹ angelic⁹ p laude xpi natiui-
tatis decātat⁹ Sacerdos hūc incipit. q̄
typū gerit angeli q̄ in xpi natiuitate di-
xit. Ecce nūcio vobis gaudiū magnū. Ce
tera chorus prosequit. q̄ cū angelo fcā est
multitudo angelor⁹ pcinnentiū. Deinde
dicit sacerdos q̄ medistor est inter deū
et ꝓplm. Dñs vobiscū sup. sit p suā hūa
nitatē et gratiā. Et scat stellā q̄ magi in
oriēte apparuit et eis puia fuit. Collectā
q̄ vt sepi⁹ nūero subtertario oz. repñtat
mysticā regū oblationē. et cor⁹ supplicem
adoratione in die epīe xpo facta. Epla
est iohis pdicatiōz. Etiā repñtat marie
purificatōz. q̄ tūc xpm in templū sm le-
gē intulit. et de ipo symeon senex et anna
ꝓphetauerūt. Gradale scat q̄ maria gra-
ditur in egyptū cū puero tūore herodis.
Versus notat q̄ de egypto post septēni
um reuersa est interra suā. Etiā gdale
scat pnāz quā iohes fcē et alios docuit.

Alleluia ꝓcat letitiã ineffabilẽ quã eccle
sia habuit qñ iohãnes xp̃m baptisauit.
tũc em̃ celesti spõso iũcta est eccl'ia qñ in
iordane xp̃s eã lauit crimia. Itaq; alla
xp̃m ꝓcat baptisatũ tũc celi apti sunt. ior
danis stupuit. iohãnes exultauit. Et ia
p̃t dici q; repñtat magnũ gaudiũ qñ ma
ria habuit qñ filiũ quẽ tridno pdidit in
medio doctor̃ inuenit. Tpibꝰ ꝓ luctui
deputatis subiũgit p alla tractus. q̃ ꝓcat
xp̃i vitã rerũ nram. et pniam q̃. xl. diebꝰ et
noctibꝰ ieiunauit pdicauit. orauit. lachry
matur. Euangeliũ ꝓcat xp̃i salutarẽ p
dicationẽ. et miraculoꝝ operationẽ. Cre
dꝰ ꝓcat apl'oꝝ doctrinã. et credentiũ fidẽ
Dꝰ is vobiscũ ꝓcat q; ihesus in die palma
rũ vertit se ad hierlm. qz ibi pati voluit.
sed p̃ius lazarũ suscitauit. Offertoriũ
ꝓcat q; pueri hebreoꝝ suscepẽrũt christũ
cũ palmis z laudibꝰ dicẽtes. Osanna z̃.
Bñdict' q̃ venit in noie dñi. Preparatio
calicis xp̃i repñtat cenã in q̃ ipse dñs sa
cramẽtũ instituit. et vinũ cũ aqua vt cre
ditur miscuit z̃. Secreta ꝓcat secretũ cõ
siliũ iudee cũ iudeis vt ipis traderet xp̃m
Ideo dñs dixit iude in cena. Qꝺ facis
fac citius. Secreta alte ꝓcudit. p dñm.
qz cũ iudas esset dixit xp̃s. Nũc clarifi
catus est filius hois z̃. Prefatio ꝓcat sua
uissimũ dñi sermonẽ quẽ discipl'is in ce
na fecit. q̃bꝰ suã passionẽ pdixit. et eos p
monuit z̃. vt ptz Joh. xiij. et xv. San
ctus repñtat dulcedinẽ quã apli habue
re in xp̃i sermone Hũchymnũ sacerdos
cũ dicit digitos ꝓnes lauit z extergit. re
pñtans q; xp̃s pedes suoꝝ lauit discipu
lorũ et exterfit. Et hymno dicto exijt ihs
cum discipulis suis in montem olivueti.
vbi cepit pauere et mestus eẽ et forti pas
sionis imaginatõe. Et dixit. Tristis est
aia mea vsq; ad mortẽ.

Hic sequitur canõ misse qui christi passionẽ declarat per .xxvj. cruces

Hic canõ incipit q; xp̃i passionẽ i signis
declarat et repñtat. In q̃ ponunt .xxvj.
cruces p septẽ vices passionẽ xp̃i ꝓmeoꝝ
rãtes. Nã in canone vt dicit Jnno. ali
ud verba aliud signa ꝓtendũt. Nã ꝙba
ꝓcipue ptinẽt ad eucharistiã ꝓsecrandã.
signa ꝙo et cruces ad historiã dñice pas
sionis recolendã. Primo fiũt tres cru
ces. ibi. Te igit cle. q̃ repñtat trinaz xp̃i
traditõz. qz ip̃m deꝰ p̃ tradidit ex dono.
iudas p munere. iudei in sacrificiũ. Pri
ma traditio fuit gr̃e. scõa auaricie. tercia
inuidie. Jnclinatio sacerdotꝭ ꝓcat q; xp̃s
imminẽte iã passione: ter patrẽ in mõte
olivueti orabat dicẽs. Pater si possibile ẽ
trãseat a me calix iste. Tũc iratꝰ et hoꝛ
rore et sue passionis impõssione. quã ꝓsci
uit sanguineũ sudorẽ fudit. Sup̃ hõ dicẽ
Aug⁹. Animaduerte igit'o sacerdos cũ
quãta reuerẽtia z puritate ad illud sacm̃
accedis. ad quõ xp̃s accessur⁹ qñ pati vo
luit sanguineũ sudorẽ fudit. in q̃ mirabi
liter et ineffabiliter ip̃e sacerdos ẽ z sacri
ficiũ. Osculat' crucẽ in libro. ad detestã
dũ osculuz pditoris iude. Vel hõ facit qz
ad honorẽ crucifixi vult sacrificiuz illud
offerre. Tres facit cruces in signũ q; xp̃s
ter pstrauit turbã sup̃ terrã q̃ venit ꝓhẽ
dere ip̃m. Deinde sacerdos cũ dic̃ Hãc
igit' oblationẽ. pfunde se inclinat in mẽo
riã magne hũiliatõis xp̃i. qz se misit ca
pi ligari furiose z inhoneste duci. Se
cũdo dicẽdo. Quã oblationẽ facit duas
cruces. Quarũ tres ꝓme repñtant tres
pl'ides et iudices q̃bꝰ xp̃s fuit p̃natus z
apud eos false accusat⁹. Primo ducit' ad
annã pontificẽ. ibi. velat' cedit' fatigat. z to
ta nocte cũ eo furiose expendit'. Secõo du
ctus ẽ ad cayphã. ibidẽ grauit' accusat⁹
et a suo est i faciẽ cesus Tercia cruꝛ ꝓcat
pylatũ. cui hora ꝓma xp̃s p̃natur cũ furo
re accusat'. false tractatur: male petit' ad
mortem et iniuste. Tandem mittitur a
pylato ad herodẽ. sed ab illo et exercitu eiꝰ
est spretus et illusus. alba veste est in
dutus et vt fatuus pylato est remissus.

Quarta crux sup hostiã significat gra-
uissimã xpi flagellationẽ. Quinta crux
designat xpi coronationẽ. qz corona de
spinis grossis et acutissimis capite eius
imposuerũt. purpura eũ induxerũt. et arũ
dinẽ in manu dederũt p regali sceptro. ꝛ
flexis genib⁹ ip̃m derisorie adorãtes: di-
xerũt. Aue rex iudeorũ. et dabãt ei ala-
pas: et in eũ spuẽtes pcusserũt ci⁹ caput
arundine vt fortius corona intraret ꝛ le-
deret. Tercio fiũt due cruces. Prima ibi
Qui pdie. hec crux significat q̃ pilatus
iesum ita flagellatũ. spinis coronatũ. a-
rundinẽ in dextra habentẽ ꝛ funẽ in sini-
stra. sanguine vndiq̃ respersum eduxit.
ꝛ ip̃m populo ostẽdit dicẽs. Ecce homo
Et iterũ. Ecce rex vester. Sed illi tan-
tis nõ satiati penis: voce canina clama-
bant dicẽtes. Crucifige crucifige eum.
Sic nos ecõtra videtes eũ: cũ suspirio
et cũ deuotõe salutam⁹ dicẽtes. Aue sa
lus mũdi. Secũda crux fit ibi. Simili
mõ. supra calicem. hec significat q̃ iesus
ad mortẽ fuit damnat⁹. et crucẽ magnã
p̃rer maiorẽ dolorẽ et p̃fusionẽ p̃pr̃is co
gitur humeris portare. sub qua nimiũ fa
tigatus sepe corruisse credit. incessit ita-
q̃ curuatus cruentatus trahens post se
crucẽ corã omni multitudine vsq; i mõ-
tem caluarie locũ passiõis sue. Illuc cũ
venisset q̃si exanimis. vestẽ in vulneri-
b⁹ cõgelatã violẽter ibi extraxerũt. adeo di-
re vt oia pene vulnera renouarent. et hec
fuit pena maxia. O iesu xpe scribe in aia
mea vulnera tua: vt in eis discã dolorẽ
tuũ. Amen. Quarto fiũt quinq̃ cru-
ces ibi. Vide et memores. Hãc orationẽ
sacerdos cum dicit. extẽdit brachia. in si
gnũ crucifixionis xpi q̃ in ara crucis ex-
pansis pepẽdit manib⁹. Quia dũ crude
lissimi xpm vellẽt crucifigere sup cru-
cẽ ip̃m dejciũt. et in modũ pellis pena-
lissime extendũt et ip̃m cruci grossis et
obtusis clauis affigũt. Et tandẽ corpus
cũ cruce in altũ leuãtes ita imperuose de
ponũt et infigũt in petrã vt oia vulnera
vbertim sanguinẽ funderẽt. et ad maio-
rem cõfusionẽ in medio latronũ ip̃m si-
stunt. O quãta pena et cõfusio. Echo do
lor et miseria. Quis dabit oculis meis
fontẽ lachrymarũ vt cõdolere possim et
flere dolorẽ dñi mei. Quinq̃ cruces q̃
hic fiunt designãt quinq̃ vulnera xpi.
Vel qz xp̃s quinquies sanguinẽ suũ fu-
dit. Quinto fiũt tres cruces ibi. Sup
plices te rogamus. Cũ q̃ ita penalissi-
me xp̃s penderet manib⁹ expãsis et toto
corpe extẽtus nec haberet vbi caput fes
sum reclinaret. nõ min⁹ blasphemat a la
trone et impijs iudeis q̃uis tã mori in-
ciperet. Ad hãc orationẽ sacerdos incli-
nat. q̃si diceret xp̃o maxime afflicto et tã
moriturο. Obsecramus te supplices o ie
su p passionẽ tuã quã in cruce sustinui
sti miserere nob⁹. Tres cruces facit. Pri-
ma significat xp̃m passum in hũana na-
tura. Secda fecit ip̃m afflictũ i aĩa. Ter
cia in facie. repñtat titulũ triũphalẽ cru
ci affixũ. Jesus nazarenꝰ rex iudeorum.
Hũc titulũ diabolus marie timet. ideo
cũ eodẽ nos signemus in facie et pectore
cõtra diabolũ. Cũ igit sacerdos dicit:
Nobis que q̃ peccatorib⁹ vocẽ eleuat et
pect⁹ tundit. in hoc repñtat latronis dex
tri cõfessionẽ Et q̃ centurio et q̃ cum eo
erãt visis his q̃ fiebãt penitentes pecto-
ra sua timuerunt valde. qz xp̃m mori cũ
valido clamore audierũt. et viderũt tene
bras fieri. terremotũ. scissionẽ veli et pe-
trarũ. Quibus sacerdos se p formãs: et
suo redẽptori cõpatiẽs tundit pect⁹ suũ
dicẽs. Nobis tc. se recognoscit peccato-
rẽ. Sexto fiũt tres cruces sup vtrũq̃
ibi. sanctifices. repñtat q̃ xp̃s pependit
tribus horis viuus in cruce in doloribꝰ
maximis. Septimo fiũt tres cruces
supra calicẽ nudũ ibi. Et prãs. fecit tres
cruciatus xpi. qz sustinuit passionẽ i cor
pore. p̃ passionẽ in mẽte. et cõpassionẽ in
corde. Due vltime cruces fecant aque ꝛ
sanguinis de xpi latere tã mortuo cma-
nationẽ. Vel aie et corpis xpi separatiõẽ:

Calix tangit eũ hostia in signũ q latus xpi aperuit militaris lãcea. Et sic ptz q in toto canone sunt. xxvi. cruces xpi passionẽ repñtantes. q̃ a diuersis diuersimo de sunt exposite, put diuersi habent in canone respect⁹. Dicẽs p oĩa se. se. amen exaltat vocẽ hoc ꝓcat canonis finem. Et dñi nr̃i in cruce expiratiõz. Prel byter dicẽs. Oꝛem⁹ flexis genib⁹ eleuat corpus xpi parũ z deponit in signũ q ioseph z nicodem⁹ corp⁹ xpi de cruce deposuerũt cũ reuerẽtia in sinũ mr̃is ei⁹. et post h̃ in sepulcrũ locauerũt. Calicẽ claudit labio significat monumentũ xpi clausum lapide. Septẽ pr̃itões oꝛõnis dñice. deno tãt. vij. verba q̃ xps ptulit in cruce. p que petim⁹ septẽ virtutes cõtra totidẽ vicia, z septẽ spũs sancti dona. Oꝛõ. libera nos dicit sub silẽtio. q repñtat tps in q̃ xps fuit in sepulcro. tunc eñ siluerũt fideles oẽs a p̃dicatione. Eleuatio patene: xpi letã ꝓcat resurrectionẽ Crux fit cum patena in facie. in signũ q xps p suã crucẽ fregit infernũ. Patenã in signũ recõciliatõis nr̃e et patrũ in limbo. Corporale remouet ab oze calicis. ꝓcat lapidẽ sublatũ a monumẽto in die pasce. Frangit hostiam designat q discipuli in emaus cognouerũt tp̃m in fractõe panis. Dein dedicit. Pax dñi. repñtat q xps vna sabbatoꝝ stetit in medio discipuloꝝ d. pax vobis. Tres cruces q̃s facit. ꝓcat martyas dñm in sepulcro q̃rentes. Vel q xps sua resurrectõe tria letificauit q̃ fuere in celo terra et in limbo. Agnus dei ter cãtatur. q ad tria venit xps vt nos liberaret. a culpa a pena et cõferret gratiã. vel q ipe tria agnouit. patrẽ obediẽtia. matrẽ cura. et nos miseria. Cetera q̃re supꝛ

Perhoc q dicit. Fiat hec mixtio. notat ale et corpis vnionẽ. Acceptur⁹ pacẽ alsare oscula ꝓcat et crucẽ in libro. in signũ q xps clausis ianuis venit ad discipulos d. Pax vobis. Et cũ h̃ dixisset. ostẽdit eis manus z latus. in signũ hui⁹ vertit se ad eos lacellatis manib⁹ ad ministrũ. et pax illũ pacẽ in gsonã oĩm discipulorꝝ dicit. pax vobis. Et cũ hoc dixisset insufflauit in eos dicẽs. Accipite spiritũ sanctũ. q̃ pñtes et in gra existẽtes spualiter cõicẽt Et q̃ in ptinitiua eccl'ia oẽs pñtes q̃ti die cõicabant. Hũc loco illius dak pax z vinculũ charitatis. Ideo accipim⁹ pacẽ vt ostẽdam⁹ nos eẽ cõitates z iunctos in corpe xpi. Per quẽ facta est pax in celo et in terra. Per oꝛões q̃ sequunt abilitat se sacerdos ad sacri pceptionẽ. Aũ q̃ dicit cõio. repñtat gaudiũ apostoloꝝ de xpi resurrectõe. Vel ꝓcat gratiarũ actionẽ p sacramẽti cõione. Cõplenda q̃ extensis oꝛ manib⁹. ꝓcat xpi ascensionẽ i celos. q xps eleuatis manib⁹ ferebat in celum z bñ dixit eis. dicẽs. Ite in mundũ vniuersum zc. Ideo q̃ueniẽter sequit. Ite missa est. Et ꝓcat vt habet in alia expositõe. Benedictio pli post missam significat spũssancti missionẽ q intonuit p sonũ aeris z i linguis igneis. sic fit bñdictio p verba oris z signũ crucis. Benedictio dak in noie trinitatis scẽ cuius opa sunt indiuisa. Finis misse finẽ notat mũdi. Post quẽ est celestis pria. ad quã pducat nos dei gratia. Amen.

Exemplũ pulcrũ de celebratione misse.

Vidã religiosꝰ cũ apõ paganos p̃dicarent z fructũ puũ facerẽt. Die q̃dã veniẽs rex iuxta domũ in q̃ vn⁹ volebat celebrare. Tũc vidit idem rex quõ via de celo ꝓcã fuit in q̃ iuuenis pulcer descẽdit ad eos. Deinde vidit patriarchas. Ad gl'a i excels⁹ angelos cantãtes. Ad lectoꝝ ep'le ꝓphetas et ap'los. Ad eu angeliũ euãgelistas q̃ttuoꝝ. Circa canonẽ vidit veire reginã speciosissimã cũ xpi ũ. seniorib⁹ z ꝑgib⁹ cũctis. In ꝓfectõe vidit yeire regẽ gl'e in manib⁹ sacerdotis quẽ oẽs adorãtes ceciderũt i facies suas et postea oĩa disparuerũt. Oꝝ cũ rex ille vidisset; credidit cũ oĩ ꝑplo suo.

Tabula Bonauēture cardinalis a celebrātibus missam diligēter cōsiderāda

Primo intentionis discussio. ne propter timorē. auariciā. verecundiā. vanā gloriā. vel ex consuetudine celebret.

Secundo est generalis contritio super cōmissis ore corde et ope. omissis q̄ facere potuit. p̄missis q̄ nō soluit. Tercio est pura cōfessio. notabiliū. cōmuniū. et ignotorū pctōr. Quarto q̄d intēdis facere. Quia deū per latriā colere. Horrem xp̄i et eius charitatē memorari. Totam ecclesiā adiuuare. Quinto q̄d intendis p̄sequi p̄incipaliter. scz Augmētum dulcedinis dei. Inseparabilitatēv nionis dei. Accelerationē visionis dei.

Sexto in canone habe tria. Diligentiam ad cōficiendū corpus xp̄i. Reuerētiam ad tangendū corpus christi. Deuotionē ad sumendus illud. Propter cōtinnationē et cōtinentiā tam excellentis corpis xp̄i. Excellentioris aīe christi Excellentissime diuinitatis xp̄i. Quia fiunt in missa. Magna in signis. Maiora in verbis. Maxima in intentione.

Quattuor requirunt ad digne p̄municandū scz. Carentia criminis. Diligentia examinis. reuerētia mentis. Et mundicia corporis.

Octo sunt que trahere debent sacerdotem ad celebrandum.

Primū est delictorum remissio. vt per eam quasi per hostiā placationis a peccatis purget. Secundum est sue infirmitatis cōsideratio vt christū ad se vocet per quem ab omni morbo curetur. Terciū est alicuius tribulationis p̄ressura. vt per eā ab ea liberetur. Quartū est desiderium alicui⁹ gratie vel spiritualis beneficij impetrandi. vt per eum cui pater nihil negat impetret et obtineat. Quintū est gratiarū actio. p omnibus beneficijs temporalib⁹ et spiritualibus sibi et alijs impensis. Sextum quia est charitatiua operatio. p̄primorū. quia pro salute est viuorū et mortuorū. Nil quippe efficacius interpellat cū sanguis christi effusus in remissionē peccatorum. Septimū est laus dei et honor sanctorū. cum nihil habemus quo possimus plus deū et sanctos et deū laudare q̄ christū sacramentaliter deo patri offerre et immolare. Octauū est situs t desiderium augende charitatis christi per augmentū gratiarū et carismatū. q⁹ hoc sacramentū fontē cōtinet omniū gratiarum: sanctificatorē et auctorē salutis scz dñm nostrū iesum xp̄m. Ideo dicit eucharistia. id est bona gratia. Cetera aūt sacramēta fluenta sunt et riuuli gratiarū quibus sanctificamur. Si ergo intētio celebrantis. hoc sacramentū offerre p profectu sancte ecclesie. pro salute p̄ria et aliorū ad honorē dei et sanctorū. vt ecclesia in pace cōseruetur. Ad maiorē deuitationē. bonorū cōseruationē. ad animarū celeriorē liberationē. et penarū ip̄arum ablationē. Etp alijs pijs causis.

Effectus et fructus misse. xxj.

pcō ꝓvul a culpa ꝛ pe. ℨ tēptatōes dia a malis cogita
nera ꝓ pec. debita boli mōi ꝛ car. tionibus

Anat et absoluit premunit purificatqꝫ

bona opera ī boīs opib⁹ bonū in meli⁹ ꝑ gr̄az ī tribula/
perdita et ꝓtutib⁹ tōe positos

Reddit cōfirmat cōmutat vnificatqꝫ

ad amōr̄ dī et angelis et deuotōis aug hic ꝑ gratiā et in
bona lacīeda sanctis mēto ꝛ ꝓtutib⁹ futuro ꝑ gl̄iam

Impellit sociat inerassat glorificatqꝫ

aiaz spūal⁹ intellectū mentē fomitē pcti eleuat spm̄

Pascit et illustrat delectat mitigat altat

xp̄i ꝛ charitatē xp̄s ꝑ nob apō p̄rez i. fidē suā ꝙmēdat

Mortē cōmemorat simul aduocat atqꝫ decorat

Alia metra vnde supra

inordinatā ℨ demōis ℨ mūdi ty peccata ip̄m suien
libidinē nequiciā rannidē tē deo

ꝯtinguit munit cōfortat purgat et vnit

ꝓtutib⁹ moralib⁹ passionē xp̄i animos.
et cardinalib⁹

Moribus etmemorē facit ac reficitqꝫ

fides caritatē s. auget in bono ope spm̄sctm̄ id est viaticū

Fi. cha. spem firmat dat flamē ē hostia sacra viamē

Missa dicit

gratiam spm̄sctm̄ tentatōes demones affem̄ peccā pctāve
acceptā di mortalit̄ mialia

Vgeo mitto mitigo terreo reprimo purgo

desideriū intellectū ꝛ merita ꝓtutes ad dei vnionē
sanctū mentēi

Igneo lumino duplico firmo ducoqꝫ propinquos

eterne btidinis ꝛ gr̄e altaris ꝓtututes ꝑ sacī ꝙceptionē

Et vitā dono tot mense fercula pono

Orationes pulcre ac de/uote dicende añ misse ce/lebrationē et sacrā com/munionem.

Onscientia trepida ops de⁹ accedo ad sumendū mysteriū corpis et sanguinis tui. de p̄ pr̄ys meritis nihil p̄sumens. sed de tua p̄fisus miseōia tm̄ accedens: Carnis mee me retrahit fragilitas sed tām mysterij delectat charitas. Recorda re creature tue quā redemisti. Peīret me q̄ peccauī et te adirā, puocauī. et iō cu/pio me emendare te tū adiuuāte. Da mi bi dñe spaciū penitēdi: q̄ tādiu pepcisti delinquenti. Et cōcede vt hec p̄libatio corpis et sanguis tui quā indign⁹ mēte et corpe suscipe et tractare debeo. sit oīm peccatoꝝ remissio. cogitationū turpium fugatio. bonoꝝq̄ sensuū reintegratio. operū tibi placentiū salubris efficatio. aīe et corpis ꝓtra diabolicas infestatōes fortissima tuitio. et cōtra vicia oīa insu/perabile firmamentū.

Alia oratio

Omine deus clemētissime pa/ter da mihi facinorosō et oī scele re nequissimo. peccatis multis polluto. exigentib⁹ eriā culpis ad eternaz damnationē iudicato. hodie corp⁹ et san guinē dñi nr̄i iesu x̄pi filij tui sic sumere te laꝑgēte. vt q̄ hec merear veniā omniū peccatoꝝ meoꝝ suscipere et spiritu tuo sancto repleri. et ab eo custodiri ab omni malo. et in oī bono erudiri. qz tu es deus verus et summus. Amen.

Alia oratio vnde supra

Eus qui de indignis facis di/gnos. de peccatorib⁹ iustos. de immūdis mūdos. Mūda cor meū ab oī cogitatōne immūda et sorde peccati. et fac me dignū sanctis altarib⁹ tuis ministrū. et ꝺcede ꝓpicius vt in hec altari ad qđ indignus accedo hostias ac ceptabiles offerā pietati tue ꝓ peccatis et offensionibus et meis innumeris q̄ti/dianis excessib⁹. et ꝓ oīb⁹ circūstantib⁹ oīb⁹q̄ mihi ꝓsanguinitate a familiari tate ꝓiunctis. et ꝓ oīb⁹ x̄pianis viuis atq̄ defunctis. Et per eū sit tibi meū sa/crificiū acceptabile q̄ se deo patri obtulit in sacrificiū ihesus x̄ps filiꝰ tuus dñs no ster. q̄ tecū viuit et regnat in vnitate spi/ritus sancti deus. per oia.

Alia oratio

Omnipotēs et misericors deꝰ. ec ce ego indignꝰ pctor accedo ad sacramētū corpis et sanguis filij tui vnigeniti dñi nostri ihesu x̄pi. Accedo inquā infirmus ad medicū vite. immun dus ad fontē miseōie. cecus ad lumē ve/ritatis eterne. nudus ad regē glorie. Ro/go ergo immēse charitatis tue abundā/tiā. quatenus meā digneris sanare infir mitatē. lauare feditatē. illuminare cecita tem. ditare paupratē. vestire nuditatē vt ipm panē angeloꝝ regē regū et dñm do/minantiū. tanta reuerētia. tali timore ho nore et amore. tāta fide puritate et deuo/tione. necnō tali ꝓposito et hūilitate susci pere merear sicut decet imperiosi et ma/gnifici nois tui. et expedit saluti aīe mee. Accende dñe in me charitatē tuā. vicia extingue: virtutes infunde. grās adauge salutē mētis et corpis mihi tribue. In/elina celos tuos dñe et descēde ad me. vt tibi cōiunctus et vnitus tecū piter vnus efficiar spūs. O pie pater ꝓcede mihi vt dulcissimū filiū tuū quē nūc velatū acci dentib⁹ suscipio reuelata tandē facie me/rear cōtemplari.

Alia orō vnde supra

Eni pijssime iesu fons miseri/cor/die. te toto corde et ore cōfiteor. te totis viribꝫ cōcupisco. Dignare

queso hodie infirmã animã meã te salu/ tare victimã et fontẽ oĩm gratiarũ reci/ pere cupientẽ tã clemẽter et gratiose in/ uisere vt medelã in corpe t aĩa tua ex p/ sentia gaudeam inuenisse. Ne respicias dñe iniq̃tates et negligẽtias meas pluri/ mas sed ad tuas miserationes infinitas. Tu nãq̃ es p quẽ orbis terre est creat⁹ et sanat⁹. Tu es ille agnus imaculatus q̃ p totius mundi redemptõe pri eterno mactaris O mãna dulcissimũ. o nectar suauissimũ cõfer ori meo tue salutaris pñtie mellifluũ gustũ. accende in me cha ritatẽ dei et pximi mei. O venerabile sa cramentũ. p te q̃so oes inimici mei repel lantur. peccata dimittant. et oĩa mala p tuã pñtiã excludant. Bonũ ꝓpositũ tri bue. mores corrige. et oes actus meos in tua volũtate dispone. Intellect⁹ meus huic nouo lumine illustret. affect⁹ inflã/ metur. et vita mea in melius emendetur et tandẽ cõferat exitus beatus.

Alia oratio

O Mnes sensus mei cũrite. et di lecto hospiti occurrite. hospitiuz prebete. tanto q̃ dulci hospiti. ihesu pbenni pncipi. cũ amore dicite. Des sidera te milies. mi ihesu nũc aduenies. tua carne et sanguine me saties et tecũ cena/ re facies. O vos summi pncipes ihesum adducite mei cordis hospiciũ possidere facite. p amoris suspiriũ sedẽ sibi in me pparate. et ibi eũ frequẽtare. Jesu bone cito veni corda nostra gratia tua sint ple/ na. vt ibi dulciter possis q̃escere salubri/ ter cõmorare in hac vita. vt postea regne mus tecũ p secula oĩa ĩ eterna vita. amẽ.

Sacrdos sacrificaturus dñi vestes exuit dicat.

C Xue me dñe veterẽ hoiez cũ acti bus suis et indue me nouũ ho/ minẽ qui fm deũ creatus est in iusticia sanctitate et veritate

Lauãdo manus orẽt dicẽs

L Argire sensib⁹ meis op̃s de⁹ vt si/ cut exterius abluuntur inquinamẽ ta manuũ mearũ. ita a te interius mun/ dentur pollutiones mentiũ et crescãt in no/ bis sanctarũ augmẽta virtutũ. Alia

Intus et exteri⁹ caput corpus et mẽ/ tẽ meũ tuus emũdet dñe spũs almus.

Tergẽdo manus dicat

A dñe virtutẽ manib⁹ meis ad ab stergendã omnẽ malitiã. vt valeã puro corde et corpe tibi deo oĩpotenti ser uire.

Induẽs ꝟuestale legat

V Lmeros meos et pectus meũ spi/ ritus sancti gratia ptege dñe. renes/ q̃ meos vicijs oĩbus expulsis precinge ad sacrificandũ deo viuenti in secula se/ culorum. Amen.

Ad albam oratio

E Stimento salutis indue me dñe et circũda me lorica tue fortitudis et spũali intellcũ ad superandas oĩm inimi/ corũ meorũ insidias visibiliũ et inuisibiliũ

Ad zonam oratio

R Recinge me dñe zona iusticie et cõ stringe me in dilectõne dei et pximi mei in virtute castitatis et pudicicie.

Ad manipulum

T Olã innocentie pone super ma/ num meã dñe et appone iusticiã. p iniquitate mea.

Ad stolam oratio

T Ola iusticie circunda dñe eternis/ meã et ab oĩ pollutõe peccati puri/ fica mentẽ meã. quia tu dixisti. Jugum cũ suaue est et onus meum leue.

ad rasuras

Aduc me dñe vestimēto humilitatis charitatis et pacis. et cōcede mihi protectionem contra insistantē hostem vt valeā pudico corde ⁊ corpore laudare nomē tuū glorioſuz in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

Sacerdotalib⁹ vestibus indut⁹ dicat oꝝões cōſuetas. Et ſequentiā de ſpūſancto. Veni ſancte ſpiritus et emitte celit⁹ Vel hymnū de ſancto ſpiritu. Veni creator ſpiritus ⁊c. cū collectis.

Ante ſumptionē corporis chriſti dic corde

Fortiſſime et pijſſime deus amator meus ingredere atriū hoc ⁊ exclude aduerſariū cū oībus vaſis ſuis tu poſſide rege dirige et ſanctifica me et in vitā eternā perduc me. Amen.

A⁹ſumptionē calicis

Ñe mi miſericors et miſerator hoc potu me inebries vt de reliquo nō ſitiā que ſunt mūdi carnis et diaboli ſed que tue ſunt voluntatis. Amen.

Orationes deuote ſequuntur dicende poſt celebrationē et ſacrā cōmunionē.

Ratias tibi ago dñe ſcē pater oīps eterne deus q̄ me indignū famulū tuū p tuā gratiā nullis meis meritis exigētibus ſatiare dignatus es corpore⁹ ſanguine dilectiſſimi filij tui dñi noſtri ieſu chriſti. Te deprecor vt hec ſalutaris cōmunio non ſit mihi reatus ad penā. ſed interceſſio ſalutaris ad veniā. ſit mihi armatura fidei et ſcutū bone volūtatis ſit mihi vicioꝝ meoꝝ euacuatio. cōcupiſcentie et libidinis exterminatio. charitatis hūilitatis patiētie caſtitatis et obedientie. et omniū virtutū et ſalutis augmētatio. ſit etiam cōtra inſidias inimicoꝝ meoꝝ viſibiliū ⁊ inuiſibiliū firma defenſio. viciozū meoꝝ tā carnaliū q̄ ſpiritualium pfecta quietatio. in te vna et ſola firma adheſio atq̄ mei finis pfecta conſummatio. Et deprecor te vt me famulū tuum ad illud ineffabile cōuiuiū pducere digneris vbi tu es ſanctis tuis vera lux ſanctas plena. iocūditas ſumma. felicitas pfecta. et gaudiū ſempiternū.

Alia oratio

Unime ꝓpiator dñe ieſu xp̄e cōſigna cor meū ſeptiformi ſpiritus tui ſanctimonia vt hoc ſacro ſanctū corpus tuū qō ſumpſi ſanitas ſit et dulcedo aīe mee. ſalus et ſanctitas in oī tentatione. pax et gaudiuz in omni tribulatione. lumē et veritas in omni verbo et opere. ſolatium et tutela ſinalis in morte. Amen.

Alia oratio

Anima chriſti ſanctifica me. Corpus xp̄i ſalua me Sanguis chriſti inebria me. Aqua lateris xp̄i laua me. Sudor xp̄i ſana me. Paſſio xp̄i cōforta me. O bone ieſu xp̄e exaudi me. Intra vulnera tua ſanctiſſima abſcōdi me. et ne ꝓmittas me ſeparī a te. Ab hoſte maligno defende me. in hora mortis mee voca me. pone me iuxta te. vt cū ſanctis angelis tuis videā et laudē te in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

Dicenti hanc orationē poſt miſſe celebrationē relaxat clemens papa verba in canone ſincopata vel irerata. Et conceſſit. ccc. dies indulgentiarum.

Bſecro dulciſſime domine ieſu xp̄e vt paſſio tua ſit mihi virtus qua muniar ꝓtegar et defendar.

Vulnera tua sint mihi cibus et potus quib⁹ pascar inebrier et delecter. Aspersio sanguinis tui sit mihi ablutio omniū peccator⁹ meorū. Horis tua sit mihi vita et gloria sempiterna. In his sit mihi refectio et exultatio. sanitas et dulcedo. studiū et gaudiū desideriū ꝛ solaciū cordis mei nūc et sp. Qui vi. et reg. cū.

Alii. O sacrū conuiuiū in quo xps sumit recolit memoria passionis ei⁹. mens impletur gratia et future glorie nobis pignus datur.. ỹsi. Panē celi dedit eis. Panē angelor⁹ manducauit homo. Oratio

Eus qui nobis sub sacramēto mirabili passionis tue mēoriā reliquisti. tribue qs. ita nos corpis ꝛ sanguinis tui sacra mysteria venerari. vt redēptionis tue fructū in nobis iugiter sentiam⁹: Qui viuis et regnas.

Alia oratio

Ratias tibi ago dñe deus pater ōps pijssime q̄ fecisti me indignū famulū tuū hodie fieri participē sanctissimi corpis et sanguinis filij tui dñi nr̄i ihesu xpi. te dep̄cor benignissime pater doce me ī hoc seculo sobrie iuste pie et caste viuere. verā hūilitatē patientiā et benignitatē cunctis exhibere. bonū exemplū alijs p̄bere. vt oēs bonitatē tuā in me cognoscētes glorificēt nomen tuū qđ est bn̄dictū in secula. Sancte deus. sancte fortis. sancte ꝛ imortalis miserere mihi famulo tuo. Et diuinū auxiliū maneat sp mecū. Amen.

Alia oratio

Aus tibi sit o fons vite viuens: vena dulcedinis inexhauste tubilus mētis: decor et sapor angelorū. gaudiū et cōsolatio oīm sanctor⁹ iesu xpe. q̄ me pauperē et exulē celesti cōuiuio. angelorū ferculo hodie associasti. et immortali cibo potuq̄ corpis et sanguinis tui satiasti. Per hāc cōionē me quesο ab oīb⁹ vicijs purges. ꝛ ab insidijs hostium visibiliū ꝛ inuisibiliū custodias. Dona mihi scelera mea p̄fecte cognoscere et cōfiteri. tribue dolere. p peccatis p̄teritis cauere de futuris. libera me ab oīb⁹ delictis meis. atq̄ me in tuis gratijs ac donis. opibusq̄ bonis tibi placitis cōserues. tuā mevoluntatē doceas. et aie meq̄ mō dulciter sentio esse refectā cū dies extrem⁹ fuerit dux et benign⁹ et defensor existas. et ipam in regnū celor⁹ venire facias vbi te laudare possit cū sanctis oībus p̄ oīa secula seculor⁹. Amen.

Alia oratio

Ya nūc p̄cor te pijssime deus p⁹ oībus familiaribus et amicis meis vt p adiutricē hui⁹ sacri virtutez eos dirigas ad eternaz salutē. Precor te mitissime de⁹ p oībus bonis hoīb⁹. vt p cōfirmatricē hui⁹ sacri virtutē cōfirmes et munias eos ad eternā salutē. Precor te benignissime deus p peccatis vniuersis. vt p reparatricē hui⁹ sacri virtutē. reparesq̄ et conuertas eos ad eternā salutem. Precor te clemētissime deus p oībus fidelibus defunctis vt p liberatricē huius sacramēti virtutē liberes ꝛ absolvas eos a malis et a penis: et ad eternā p̄ducas salutē. Vi dñe deus orans oro te instāter p hoc sanctissimū sacramentū tuū. vt speciales meos specialiter velis visitare. ꝛ bonos in bono p̄firmare. et malos a malo reuocare. et purgādos a purgatorio liberare digneris pater misericordiar⁹ per tuā ineffabilē maximā misericordiā. in eternū. Amen.

Oratio post missam

Neffabilē misericordiā tuā dñe iesu xpe hūiliter exoro. vt h̄ sanctissimū corpis ꝛ sanguis tui sacramentū qđ suscepi indign⁹. sit mihi purgatio sceleru. sit fortitudo fragilitū. sit cōtra mundi p̄cula firmamentū. sit impe

tratio venie sit stabilimentū gre. sit me/dicina vite. sit mēoria passionis tue. sit cō tra debilitatē fomitis. sit viaticū mee pe grinatōnis. Euntē me cōducat. errantē me reducat. reuertentē me suscipiat. titu bantē me teneat. cadentē me erigat. ī bo no pseuerantē me faciat. et ad celestē glo riā me pducat. O altissime de⁹. beatissi ma pñtia corpis et sanguinis tui sic im mutet palatū cordis mei vt pter te senti/at dulcedinē. nullaz amet pulcritudinē. nullā amet illicitū amorē. nullā desideret cōsolationē. nullā vnq̄ admittat malaz delectationē. nullū curet honorē. nullā ti meat crudelitatēt tribulationē. amen.

Incipit tractatus de laū de et virtute psalmorū et de horis canonicis dicēdis

Angelis sociank et assimilank hi q̄ deuote deo psallūt ipmq̄ ex toto corde laudāt. Hoc est em negociū angelorū scz lau/dare deū. Vnde dr̄ p̄. lxvij. de angelis. Preuenerūt principes piuncti psallēti/tibus in medio iuuencularū tympani/striarū. Deuotioni nāq̄ psallentiū adest pñtia z congratulatio angelorū. qđ psal. de signauit dicēs. In pspectu angelorū psal lam tibi. Vñ ergo sūmope cauendū est ne angeli discedant pter nostrā desidiā negligentiā insolentiā. aut dissonā melo diā. et displicentiā habeāt de nobis. put narrak in vitis patrum. Reuera doctores sancti lati psequētes laudē psallentiū et modū psallendi. sic ponūt dicētes in ge/nere. q̄ nullus possit mortalū verbis vl mente virtutes psalmorū z laudē diuinā explicare. si nō dūtaxat labioꝝ superficie sed intēta mēte et puro corde diuinelaus des psoluank. In psalmis inuenies si in tenta mēte nō celeritate verborū pscruteris. dñici verbi incarnationē. passionē. re surrectionē. et ascensionē. In psalmis in/uenies intimā peccatorū ꝓfessionē. et inti mā deprecationē diuine miscōie. plicitū cōtra aduersitates oīm rerū q̄ tibi accī dūt. dignā q̄ gratiarū actionē. In psal/mis ꝓfiteris infirmitatē tuā atz miseri/ā et p ipos deū inuitas ad misericordiā. si a deo mereris vt tibi reuelet secreta psal morū. oēs in eis inuenies virtutes. Si vis ꝓfessionē z peccatorū agere pniaz. nō celeritate verborū sed intēta mēte septe/nos dauiticos pnie decanta psalmos. et celerrimā experis dei clementiā. mentē tuā spirituali gaudio illuminare. et ma/gnā spem indulgētie tibi pmittere. Si vis orare laxa mentē tuā in virtute psal morū quoꝝ initiū est. Ad te dñe leuaui animā meā. In te dñe speraui. Inclina dñe. Deus in adiutorium. Deus in noie tuo. Deus misereak nr̄i. Exaudi deus pr̄imū. et nullaten⁹ hūanus animos pōt tā pfecte miseriā et tribulationē suā. an/gustiasq̄ tentationū explicare. et dei mi/sericordiaz inuocare. Si vis maiestatē dñi laudare. oīmq̄ beneficiorū gras age/re. decanta psalmos. quorū titulus est al leluia. et. Bñdic aia mea dñm. In hoc sacrificiū offers deo oīpotenti dulci⁹ sup mel et fauū. Si hūanis vel spūalib⁹ ten tationib⁹ affligeris. vt videaris a deo de relictus. intima mēte decanta psalmos quoꝝ initiū est. Deus me⁹ respice. Ex/audi deus oroz meā cū deprecor. Saluū me fac deus. et statim deus pondus al leuiabit tibi. Si pñs vita tibi ē fastidio sa et tediosa. et ardenti desiderio ad vidē dū oīpotentē deū accenderis. hos decan ta psalmos. Quēadmodū. Quādilecta. Deus de⁹ meus ad te. et cōplebīt deside riū tuū. Si in tribulationib⁹ derelictuz te intelligis ꝓpuncto corde decanta psal mos. Vsq̄quo dñe. Deus auribus. Mi serere mei deus. q̄m cōculcauit. Exaudi deus orationē meā et ne despexeris. In te dñe speraui. et statim visitabit de/us angustias tuas ꝓpicius. Accepta ita q̄ quiete decanta in laudē dei. Benedi

Notam dignissimam

cam dominū in omni tēpore. Benedic aīa. vrūcp Exaltabo te dñe. Et sp siue aduersitatis siue pſperitatis tpe. hymnū triū pueroꝝ pſalle. nullꝰ eīm mortaliū vir tutū hui⁹ hymni explicare pt. in quo oīs creatura ad laudandū deū inuitat. Si in diuinis laudibus et mandatis te exercere cupis decanta pſalmū. Beati īmaculati in via. et licet vsq; in finē vite tue huius pſalmi virtutē scrutat⁹ fueris: pfecte tū intelligere nō poteris. Ūū de virtute pſalmoꝝ sic inqt beat⁹ Hiero. Cāticū pſalmoꝝ virtutes infundit. aīas de corat. angelos inuitat in adiutoriū. effugat dem ões. expellit tenebras. efficit sanctitatē. hoi peccatori est refectio mentis. peccata delet. sanctoꝝ auget fidē. sicut sol illuminat. sicut aqua sanctificat sicut ignis peccatū exurit. sicut oleū defluit. oleū est misericordie. sol iustitie. pars angeloꝝ electa. deū ostendit. diabolū offendit. voluntatē illicitā extinguit. asperitatem ejcit omnē furoꝝ deprimit. iracundiā frangit. sīle est melle. carmē est electorum apud deū. omne peccatū expellit. vinculū est charitatis. emendat oīa. penetrat oīa: suffert oīa. docet oīa. significat oīa animā magnificat. turrim excelsam edificat. os purificat. coꝝ letificat. hoiem clarificat. sensus aperit. oē malū occidit. pfectionē instruit excelsa demonstrat. de fideriū regni celestis donat. pacem inter corpus et animā facit. Ignē spiritualē in corde accendit. cōtra oīa vicia sollicitudo est. certamen bonū quotidie est. radicē oīm malorū expellit. sicut lorica induit. sicut galea defendit. spes est salutis. cōsolatio doloris. protectio laboris. noticia veri luminis. fons sanctitatis. iuuenē hominē castigat. regnū celoꝝ sup terrā dat tedium aīe tollit. tuba est mirabilis. Qui diligit cantica pſalmoꝝ assiduū: nō potest amare peccatū. Qui habet laudē dei in corde suo; postremo gaudebit cum deo. aīam suā in celo letificabit in secula seculorū. Hec hieronym⁹. Jn pſalmis describunt̄ pmia bonoꝝ. supplicia malorū. rudimēta incipientiū. pgressio. pficientiū. pfectio quietiū. vita actiuoꝝ. speculatio ꝙtēplatiuoꝝ. Et qz decāratio horarū canonicarū laudē diuinū ꝙtinētiū debita seruitus q̄dā appellat. Jn seruitio aūt alicui debito quiuis debet esse fidelis. ne apicē negotiū ptereat vel omittat: sed integrū seruitiū suū sine fraude perficiat vt scribit. xij. dist. c. pres byter. Seruit⁹ est clericoꝝ septē horaꝝ seruitia q̄libet die pſoluere. Vnde ergo ille qui alicui qualibet die obligaretur in septē florenis. si in vno minus pſolueret nō plene satisfaceret. sic qui cantat vel legit laudes diuinas sincopando auferendo aut apocopando nō integraliter satisfacit. et per cō sequens negligēter et grauiter peccando agit: et maledictionē incurrit. Juxta illud Jere. Maledictus homo qui facit opus dei negligēter. De hoc cantoꝝ Parisiensis ita inquit. Charissime vt eternum premiū adipiscaris. insiste orationi et laudi diuine morose pscrutabiliter: et nō transitorie. Cum eīm aliquis transcurrendo reliquerit litterā vel syllabā aut dictionē seu orationē de horis debitis: perperā. prave orauit. tenet eīm ita bene ad vnā orationē dictionē litterā vel syllabam sicut ad aliā. cū de substātia sit orationis seu psalmi aut laudis diuine. Ut tendant ergo illi qui fraudulenter et furtiue pſallant et orant. auferesim faciēdo. in principio sez dictionis. siue sincopam de medio tollendo. aut apocopā in fine abscindendo. q̄ infideliter pſallūt: quia non integre vt tenentur. quia furant̄ aut surripiunt plures particulas. nec satisfaciunt. et de omissis reddituri sunt deo rationē. Hinc est ergo q̄ sathanas huius negligentie aduitor; vt possit negligentes accusare. visus est a sanctis patribus negligentias istas cōscribere. Vnde in vitis patrū narratur. Quomodo quidam pater sanctus vidit quendā demonem in corporali effigie apparentē. in fenestra

choꝛi sedentē. in quadā cute pergamínea conscribere negligētias psallentiū et cantantiū. Itē diabolus cuidā homini de noto occurrens. interrogatus ab eo vñ veníret. Respondit demon. de quodam collegio se venire. vbi asseruit se in sacco suo collegisse dictiones et syllabas in diuino officio p̄ sincopā obmissas vt tales in die iudicij de huiusmodi negligentijs accusare posset. Circuit nāq; sathan terrā et perambulat eā cōsiderando vnū quēq; quomodo cū ad negligentias vel ad faciendū mala perducere valeat. put innuit beatus Job in ꝓmo in secundo capitulis. Et i. Pe. ij. Aduersarius diabolus vester ꝛc. Circa quod sciendū est de negligentia oꝛarū quantū sit peccatū. Respondit Alexan. de ales. q̄ q̄n cōsuetudo negligentie circa negociū psallendi seu laudandi deū ducit hominē in contemptū. tunc negligētia talis est peccatum mortale. quia p̄ taccidere q̄ ex cōsuetudine quā habet homo negligenter psallendi. cōtemnat et nō curat bñ psallere vel dicere oꝛas suas. Nam ratio habet duas ꝓtiones. superiozē et inferiozē Quando ergo pars superioꝛ nō acquiescit inferiozi parte nō bene psallendo siue negligenter. nō dicit cōemptus nec negligentia mortale peccatum sed venniale. Quando vero acquiescit et non cohibet partē inferiozē quā debet cohibere. tunc est cōemptus. et ista negligentia est peccatū mortale. Unde nota q̄ oēs collaudantes tenentur auscultare et aduertere quid alij canunt psallunt vel legunt Alij vero psallentes cantantes et legentes tenenť distincte et ꝓceptibiliter. pnūciare: etiā sub debitis accentibus. Qui eīn cātat in choꝛo toto corde nō in mente suo distincte et aperte. et per cōsequēs ꝓceptibiliter hoc facere debet. vt ipemet similiter et alij sensum verboꝛū valeant ꝓcipere Ex his sequitur q̄ mozose et nō celeriter quis debeat diuinā laudē transcurrere. Hā si quis transcurrendo nimis celeriter cantat vel legit. sensum verboꝛum nec ipe percipit nec audiētes ꝓcipere permittit. et in hoc ꝓculdubio cōtra scīpm et primū peccat. Unde ergo qui sunt cōsueti sic corrupte et nimis celeriter psallere. debet aduertere damnum suum et ꝓximoꝛū. et negligentiā suam emendare: et non dicere. quia sufficit integra verba ꝓferre. Ratio. quia nec ipi seip̄os nec alij eos intelligere possunt. et sic effectum et fructū laudi diuine auferūt. Hinc q̄ dicit cantoꝛ parisiensis lib. v. Nullus potest inq̄t cuiusm bene legere oꝛare psallere aut cōtemplationi intendere. Ita q̄ charissime vt eternū adipiscaris premiū insiste oꝛationi et psalmodie mozose scitabiliter et non transitoꝛie. Etiā vt immixte laus diuina perficiať. id est vt nihil addatur sine auctoꝛitate superioꝛis ius ordinandi habentis. quia qui aliq̄d addit vel diminuit ꝓpria auctoꝛitate: superstitiosus dicit et falsarius reputatur put satis copiose dicit beatus Thomas scōa scōe. Bernar. sup cantica dic. Psallentibꝰ dignantur admiscēri angeli sancti. ea ꝓpter attendite angelos cū statis ad oꝛandū psallendū. et state cum reuerētia et disciplina. Xpi nimirū missi sunt in ministeriū ꝓpter nos. qui vt hereditatem capiamus salutis. deuotionē nostrā ferunt in supernā referūt gratiā. Ut sur pemus officium quoꝛū sortimur cōsoꝛtium. laudē cum celi cantoꝛibꝰ in cōmuni dicentes. vtpote ciues sanctoꝛū z domestici dei. O si quis haberet oculos aspertos et videret qua cura. quoue tripudio intersunt cantantibus supsunt. quiescentibus ordinantibus et ꝓcurantibus p̄sunt. Unde vos moneo charissimi pure semper ac strennue diuinis intereſſe laudibus. Strennue quidē vt sicut reuerenter ita et alacriter dño assistatis Nō pigri. nō somnolenti. nō oscitantes. non parcentes vocibus. nō p̄cidentes verba dimidia. nō integra transilientes nō fractis et remissis vocibus. sed virili vt di

gnū est sonitu et affectu voces spiritus sancti depromētes. Pure vero vt nil aliud dum psallitis q̄ qō psallitis cogitetis? Sed nec illa quidē pfecte recipere tunc cōsulerim que forte pauloante in cameris sedentes in codicibus legeratis salubria sunt. sed minime illa salubriter interpsallendus reuoluitis. Spiritus em̄ sanctus illa hora gratū nō recipit. quicquid aliud q̄ debes neglecto eo qō debitis obtuleris. Hec ille. Item Hiero. dicit. Sic distincte alternatim psalmi lectiones q̄ sacre pferantur. vt ob collisiones et hiatus et barbarismos adrisum nō puocent angelici spiritus. Sit semp moderatus quietus et suauis sonus in vocibus. nec vlla pompa in diuinis pconijs locū habeat. Summa deuotio. creba suspiria et lachrymas fundat. Sic morositas sic velocitas teneat q̄ nec fastidium nec impeditio lingue possit oriri. Nulla vnq̄ verba q̄ tum cū q̄ vtilia pferantur inter psallētes. sed illud in mētis archano summa cū diligentia ruminetur introrsum quod pagitur extrorsus. Nullius est meriti ore diuina officia verbositare. et misera mente que extrinsecus imminent vagando circuire. Hec Hiero. Quis ergo ꝓpter quascūq̄ orōnes priuatas. audet cursorie legere horas canonicas. ad quas astrictus est et obedientia. cum obedientia maior sit q̄ etiā que cunq̄ victime.. Legamus igitur distincte et ad intellectū horas canonicas et singula verba debite proferamus.

Nota quicunq̄ diligentiā suā fecerit si tñ ex subreptione inimici. vel infirmitate humana corde euagatus fuerit et distractus ab intentione in aliqua horarū cōtra suā voluntatē. Illi remittit Innocentius papa quintus omnē negligentiam in eadē hora cōtractā. postq̄ sequētem orationē post finē eiusdē hore deuote dixerit.

Oratio.

Sancte et indiuidue trinitati. ihesu christi crucifixi humanitati. et beate marie virginis ac matri regis altissimi. sit sempiterna gloria ab omni creatura: ꝓ infinita secula seculorū. Amen.

Legamus igit carissimi intellectualiter cū cordis actione. Affectualiter cū mentis deuotione. Integraliter cū plena expressione. Venerabiliter cum gestu corporis et oris. Cōgruenter in horis institutis. Qui deuote legit horas canonicas multas cōsequitur vtilitates Prima q̄ soluit tributū. quia quilibet tenetur laudare deum. Secunda alleuiat cōscientiā. Tercia quia deus illas orationes libentius et citius exaudit q̄ alias orationes priuatas. Quarta quia oia facta et facienda illius hominis deus ꝓspere regit et disponit. Quinta talis cō solabitur in tribulatione sua. Sexta deus preseruat illum a periculis et cōfusione quibus incidere deberet ꝓpter demerita eius. Septima deus ipm vngit spirituali gratia. Octaua ipm deus ducet ad celestes ciues deum sine fine laudantes. Nona deus est custos illius hominis quocūq̄ se vertit. Decima q̄ dabit sibi beatū finē. Undecima ipm deus citius a peccatis suis per penitentiā vocat q̄ aliū. Duodecima angeli sibi erunt familiares et amici. Tredecima omnia opera eius fiunt magis sibi meritoria. viuis et defunctis vtiliora et deo acceptiora.

De horis dicendis hos nota versus.

Canonicas horas si deuote legis oras
Tunc orantur hore cū corde leguntur et ore
Littera neglecta vel syllaba murmure tecta
Sicrio nō recta si sit mala lectio lecta
Colligit hoc sathanas si nō cū corde laboras
Fragmina verborū tirinillus colligit horū
quaqz die mille vicibus se sarcinat ille
quid facis extra chorū qui debitor officiorū
Es diuinorū cur induis acta vagorum
Sesine stare foras qr christus ponderat horas
Et numerando moras distinguit qualiter oras
qui psalmos resecat et verba dauitica curtat
Nil inde magis feret quā si sua lingua taceret
Cū dño psalles psallendo tu tria serues
Sirige cor sursum. profer bene. respice sensum
Auscultādo cane simul incipe desine plane
Nunc lege nūc ora nunc cū feruore labora
Nunc cōremplare nūc scripturas meditare
Sic erit hora breuis et tibi labor leuis

o aliâs Titrinillus.

horas regulares / deuoter / deo tribu / psciam / misericordie po
bñ lege / tū robitū / tius q̄ alias orōes

Canonicas bñ dic soluis leuias deus audit

alia agēdo / salubriter dirigit / psolat / .i. confusioni obsistit q̄ mentē gra
illa die possint accidere

Altera facta regit solans chaos obstat et vngit

supnis ciusb et h̄ in affe / custodit a mal / bñdictū finē tribuit ho
ctu q̄b p cordat effectu / culpe et pene / ras deuote dicenti

Et superis iungit custod finē benedicit

Psalmi quinq3 ōpera bona faciunt

p futuris / p̄teritis / de bonis / de beneficijs / de culpis /

Orant gemunt spērant gratulantur et timent

Ter quinquagenos dauid ponit in ordinē psalmos
Versus sex mille sex centum sex tenet ille ,

Ad intelligentiā horū versuū sequētiū. Si vis hrē exēplū de aliquo viciorū vel virtutū ī margine signatorū. videas vocabula et noīa in ordine versuū posita que per quotā illis suprapositā in biblia reperies.

esaie 34 / 2mach 9 / genes 20 / dañ 2 / Luc 18 /

Lucifer antiochus nēro th nabucho. phariseus superbia

genes 4 / 3regū 12 / 2regū 17 2paralip 18

Ira cayn roboam ferit achitophet et oriam ira

1regū 24 / 2regū 3 2regū 14 genē 37

Inuidere malo saul ioab ammon iacobitē inuidia

ezech 18 nūe 21 exōd 18 genes 13 ruth 1

Sodoma iudea pigri loth vyor et orpha accidia

numez 21 nūe 34 exōd 18 math 26 3reg 5

Ruben achor cupidi balaā iudas q3 iesi auaricia

daniel 14 1regū 2 genē 25 1regū 14 luce 15

Bel vorat et phinees esau ionathas quoq3 diues gula

genesis 19 iudicū 3 genes 34 2regū 14 nūe 25

Penthapolis gabaa et onas mare defluit amō

1regū 2 daniel ii genē 49 iudicē 16 3regū 2 nūe 25

Dauid presbyteri ruben samson salomō sab luxuria

genē 4 lucē 2 mat 3 luce 2 luce 18

Abel virgo iesus hūilis quoq3 in sticatus hūilitas

genes 16 numeri regū 7 thobie 2

¶ Mansuescūt isaac moises samuelq3 thobias mānsuetu.
.i. martyres

¶ queris amorosos omnes tibi collige passos charitas
iosue 14 pueb 31 2mach 38 1regū 14

¶ Sunt fortes iosue mulier iudas ionathasq3 fortitudo
ruth 2 luce 1x 2regū 19 genes 18 geñ 19

¶ Ipse pius boos zacheus bersel abraam loth largitas
exodi 24 daniel 7 ione 3 matth 3

¶ Abstinuit moises daniel ninuita iohānes abstinētia
hester 14 genes 18 iudith 2 daniel 14

¶ Hester cum sara cum iudith casta susanna castitas
2regū 11 exodi 11 iob 1 geñ 19 gene 4

Amon iudea nati iob loth godolie decōuiuio
daniel 5 marci 6 iudith 12

Balthasar herodes epulabantur holofernes
luce 10 iosue 13 geñ 16 genesis 18

Mart raab loth obeth abraam gaudet de hospitatōe

Incipit speculū peccatorū

Uolūtā charissime in via huius vite fugiētis sumus. dies nostri sicut vmbra ptereunt. Necesse est igit corde sollicito sepius memorari. qđ nr̄a fragilitas nr̄a mortalis infirmitas toties cogit obliui sci. ops dñs nostrū sui gr̄a volēs pfectū per beatū moisen nobis cōsulit dicens: Deutro. xxij. Utinā saperēt et intelligerent ac nouissima puiderēt. Eya frater mi ecce feliciter poterim⁹ euadere mortē piculū si diligēter studeam⁹ sequi diuinū cōsiliū qđ est mortis remediū salutis antidotū. pctōr speculū cū uobis insinuat dñs dicēs. Utinā saperēt et intelligerēt tc. O salutifera saluatoris nr̄i sīa ex qua nobis datur instructio sapientie. admonitio ptinentie. speculū puidentie. exaltatio pnie. acquisitio diuine gratie. Utinā saperēt tc. O admiranda bonitas nr̄i creatoris. o ineffabilis charitas nostri redemptoris. o pdicanda benignitas nr̄i saluatoris. Nos serui nequā sumus seruī negligētes seruī inutiles. q̄ nostris exigentib⁹ demeritis morte meruimus potius q̄m vitaz. Et ecce pius auctor vite. ipe dator venie. ipe largitor gr̄e nos inuitat ad gratiā dicens. Utinā saperent. Quis igitur nō periturus homo hec audiēs. ista ꝑsiderans nō vehemētissime gratuleť et vltra q̄m fari possit exultet in gaudio spirit⁹ in vtero eius. q ipi omnipotenti deo. ipi regi angelorū. ipsi creatori oīm creaturarū cura est de nobis infirmis et miseris atq mortalib⁹. Tu ra ergo pmaxima nobis inesse debet q̄tenus in oibus et pr̄e oibus et supra oia sacris eius pceptis diligenter obediamus et ea deuote diligamus et studiose ea impleamus. Alis em̄ ve nobis in ppetuū. q̄m teste apostolo miserabiliores oibus hoibus erimus et deteriores si hoc nō fecerimus. Et vere ad exequenda dñi mā data ociosi et inanes existim⁹. nisi in primis ola odio habeamus que ipi dño displicere cognouimus. et illa fideli corde diligamus q̄ tremende eius maiestati placere credimus. Proinde die nocteq exorandus est ipe clemens et miseri cors deus vt nobis largiat auxiliū q̄ suū tam salubre prestat cōsiliū dicēs. Utinā saperent.

Alde mira et vtilis est sīa ista utinā saperent ac intelligerēt nō semel tm̄ sed sepius rememoranda. Frater mi charissime intellige queso que legis. Cōsideratio em̄ huius sentētie. destructio est superbie. extinctio inuidie. medela malitie. effugatio luxurie. euacuatio vanitatis et iactantie. cōstructio discipline. pfectio sanctimonie pparatio salutis eterne. Ait em̄. utinā saperent: Heu heu q̄ paucor est ista virtus. pauci sunt qui salubrē hanc nostri saluatoris sententiā sapiant. pauci sunt quibus est ante oculos pr̄e fragilitatis cognitio. corruptibilis carnis corruptio peccatoz recordatio. instantis mortis meditatio. ardentis gehenne cōsideratio. Ecce q̄m vtile speculū peccatori. Reuera amantissime frater si te sepius in hmōi speculo perueris absq dubio samsone fortior. david cautior. salomone sapiētior eris. Illi autē in hoc speculo ptemplari se neglexerūt. ideo carnis sue desiderijs cecati corruerunt. Igitur si tanti viri tā horribile lapsi sunt in culpā. quibus tanta fuit sapientia et fortitudo. quāta cautela. quāto q̄ studio nobis est vigilandū q̄bus tanta debilitas tāta q̄ imperitia. Porro tres viri isti validi ideo legunť in ecclesia sancta. vt sint fidelib⁹ nō ad exemplū ruine sed ad speculū cautele. quaten⁹ nēo nostrū in sua cōfidat fortitudine. nullus p̄sumat de sua sapiētia. imo semp timidi. sp reatus nostri cōscij. semp de nostra salute simus solliciti nūq̄ corruptōis et nostre mortalitatis obliti. Qui vero huiusmodi verba negligenter attendūt nō sapiūt. nō intelligūt nec noissima puidēt

et sic in morte et damnatione vadunt. Ut igit mens nostra circa ꝓuidetie studium euigilet. dñica nos hortat sapientia dicēs. Utinā saperēt et intelligerent. Hāc ammonitionē salutiferā oculo cōsiderationis ꝓsideres charissime non in transitu immo cū studio et deliberatiōe sepissime reuoluēdo. qz sicut thus nō redolet nisi ponat i igne. ita nulle sacre scripture sapit sentētia nisi cocta sit in corde Ideo intellige hec verba et eorū sententiā in corde tuo imprime.

Tria tibi proponuntur

Utinā saperent et intelligerēt ⁊c. Ecce frater charissime tria tibi in hoc versu ꝓponunt scz. sciētia intelligētia et prudentia. Vult ergo dñs vt scias et intelligas insuper et puideas.

Vult vt scias vitā p̄sentē fugitiuā esse breuē et piculosam. miserijs tabescētem. vniuerse vanitati subiectā. peccatorum sordibꝫ pollutā. cupiditate corruptā in breue periturā. quatenus ꝯto infelicior mūdus iste esse cōspicitur: tāto facilius ꝑ amore celestis patrie cōtemnat.

Vult itaq; dñs vt fragilē tuā cōditionē intelligas. sic meditando vicz qz nudus es egressus de vtero matris tue: nudus reuerteris illuc. qz terra es et in terram ibis. In huius vite miseriā nudus ingressi. lugens dies tuos in dolore et erumna ⁊ transisti. et cum luctu et dolore hinc exiturus es. Intelligis ergo ꝯtum sit ingressus tuus flebilis. ꝓgressus tuus debilis. et egressus horribilis. Intelligis igit quantū sis in hac valle miserie exul et egrotus. virtutibꝫ paup et mēdicus labilis et infirmus ac in ꝓximo moritur⁹. Frater: felix eris si hmōi admonitionē intelligas et in corde tuo quasi in libro scribas. et hanc vnā quā tibi trado regulā seruare studeas. Uiue deo gratꝰ toti mūdo tumulatus. Crimine mundatus semꝑ transire paratus. O ꝯ bonus vir cuius aīa circa hmōi studia euigilat ꝯ prudenter sapit et intelligit ac nouissima puidet. Charissime ergo et tu faciliter. legisti iā in hoc speculo peccatoris dd sane sapias dd intelligas restat vt nouissima puideas. Ora ergo et dic cū ꝓphera. Notū fac mihi dñe finē meū et numerū dierū meorū qs est: vt sciam dd desit mihi. O vtilis oratio o felix ꝓtemplatio o necessaria postulatio. Nō plane tpa vel momenta q̄ pater posuit in sua potestate p̄scire deposcas. sed qꝫ sis a duena et pegrinus in huius erumnose peregrinationis exilio. homo infirmus et exigui tpis sup terrā. Intelligas ergo⁊ cognoscas vtinā saperēt et intelligerēt. Id ē peccata ꝑterita ꝯ sint amara. Uñ Jere. Uide ꝯ amarū et malū est te dereliquisse deū tuū. malū est in culpa. amarū est in pena. Et intelligerent scz p̄tia ꝯ sint vana. Eccl̄s. i. Uanitas vanitatuz sup oīa vanitas. Et nouissima. puiderēt scz eternitatē glorie ꝯ tum ad bonos. et mortis ꝯ tū ad malos. vt sibi ꝓuiderent sterilitatē futurā sicut Joseph Gen̄. Et Eccl̄i. vij. In oībus operibꝫ tuis mēorare nouissima tua et in eternū non peccabis. i. vix peccabis. Reuera frater charissime si breuitatē p̄ntis vite attēdas. qđ tibi deest in agēda deo cōdigna pnīa. in disciplina p̄ceptoꝝ ei⁹ obseruātia. in sanctitate corā ipa pficienda. saperes ⁊ intelligeres et morte tuā ante oculos ꝓspiceres. mox ꝓculdubio sine mora spretis pōpis. postpositꝫ mūdi curis. despectis carnis illecebris. ꝓiectis voluptatibus. contemptis delitijs intima custodia vigilares ac nouissima prudenter ꝓuideres. Sapientis em̄ est nō tā cuiuslibet rei pncipiū. ꝓspicere. qꝫ finē exitūꝫ prouidere. Denicꝫ felix eē. pbat q̄ sic cogitat de supplicio añ supplicii⁹ vt postm odū supplicij effugiat piculū.

que sunt nouissima hois

Jcis ergo mihi. Paratus sum
preoibus acquiescere diuino co
silio vt sapiāt intelligā ac nouis
sima,puideā. Sed q̄ sunt mea nouissi
ma. Illaq̄ de q̄bus tibi spūssanctus
p salomonē loquit dicēs Eccli. vij. vt su
perius iā dictū est. Jn oibus opib tuis
memorare nouissima tua ꝛc. Non pote
rit meli⁹ caro luxuriosa domari q̄ q̄lis
erit mortua sp p̄meditari. Et si talē me
ditationē habueris felicē te dicēt oēs ge
nerationes. Meditatio em̄ nō est aliud
nisi mētis ditatio. Peroptime mēs tua
ditat qñ p̄tra cūcta aduersantia,puiden
tie scia illustrat. Legit in poetria q̄ cen
tū luminib cinctū caput argus habebat
Qō ita p̄t intelligi.qz ex oi sue pte intra
mentis sue circūspectionē p̄udentiā pos
sidebat. Jdeo si tante studio cautele pol
lebat poeta pagan⁹ multofortius,puidē
tiorē oculū debet hr̄e clericus christian⁹.
Esto ergo alter argus. imo illo cautior.
illo studiosior. illo p̄udētior. vt sapias et
intelligas ꝛ nouissima tua p̄udēter,pui
deas Hec em̄ sunt nouissima q̄,puidere
sūma totius p̄udentie est, vicz illa hora
terribilis in qua misera aīa tua ex hoc
corpusculo corruptibili timēs est egressu
ra. Frater crede mihi tu q̄ legis hec. Ad
hmōi em̄ rei tremendā p̄sideratiōnē ma
luisse debueras ,putidentiā possidere: q̄
totius mūdi dñationē. Vtinā ergo sa
peres q̄ dei sunt:et intelligeres q̄ mundi
sunt. et,puideres q̄ inferni sunt. p̄rofecto
deū timeres. supna appeteres. et infernū
horreres. Jn illa nimis metuēda extre
ma hora tua. q̄s amicor. q̄s parentū tuo
rū veniēs cū gladijs et armis poterit au
xiliū ferre. Nō erit tūc q̄ p̄solet̄ te ex oib
charis tuis. Respiciens eris ad auxiliū
hominū. sed refugiū tuum tm̄ erit apud
deum.

Consideratio sue corru ptionis.

Cogites igit̄ tecū charissime sep
pius quo timore timēd⁹. q̄ amo
re diligēdus. q̄ honore venerandus est ip̄e dn̄s iesus xp̄s de⁹ noster qui
saluris p̄sidiū solus p̄stare p̄t post mortē
Reduc ergo dilectissime sep⁹ ad memo
riā illū extremū exitus tui diē ꝛ anteq̄
misera aīa tua de carcere carnis exeat,p̄
uideas q̄ vadat. Jstiusmodi cōsideratio
cōtritionē p̄cipit. cōtritio p̄unctionē pa
rit. cōpunctio p̄templationē scz piū ꝛ hūi
lē affectū in deū. Piū scz et cōfidentia ad
iutorij bonitatis diuine ꝛ clemētie. Hu
milē ex p̄sideratōe p̄prie fragilitatis ꝛ mi
serie. Hic lector rogo diligenter attende.
Quidem est in oi scia qō hoiez puocet
facilius ad sui custodiā et omnē iniusti
cia expellendaz. ad sanctitatē in timore dei
pficiendā q̄ sue corruptōis cōsideratio.
sue mortalitatz certa cognitio. postremo
tremēde mortis p̄sideratio. Et hō fit nō
hō hoc est qñ egrotescit.egritādo egritu
do crescit. peccator expauescit. cor cōtre
miscit. caput conturbescit. sensus euane
scit. virtus exaresc it. vultus expallescit fa
cies nigrescit. oculus tenebrescit. auris
surdescit. naris putrescit. lingua fatescit.
os obmutescit. corpus tabescit. caro mar
cescit. Tūc carnis pulcritudo feto⁹ efficit
tur ꝛ putredo. tūc homo resoluit in cine
rē ꝛ vertit in vermē. Ecce frater mi cha
rissime ecce satis horribile spectaculū sed
nimis vtile speculū. qm̄ nulla ars medi
cine nulla q̄ doctrina sic supat superbiā
nec sic vincit malitiā. nec sic extinguit li
bidinē. nec sic mūdi calcat vanitatē sicut
hmōi mortis recordatio. Ergo vtinā sa
perēt et intelligerent. ac nouissima ,puid rent.
Et q̄d huic mūdo vilescit tūc sicut hō cu
ius corpus cū sit exanime nō p̄mittitur
esse in domo p̄ triduū p̄ fetore. sed vt vi
le stercor foris p̄icit ꝛ in,pfundo terre ab
scondit. putredini tradit. vermibus esca
dat et cadauer efficit. Erubescat ergo su
perbo et infelix peccator timeat elatione
cecatus. ira inflatus impatientie vicio

infect⁹.scia inflatus: cui plus placet ars aristotelis q̄ scientia de aplis.plus codex platonis q̄ codex diuine lectonis. Quē nulla lectio letificat. nulla scia edificat. nullus sermo sapit nisi fuerit grāmatice cōfectus dialectice imaginatus rethori ce purpuratus. Stultus es q̄ hec ignoras et erras.q̄m qui talia agunt et in talibus dies suos ꝓsumūt:peccatū sibi generāt et mortē parāt.q̄m ex stili studio similē scientiā ꝓcipiūt.immo et folia colligūt.nō fruct⁹.i.verba nō virtutes. Verba em̄ iuuentū.pferūt.et aerē verbis verberāt.verbositatē sonāt iactantiā ostentant. De quib⁹ p ps.dicit. Turbati sūt et moti sunt sicut ebrius et ois sapientia cor deuorata est. Sicut em̄ ebrius homo nescit q̄d agat aut quo vadat eo q̄ se ipm ignorat.ita insipientes clerici seculares in habendo huius mūdi scientiā. se cōturbant libros deuorāt sententias multiplicāt.sed q̄d agāt penitus ignorāt. qz ad quē finē tendāt miseri nō attendūt. O vtinā tales saperēt et intelligerēt nē Si em̄ vite sue breuitatē ppendissent.si dāna dierū suor⁹ añ oculos ꝓuertissent. si quō tremēdo iudicio nō tm̄ ex mortuis cor⁹ opibus sed de oī verbo ocioso q̄ dixerint sunt reddituri ꝓuidissent. mor⁹ timore pterriti. mor⁹ diuino amore pculsi. vana huius vite studia reliquissent. De studio vanitatis veniss̄ent ad studiū veritatis .de studio stultitie ad studiū sapiētie. Hoc est de studio curiositatis ad studiū sancte hūilitatis.de scola luxurie et prauitatis ad scolā mūditie ⁊ sanctitat⁹ seu castitatis .de vita iniq̄tatis ad vitam sanctitatis.hoc est.de vita fornicatōnis ad vitā beate religionis .i. de domo conuersatōis mūdane ad domū sancte discipline. Vñ ipe spūssanctus p̄ ꝓphetā peccatorib⁹ p̄cipit dicēs in psalmo. Apprehendite disciplinā ne q̄n irascat dñs ⁊ pereatis de via iusta. O q̄ terribilis sūa et nimis⁹ metuēda bis q̄ disciplinā nō apprehendūt. q̄z ex hac spūssancti sūa pater q̄m̄ peribūt. Hinc est q̄d dñs p̄ moysen ait. Dis aia q̄ nō fuerit afflicta die hac ꝓpibit de populo meo. Notanda sūt attentius verba ista. Aia inq̄t ꝓpibit que nō fuerit afflicta subaudi p disciplinā p mortū correctionē. p pnie satisfactionē. p cordis ꝓtritionē. p ꝓsciētie purificationē Et dicebat die hac.i.in pñti tpe gr̄e.in die huius vite.quoniā qui non suscipit modo tēp⁹ penitētie post mortē nō inueniet locū indulgētie. Quapropter time tu peccator.tu caro superba tu vile cadauer.quē adhuc viuentē vermes sepe corrodunt que de tuo et in tuo corruptibili corpusculo generantur. Cōtremisce superbia.proice vanitatē.fuge luxuriā.apprehende disciplinā ne pereas. Vide in hoc speculo quid es. quid fuisti.et quid eris. Cuius cōceptio tabes menstruosa origo lutū putredo finis. Vtinā ergo saperent et intelligerēt nē.

De egressu miserabili anime tue.

Terū frater charissime te cōuenio vt quicq̄d agant alij sis memor ipe tui. Vilescat tibi mundus plus q̄ tu mundo. Huius igitur tante calamitatis miseriā ꝓsidera attentius ⁊ cum ꝓpheta ingemiscens dicito Iniquitatē meā annunciabo et cogitabo pro peccato meo. Quoniā ego in flagella paratus sum:et dolor meus in conspectu meo semper. Et iterū dic cū apostolo qui flebilem humane conditionis statum deplorās dicit. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Hec salutifera apostoli sententia prudentē lectorē exigit. Adhuc apostolus viuebat in corpore quod tm̄ mortuum nominabat. quia qui sapiens est iā mortem ante oculos considerat. Jam se mortuum reputat cum se moriturum

pro certo sciat. Attende ergo in illa terribili hora de qua loquor misera peccatoris aia. qñ de mūdo exitura es. aderunt mox ministri maligni illi scz demones maledicti. illi viri tartarei. illi spūs horribiles z pessimi velut leones rugientes vt rapiāt p dā. scz tuā peccatricē animā miserā. Tūc subito patebūt horribilia loca penarū chaos et caligo tenebrarū. horror miserie et tribulationū. tremor et timor angustie z cōfusionis. dolor horrēde visionis tremor tremēde māsionis. vbi locus flentiū. vbi stridor dentiū. vbi morsus vermiū. vbi clamor dolentiū. vbi luctus gemētiū. vbi vox clamantiū peccatorūz dicētiū. Ve ve ve nobis filijs eue Cū hec et his silia imo milliesies plus q̄z dici possit pena. de corpe egressura misera aia viderit z senserit. qualis quātus q̄z magnus terror et tror ac tremor erit ea. q̄ lingua p̄t dicere. q̄s liber exponere. Quid tūc. pderit scie iactātia. seculi pōpa. mūdi vanitas. terrene dignitatis cupiditas. Nūq̄d poterūt luxurie appetitus: cibus exquisitus. potꝰ delicatus vestis curiositas. calciamēti speciositas. carnis mollicies. vētris ingluuies. cibo rū supfluitas. crapularū ebrietas. domo rū pstructio. pbendarū acq̄sitio. diuitiarū multiplicatio. nūq̄d illa oīa poterūt misera aiaz hois eripe de ore horrēdi ac horribilis leonis et de maledicta fauce draconis.

Anc vtinā lectionē legat aliq̄s. sapiat et sane intelligat z in corde suo retineat iplicatus peccatis. amore mundi et carnis ineb͛riatꝰ et cecatus. cui plus placet luxuriosi cadaueris. venenosa voluptas q̄z aie sue sanitas. q̄ plus studet circa marcā q̄z circa marcū. cui plus est de mundo q̄z de xpo. cui plus est de lege bouina q̄z de lege diuina: Legat igit lectionē istā insipiēs ille q̄ hmōi est et speculet in hoc speculo peccatorꝫ speciē suā. Cōsideret diligēter vñ venerit. q̄d sit. et quo vadat. Perpendat ex p̄missis p quā semitā metuendā. p qs iter tenebrosum p quorū horrēdas manus misera eiꝰ aia transitura est. O stulte peccatorꝫ qm̄ ista cōsiderare nescis. qz ista prouidere negligis. ideo sepius inuadit te supbia. exagitat ira. excruciat malicia. vulnerat inuidia. inflāmat luxuria. fatigat accidia. ligat auaricia. qm̄ horrēda tibi imminentia tormēta nō respicis. Iccirco otumax iniuriosus obstinatꝰ sepe efficeris piger et accidiosus. Ad opus diuinū negligēter accedis z desidiose agis Quare: qz nō vis p̄uidere q̄ vadis. Vtinā ergo saperes z intelligeres. Tremendꝰ est illiꝰ aspectus vt dicit Leo papa. cui peruiū est oīe solidū. aptū oīe secretū. cui obscura clarēt cui muta rīdent. silentiū pfitetur. et mēs sine voce loquit. Si ille serpens venenosus diabolꝰ ausus fuit impetū facere i aiaz sanctissimā. beatissimi martini. q̄ erat gēma sacerdoū. quā felicē animā p̄ntibus angelis euntē in celū curabāt impedire. quō timendū est tibi petōri z tremēter p̄meditandū. q̄z horribiliter occurret misere aie tue ille doli artifex. ille filiꝰ iniq̄tatis. ille aiaz hostis amarissimus. Eya frater charissime p̄cogita et nūq̄z a tuo corde recedat q̄z tū illa beatissima virgo maria ppetua mater dñi nr̄i ihesu xpi aie sue. puidebat. q̄ (vt legimus) filiū suū specialiter exorauit. vt malignī spūs in eiꝰ trāsitu nō adessent. O si tāta et tā sancta deo chara imo charissima aia visionez nephandoz spiritū formidabat. q̄d faciet aia peccatrix. quō poterit stare añ horrendū aspectū tremēdi vultus eius ad intolerabilē fetorē oris eius. ad flāmas sulphureas oculoz eius Certus esto q̄ timor huius horrēde bestie oīe genꝰ tormēroz superat plusq̄z in hoc mūdo excogitari q̄at Ds̄ pheta pauidus expauescēs ad oratione pfugit dicens. Exaudi deus oratione meā cū depcor a timore inimici eripe aiam meaz: Nō dixit a potestate: sed a timore. quare. Ad insinuandū q̄z maxima sit pena q̄z

horribilis ⁊ intolerabilis sit timor ipius
inimici. Vira res. attēde qđ orauit. A
timore inquit inimici eripe aiam meā.
Heu heu frater mi si talis ac tantus est
tremor ad peccatrici ex solo sarbane visu
quāta cōfusio quantus horror quāta af
flictio. quātaue lamētatio erit eiꝰ tactus
O stulti filij hominū et vani. vt qđ dili
gitis vanitatē et q̄ritis mendaciū. Qui
em̄ diligit iniquitatē odit animā suā. et
odibiles sunt deo impius et impietas eiꝰ
Altissimus em̄ odio habet peccatores et
misertus est penitentib. Quare tā hor
rendā tā ⁊ horribilē nō circūspicitis mi
seriā. Quare nō pūnitis superbiā. quare
nō extinguitis auariciā. quare nō pteni
tis luxuriā. quare mores vestros nō cor
rigitis. Quare mandatū dei salutiferū
⁊ eius ꝓsiliū negligēter auditis. Qua
re nō sapitis et intelligitis ac nouissima
prouidetis. Hinc est ꝙ nos peccatores
terribiliter alloquitur dicēs p Salomo
nē. Ego inquit in interitu vestro ridebo
et subsannabo cū vobis qō timebat⁊ ad
uenerit. O q̄m metuēda est hec dīna sen
tentia. vtinā lector saperet in palato cor
dis quantū cōtineat amaritudinis. q̄n
tumue formidinis. quia reuera si sciret
oī hora vitā suā cauti⁹ custodiret. Sed
dices forsitan ꝙ derisio et subsannatio
nō cadunt in ipm oīpotentē deū. nec ei⁹
reuerentia sanctissima⁊ simplex natura
huiusmodi passiones siue yronias non
admittit. Attende qui interrogas. quō
dura tibi sentētia debeat exponi. Ego
inqt in interitu vestro ridebo i. cū finis vr
aduenerit vos derisiōe dignos clamabo
et cū irruerit sup vos repentina calami
tas subsannabo .i. cū amara mors vos
momorderit eterna subsannatione di
gnos damnabo.

Vdi tu peccator terribilē senten
tiā quā si intelligeres sine dubio
expauesceres. Sed scripturas sa
eras negligenter legis. actus vite tue et
mala que facis peccata q̄ cōmittis fa
eta dicta et opera tua mala nō sapienter
respicis. Veloꝛ ad mensam: tardus ad ec
clesiā. potēs ad prandiū sed eger ad psal
lendū. Peruigil ad fabulas: sed somnolē
tus ad vigilias. paratꝰ ad loquendū. sed
tardus et mutus ad psallendū. promptus
ad irā et detractionē: piger vero ad ora
tionē. Inuidie amatoꝛ. pauperū psecu
toꝛ. festucā in alieno oculo respiciens: sed
trabē in ꝓprio oculo nō videns. aliorū fa
cta cōdēnans sed tua nō cōsiderans: cete
ros reprehendis tepim nō corrigis. alios
vituperas et te collaudas. sicut meretrix
sepaz mentiēs esse formosam cū sit feti
da capre ꝙparabilis ac oībus vicijs ple
na. Dalitie inuentoꝛ. disciplineꝛ destru
ctoꝛ. amicus vicioꝝ. et inimicus virtutū.
Hec sunt que hominē excecant et a deo
ipm separāt. Hec sunt que monachū fa
ciunt demoniacū. cōuersum faciūt puer
sum. clericū hereticū. christianū antichri
stum. Qui em̄ christianus nō est anti
christus est. Non est christianus q̄ mo
ribus et vita christo est cōtrarius. Heu
heu vir insipiēs nō cognoscit et stultus
nō intelligit hec. Et ideo sicut dicit ide⁊
ꝓpheta simul insipiens et stultus pibūt.
Sed que distinctio est inter insipientē
et stultū. Omnis insipiens est stultus.
Insipiēs dicit⁊ quasi nō sapiens. Vul
ti em̄ viuunt qui sapientes nō sunt. et tñ
stulti nō sunt. Multi iusti sunt et mul
ti iusti nō sunt ⁊ tñ iniqui nō sunt. Istis
nosse quis sit sapiens et q̄s sit stultus.
Insipiēs est q̄ sea paradisi gaudijs pere
grinū nō cōsiderat: q̄ se exulē in hoc exilio
nō attendit. Stultus aūt qui licet ei edi
derit: tñ vt morte ꝓpetuā euadat⁊ gloriā
eternā caste viuēdo: pieq̄ cōuersando ac
quirat nō intendit. Iusto ergo dei iudi
cio simul insipiens et stultus peribunt:
qō tñ nō fieret si saperēt et intelligerēt ac
nouissima ꝓuiderent. Ecce frater mi iā
legisti iam vidisti in hoc speculo peccato
ris quid sapias: quid intelligas: que no
uissima prouideas. Superest igitur vt

diligēter discas et in corde firmes. vt sa-
ne sapias et recte intelligas z vt nouissi-
ma tua prudēter prouideas. vt p hec eter-
nam damnationē euadas et cum dño ie
su christo vitā eternā possideas. Quod
tibi concedat ille qui est in secula de⁹ be
nedictus. Amen.

Explicit speculū peccatoris.

Utinā saperēt et intellegerēt et prouide-
rent. Tria preterita. Tpis amissionē. bo
norū omissionē maloꝝ pmissionē. Tria
presentia. scz tēporis brevitatē. saluā di
difficultatē. saluādorū paucitatē. Tria
futura. mortē horribilē. iudiciū terribile.
eternū suppliciū.
Quid sis qd fuerꝛ qd eris sp mediteris.
Sic mīº atqꝫ mimus pctis subijcieris:
Discе nūqꝫ ociosus risuꝫ visum domita
Sēsus mēbra cogitatº registra frēnatº
Horibº insiste vicijs orando resiste.

Speculum beati Bernardi abbatis Clarevallen. hoc est velut unctio nardi.

Jquis emendationis vite desiderio tactus. cogitationū locutionū operūqꝫ suoꝝ sollicitº explorator. vniuersos excessus suos corrigere nititꝛ in pūctis pagine frequēti lectōe z assidua meditatōe tāqꝫ in speculo interioris hois sui facie ingiter pcipiet. moꝛes suos cōponere studeat. vt qtidiani pfectus incremēti vageratus de virtute in virtutē mereaꝛ cōscendere. Jn primis ergo ex q surgiꝛ ad vigilias. vite sue tps debet monachus p singula momenta cōputare. et videre vt sp bonū faciat et malū caueat. Jn omī tpe suo sp dicat sibi. Si moriturº esses face res istud. Cū psallis ad vigiliasꝛ horas sp coꝛ ad psalmoꝝ sensuꝫ habeat. nisi ad aliqd sublimius rapiaꝛ. Sed et oīm que sibi dicunꝛ vsqꝫ ad vnā litterā sep certo nouerit debitorē. vel dicēdi in choro suo vel audiēdi in alio. Ad interualla debet se dare ad orationē. vel necessitati. puidere ita tñ vt vadēs vel rediēs sp sibi dici nouerit. Sursum corda. Non est aūt spiritualis ꝓpositi detrimentū si corpis infirmitas cogit pristinū rigorē aliquantulū relaxare. Tpe lectōis orare potest. et si ad legendū accesserit nō qrat scientiā sed saporē. Est em sacra scriptura puteus iacob. ex quo hauriunꝛ aque q in orōe funduntur. Nec oraturus ad oratoriū sp est eundū. sed in ipa lectione ꝓficiat poterit z orare. Sacris altaribus si sacerdos est taqꝫ ex summis angelis in spū totus assistat si minister tāqꝫ dño angelº ministret. Cū aliis exeat ad laborē. vbi ꝓsidere debet nō qd agat sed ꝓpter qd venerit. Cessante manu spiritus laboret. vel orando vel meditādo. qꝫuis in laboze id ipm facere teneaꝛ. Ad mensam nō soluꝫ fauces sumāt cibū. sed etiā aures esuriāt dei verbū. Nō em totus debet māducare. sed sic occupet coꝛ ad verbū dei. vt solū fauces sumāt cibū carnis. De hoc aut plurimū gaudeat si sibi vilioza qꝫ aliis apponunꝛ. Vaꝛ reuera felicioꝛes sunt q in parcitate sustinēda fuerint aio fortioꝛes. Post mensem in gratijs exoluendis pro duobus se nouerit supplicandū: pro peccatis eoꝝ quoꝝ elemosynis sustentatur. et fortiter ne corpoꝛi suo sup necessitatē indulserit. Si vocatur ad colloquiū fm regulā. leniter et sine risu verba pauca et rationabilia loquaꝛ: et antequꝫ caperat. bis ad limā veniāt qꝫ semel ad linguā. Si cū secularibus est loquendū tūc maxime adhibeat custodiā oꝛi suo vtrū hil omīno dicat qō nō edificet audientē. Sic igiꝛ in cunctis se habeat. vt nemo dubitet qui cū viderit quin vere sit monachus. Post cōpletoriū singulis diebus capitulū sibi teneat. et cōuocatis cogitationibus suis ponat cum eis rationē. diligenter cōsideraꝛis quidpoꝛ ie cogi-

tione locutione et opere deliquerit publ̃ce vel priuatim. Et per singulas noctes lectũ suũ lauans. hoc est singulis peccatis lachrymis ꝛ dolore purificatis diligẽter de singulis cõputet. in crastino publice de apertis. de occultis vero in secreto facturus cõ̃essionẽ. Vt aũt cõfessio perfecta sit tria debet habere. scz. Vt sit voluntaria. nuda. et munda. Voluntaria. i. p̃pria deliberatione et ꝓposito. Nuda: vt nude peccatũ suũ. put gessit cõfiteatur. Munda ne peccatũ suũ p̃dicet sicut sodoma ꝛ gomorra. sed pura et simplice intentione se accuset et in nullo peccatum suũ defendat. In capitulo q̃ publice offert manifeste reueler: et tã q̃ assistẽs iudici in oĩbus se ibi habeat loquatur vel respõdeat vel p̃clamet. Clamor eius interius et exterius oleo charitatis sit punctus. Non sit cupidus ꝛ ambitiosus. In oĩbus fugiat singularitatis et ãmirationis notam. Nil loquatur vel dicat vnde multũ religiosus vel eruditus velit putari. Ad interrogata paucis respõdeat verbis. Si de scriptura si de moribus agatur. aurẽ paret nõ linguã. Cũ loquit nõ studeat eloquentie: sed sermo eius rusticanus sit potius q̃ vrbanus. In omnibus agendis nõ studeat curialis videri. Salua honestate fugiat oẽs homĩes in potestate positos maxime seculares. Secretur cõ̃a nec preferat priuata cõmunibus. Cõmunes labores lectiones ꝛ obseruantias diligenter et bũiliter obseruet et p̃ñt sicut vitula effraim docta diligere triturã. id est ad hmõi nõ cõsuetudine sed deuotõe trahat. Orationes que imperantur primo loco diligenter exoluat. nõ sibi blandiatur de priuatis orationibus. que in secundo loco ei abunde sint. cum in preceptis orationib9 desidiosus fuerit et negligens. Si aũt familiaritas interdicitur. multomagis mulierũ. Sit facies cõmunis cũ ceteris intus vero dissimilis. hoc est nõ nimia grauitate ꝓtracta: nec leuitate dissoluta. sed quadã mediocritate bona regatur. sicut de sancto Martino legitur. Facie eius nõ fuscauit meror nec lenigauit risus. Erit prudentis aie thesaurũ suũ sollicite conseruantis more molli cornutã velare faciẽ quodã risu qui tñ modestus sit interiorem gloriã et mentis grauitatẽ abscondere. Cõparanda est dies instans dici p̃terite: vt ex eorũ collatione et cõparatiõe suũ deprehendere possit monachus profectũ vel defectũ. In omni actu et cogitatu suo sibi deum adesse memoretur. et omne tempus in quo de deo nõ cogitat se cõputet perdidisse. Sit monach9 quasi melchisedech sine patre. sine matre sine genealogia: nec patrẽ sibi vocet sup terrã Imo vere sic estimet: quasi ipe solus sit et deus. Tedio vel languore affectus cõ ponat se meditando super petrã de qua lauantur mortui et cogitet apud se quomodo tractentur vsu sepeliendi. nunc in tergũ. nunc in faciẽ versantur. quõ nutet caput cadent brachia. rigeant crura. quomodo cõsuantur ineludantur et face ant. quomodo deferantur humandi in sepulcro. quomodo puluere cõtegantur et sempiterne traditioni tradãtur. Et quia certũ est q̃ morieris et nescis quomodo et quando. et quonã vbi q̃ te mors expectat tu quoq̃ si sapiens fueris cam vbi q̃ expectabis.

Specialum beati Bernardi abbatis Explicit.

Attende o religiose

Erit quidam deuotus solitudinis amator. Beatus monachus desolatus cui mũdus exiliũ. celũ patria cella paradisus ẽ. Beat9 religiosus deo deuot9 seculo ignotus cui opidũ carcer. claustrum refrigeriũ: labor

requies solitudo luctus gaudiū silentiū pacis hospitiū. Beatus cui sacra lectio cibus: oro potus: psalmus nubil⁹. meditatio xp̄s: speculatio deus. Beatus religiosus q̄ opa studia et exercitia sua advirtutes et beneplacitū dei ordinat. et nihil singularitatis et ostentationis verbo vel facto p̄tendit. cauens ybiq̄ ne deū vel p̄ximū offendat. Beatus q̄ p bono accipit q̄ aliquis eū corripiter recte instruit. ne ī errore maneat et male peat. Beatus qui os suū custodit ne ociosum aut nociuū verbū, pferat: talis magnā pacē habebit. bonam cōscientiā et famā devotionis q̄ gratiam obtinebit specialem. Multa turgia cessare facit qui patiens est et tacet. Religiosus est qui habet devotionē in choro. patientiā in capitulo disciplinā in labore. meditatōz in lectione. feruorē in oōe. castitatē in rentatōne. tolerantiā in aduersitate. hūilitatē in p̄speritate Religio pauptate fundit. obedientia erigit. castitate dedicat: hūilitate custodit. charitate pficit. Religiosus in absconditō manēs: quasi lucerna in nocte secure ardens. Religiosus non refrenans linguā suā huius vana est religio. ℣. Ad q̄d venisti frater rogo te meditare frequēter: Obsequio xp̄i subiect⁹ viue decenter. Esto tardiloquus lege scribe disce libenter.

Incipit speculū peccatoris agonisantis.

Eu heu et plusq̄ heu me miserū et infelicē peccatorē: q̄ in tot angustijs et calamitatib⁹ corporis et spiritus me solū reperio et oī hūano suffragio destitutū. nec est vlla creatura sub sole a qua auditā vel credā dolorū meoz qualecūq̄ sperare releuamen: attenta calamitate quā in p̄sentiarū ppetioz. Parētes si quidē et amici mei carnales quib⁹ maxime confidebā. ijdem ipi p quandā ficta et occultā traditionis speciē in vanitatibus et ludis ineptis me deduxerūt: et induxerūt in locum horroris ⁊ laqueū mortis. que me nūc obsidet ⁊ inuadit. sed nec me preuidere docuerūt p̄tes horrēdas miserias quibus heu nūc totus inuoluoz tā corpore q̄ aīa. Insup et in predictū laqueū mortis cū eisdē cognatis dietim labebar nec attendebā. Ve ve mihi misero peccatori q̄ dū plena incolumitate fruebar has terribiles angustias ⁊ intolerabiles cruciatus nō p̄cogitaui: q̄ oī creature mortali p̄sertim hoi peccatoi ineuitabiliter eueniūt. dū mors in foribus est aut ago nisat veluti heu modo patēter experioz. vtiq̄ hec merito p̄cogitasse debuerā nisi mundus et diabolus cordis oculū errorum tenebris obfuscassent. immoverius prorsus excecassent. Siquidē dum adhuc sanus essem et in prosperis mundi totus efflorerē. mortē sp metuebā. et vix abstq̄ horroze. mortis mentionē audire poterā. sed nec quēpiā morientē videre poterā: aut imaginare sine dolore et merore cordis. Sz heu nūc q̄si p̄ditozie inuador ⁊ circūuallor a morte. nec vllū vsque quaq̄ paret diffugiū. qui nimo tot miserijs vndiq̄ circūuallatus sum. q̄ preter eas nil aliud cogitare possuz aut alijs impendere. Nihilomin⁹ salubze nimis mihi foret et oportunū saluti aīe mee vacare quā timeo post breue tp̄is interuallū ad infernalē descensurā mansionē. cui⁹ horrendā mēoriā saltē vni⁹ horе mozula nūq̄ hucusq̄ in mēte habui: putās me tēpestiue satis id facturū dū mors adesset. finēq̄ vite xp̄inquare p̄spicerē. Sz ecce me grauiter errasse euidēter ppendo. cernens me doloribus pauoze et angoribus ita circūseptū. q̄ ad salutaria que q̄ intrēdere mihi nō vacat aut delectat. q̄nimo luce clarioz experioz qō post ludū amissuz: nil restat q̄s vt ve detur. Heu me miserū et infelicē q̄ p̄ciosum tp̄s ob aīe salutē, preurandā mihi diuinitus collatū tā inepte tā vane tā inutiliter ej pēdi. et ad vanitates cūcta q̄ saluti mee nociua. eodē q̄ rti

die abusus sum dei sancte q̄ matris eccle sie p̄cepta et monita prorsus quipendēs atq; p nihilo ducēs. vota frangēs. penitē tiā refugiēs. p̄missa soluere nō curās. et oia vetita ꝑpetrās. Quāobrē ab īmorta li verme ꝓprie ꝓscie tā acriter intus cor rodor et cōmanducor q̄ dolor ille oi do lore seuior sua acerbitate sufficiens esset aīaz a corpe sano violēter auellere. sed et p̄ pauore eorū q̄ p̄dīti aīa adhuc remane re in corpe gesciť. sed frustrata spe sua ne cessari o ipm deserere cōpellit. Heu heu quantū a via salutari q̄ ducit ad vitā ab erraui. quāq; nimis angustā fore cōsidero. latā aūt et speciosam a multis frequē tatā q̄ ad interitū tendit et in baratrū dā nationis p̄cipitat hucusq; sum secutus. Vltinā darek mihi saltez vnica dies tē porishominū. qui illud vane cōsumnnt et inutiliter deperdūt. ego proculdubio mora semota corde puro ꝛ cōscientia nō ficta de p̄teritis delictis veraciter peni terēt iterū penitēda nō p̄mitterē. Sz vi deor mihi taliter ad hec ab aliis resp̄ōde ri. Q̄s sicut ad regimen domus sol⁹ de narius argenteus parū ꝑferret ei: qui cū mille aureis illā regere nō potuit. Pari formiter parū ad salutē ꝓcurandā mihi ꝓdesset vnica dies pnīe. q̄ in centū mili bus nil boni feci: imo malū oī momento ꝑpetraui. Preterea dolēter explor ꝛ anim aduerto q̄ hmōi in penitēti. suāq; vitaz nullaten⁹ emēdare curante. festīna mors sūmo. est remediū ꝛ salubris medicina. Cui em̄ breuior ē vita mīn⁹ deteriorat et paucioza sibi cumulat delicta. Vale dicank ita q̄z false delitie. cōuersatio feda inepta leticia: q̄ eīuis exīguo rpe duraue rint: eterna tū mihi ingerūt tormenta et sine fine duratura. Magna stoliditas ē vt vitā longiturā q̄s cōcupiscat. si illā in dei seruicio indesinēter nō expēdat. Heu q̄ negligēt ista p̄uidi p̄teritis diebꝰ cū ad honores amores et fauores mundanos tā ardeter aspirarē. q̄ me nūc in has hor rendas angustias et cruciat⁹ instar ceci deduxerūt. Maledicta sit hora illa qua in hanc lucē prodij. ꝛ cū ꝓpter intensum et excessiuū mundialiū amorē corp⁹ meū in cibuz ignis et fauillā eterne incendij sic delicate nutriui. Deū q̄ me creauit et perditū redemit. p̄didi. vitā illā beatā q̄ fine nō claudit defectu caret. inuidiā ne scit amisi. Felicit̄q; oīm supnoz ciuiū so cietate ppetuo sum priuatus. Vbi ver⁹ amor et pfecta charitas. meritaz gaudia singuloz facit cōia vniuersoz. Nec ime rito vt clare pspicio tot bonis destitutus sum q̄m quidē si breue et exiguū vite mee tps in dei seruitio cōsumpsissem. infallibiliter et absq; vlla ambiguitate ꝑcieſe curitatē: et aīe salutē in pūi euo accepis sem. et in futuro vitā eternā et gl̄oziā sine fine possedissem. Sed nūc ꝓ dolor in gredior locū tormētorū terribilium eterna liū penarū. et paulatim desinūt eīm mē brorum eoz officia. cūctiq; vires tā aīe q̄ corpis lāguescūt In primis lingua meo palato adheres loquele vsum mihi ademit q̄ obrē dolores ꝛ angustias cordis explicare nō p̄mittor. Oculi girāt. et ro tantur in orbē: vel turgescūt inflanturq; p̄ dolore. ob cuius vehementiā nequeūt lachrymari Facies pallescit: color immutatur et glauescit. Nasus cōstipat⁹ aeruginescit. Os grauiter olet ꝛ exarescit. dentes nigrescunt: eorūq; iunctura se dissoluit. Labia crepant findunt et spumant. Guttur rauescit. nerui q̄ in p̄ceſūt rumpēdi videdos se monstrāt. Pectus arctū se subleuat vt cordi locū tribuat q̄s adere pandū festinat. Misera q̄s caro p oēs meat⁹ sudat fetet siccq; astringit. Heu q̄ intolerabiles p singula corpis mēbra su stineo cruciatus. Q̄s corporis ossa et ossa ita vt nūeraī comode possent oculis intuentiū se manifestāt. sanguis aufugit. vene se occultāt. crines defluūt. ignis naturalis algescit. sensus deficit. vita declinat. O me infelicē cur in hoc speculo me iugiter nō inspexi ꝛ mortis amaritudinē nō ꝓcogitaui et p̄sertim terribiles

angustias q̄ morituros p̄eunt et subsequunt. q̄b⁹ tā circūseptus nullaz requiē aut pausam repio: q̄ cūq; mevertero siue in longū extēsus. siue in globū collect⁹ siue supinus siue resupinus recubē quinimo et oī pte corpus paulatim defi ciens. velut esca vermiū horrendū ex se gignit fetorē quē egoīpe vtrūq; vix suffi cio tolerare. preter hec corpis mala q̄ enu merauī. ipa etiam aīa inestimabiles tole rāt angustias. euidēter p̄sideras p̄terita. oblectamēta atq; delitias dicta facta verba et opa. singulasq; cordis cogitatiōes et voluptates tāsubito et celerit euanuisse: vix vni⁹ noctis somno eq̄parādos fore respectu eternitat̄. Insup et cūcta opa sua aniaduertit inīusta esse et viciosa. q̄ pter ab eoz p̄nitia aufugere fatagit sed ab eis tale recipit rēsum. Tua inq̄t opa sum⁹. tuiq; ptus q̄s genuisti. Ideireo te relinq̄re nō debem⁹ sed vsq; ad p̄sentiā eq̄ssimi iudicis cōitabimur te grauiter accusaturi: eo q̄ nemie ipellēte teipaz plures tētasti. et in p̄cipitia multa spōte corruisti. Referem⁹ p̄tereavniuersas circūstātias et causas locoz tpm p̄sonarū in quib⁹ diuina mādata p̄tennēs violasti. Nōq; sctis inspiratōib⁹ plerūq; tibi celitus īmissis obtpare renuēs. easdē potius impudētera te fugasti Ue mihi misero et infelici pctōri cui et oī pte intus et foris multiplicant mala. crescit afflictio: sed nō īmerito. vtpote q̄ cōtra dictamen equitatis et iusticie p̄ua remoxius et vermiculū p̄scie. ī baratrū damnatōis meipm p̄cipitaui. et q̄ tūz in me fuit sp̄ūsancto bella intuli: diuie gr̄e ingrat⁹ extiti. notitie lumē extinxi. Angelo scō q̄ mihi īcustodiā et directorē deputat⁹ fuerat inobedienter restiti. Monita q̄z et correptōes iustoz q̄ a via nequicie me trahere et ad salutaria dirigere conabant audire p̄tempsi. Proch dolor q̄ro stultissimos cordis dolores oblīuisti et effugere desidero tāto attriti obtutib⁹ meis semet obijciunt. Et vtsingula notāter explicē mala q̄ patior: vndiq; p circuitū circumuallāt me angeli tenebrarū hostes īplacabiles: q̄ gestib⁹ suis et clamoribus terribilibus mihi minant vt deuorēt ac viuū ab orbeāt. Habēt sicdē facies tā fedas et horribiles adeo q̄ sol⁹ eoz aspect⁹ sufficeret amētiā mihi p̄ter et desperatōz īcutere necnō et aīaz a corpe separe Exalsa dent q̄ pte emin⁹ astare p̄spicio custodē mihi deputatū angelū bonū mestū et lugubrē cui⁹ q̄m suasiōib⁹ et p̄silijs ac monitz obtpare p̄tēpsi: ad succursum meū lente se dispōit. q̄niyno a tartareis legionib⁹ q̄rū dū sospitate fruerer corpali. bñplaciz de seruitui. meiure depbēdi pmittit et ūmanitr p̄tractari atq; discerpi. Esurtū p̄o ultiōnē meū eq̄ssimū et infallibilē p̄spicio terribilē nis et ad instar furiosi cuiusp̄iā ac rapidi viri stantē: q̄ exvultu suo iracūdonis et minaci. quē sic aspicere vniuersas mōi penalitates exigat. patērer oīdit ingentē furoē quē erga me miserū p̄cepit. Et reuera tāto nūc mihi tribiliore se mōstrat. q̄to p̄uersionē meā noxijs excessibus pauloante misericordi⁹ expectabat. Ach q̄ seuerā oīb⁹ moza et appellatōe se motis a dño p̄stolor p̄dēnatonis sniaz. q̄ ob mei p̄uersionē et emendatōz tot mihi dies et horas misericordit indulsit. sed cū de die ī diē penitēdi p̄positū. ptraherē nil boni pegi. sz ī vicijs p̄sus emarcui. nūc ecce tātis me calamitatib⁹ obsitū operio q̄ nec enūerare q̄dē ipomet sufficio. Sententiā q̄ppe illā tā asperā scio me sustiere nō posse: quā tñ iuxta diuinū decretū p̄stolari me oportebit. Hec ē remedi[illegible]ūū. Ad cuiusquidē executiōz smie tartareos illos satellites ac lictores īmites et īmisericordes p̄paratos cerno: q̄ mihi man⁹ p̄bēt vt ad ollas sulphureas eternaliter arsurū me secū traducāt. Preterea subd⁹ me patētib⁹ oc̄l's ac lucide p̄tēplor loca īfernalia et colligas tā terrificas. domū q̄z horroris et iportabil⁹ fetoris. cui⁹ sūt tenebre tā dēse vt et maib⁹ aprehendi palpari et tractari valeāt. Ignis sine flāma ac claritatis splēdore. fetor oī sulphure et fumeo odore pestilētioz. dolor ad instar pturientiū et

cessationevel pausa q̄ alicui q̄. Rugitus et clamores necnō suspiria tā magni vi-gorīs. vt et lachrymādi auferāt mēoriā piter ꝛ desiderīū. Penalitates ꝛ miserie tā graues vt p̄ singla momēta fere hoiez mori cogāt q̄ tū mori nō valet. mors q̄ in desiderio ē ꝛ veire p̄tēnit. Illuc ob in-tolerabiles cruciat⁹ audio plerosq̄ deū blasphemātes deirātes ac maledicētes Ibiq̄ patēter ꝓspicio vnūquēq̄ dānatū odire suū primū velut hostē capitalē eiq̄ maledicere mala īp̄rari ꝛ ablq̄ cā mole starez iccirco ō die i die noui sibi inferūt cruciat⁹. Illuc insup plane cognosco eos q̄ mecū pauloante deliq̄rūt ꝛ dñica mā-data violauerūt sciēter expectātes vt quē p̄dē habuerūt ꝓsociū in delictis. secū tā habeāt sodalē ꝛ pticipē i penis ꝛ sulphu reis flāmis. Jacēt illuc miseri inter aspi des ꝟpētes ꝛ draconcs ꝛ silēs bestias vi rolētas q̄rūp̄ multitudie nō est numer⁹. Ibi desiderāt mors q̄ eis ē ipis īmorta lis. q̄ tū morīunt sine morte ꝛ cruciant sine fine. Heu q̄ horribilis ē illic mā-sio mihi meiq̄ similib⁹ sceleratis deputata ac p̄parata: cui⁹ etiā mēoria ꝛ cruciat⁹ p̄cogi tatio. in īmensus mihi augēt dolores ca lāitates ꝛ miserias. peat dies in q̄ nat⁹ sum. Maledicta sit hora q̄ de mr̄is vte-ro in lucē hāc. p dij. cū rātis doloīb⁹ ꝛ an gustijs ip̄licitū de hac vita migrare ꝓpel lor. Heu me infelicē cur talia nō p̄cogi-tau cū plena corpis sospitate gauderē. ꝛ penitēdi ſpaciū mihi fuerat benigne cō cessum. Jāvtiq̄ si h̄ feciſſem tā securus essem de eterna felicitate captāda: q̄ tuz heu i p̄nti ap indubitā ter infernales cru ciatus post modū suscept⁹ i ꝑpetuū du raturos. Maledicta sis infelix aīa mea q̄ ad penales illas migrabis māsiones: vbi q̄z corp⁹ q̄ tibi socīū būisti i delitijs simul et ꝑtrahes i interminabilib⁹ flāmis O si posses explere cordis mei desiderīū vellē certe q̄ nūq̄ fuisse nat⁹. nec em tantas tā calamitates incurrerē q̄s eua-dere nullat⁹ p̄ualeo. O rupes ardue ꝛ montes excelsi cadite sup̄ me ꝛ colles ope rite me: ne vultū illiū irati ꝑtra me iudicis si fas est aspicia. Insup p̄cor occidite me vt penas illas horrēdas nō aspiciā. q̄s mihi paras video sursuz et deorsum an-trorsum et retrorsum dextrorsuz q̄z ſ sini strorsum. Siquidē tā graues et horribi-les be sunt vt si liceret ꝛ pmitterer: certe in desperationē caderē. labiq̄ in eā totis viribꝫ optarē. heu q̄ intolerabiles īgerūt mihi cruciat⁹ carnales delitie. vestes p̄ci-ose. necnō supbia cordis ignominiosa et feda. Carnē meā putridā tā delicate nu trire nō debui: q̄ erat saccus stercoꝛ ꝛ ci-bus vermiū: aie q̄ salutē posti ponere q̄ an geloꝛ sanctoꝛ manib⁹ oim rerū plasma-tori p̄ntari debuerat. q̄ suo p̄cioso eā san guine de p̄tē demonū redemit. mortē q̄z p cā de suscipe nō dubitauit. O mun de imo immūde nō ab te cogoꝛ exosū ha bere q̄ vt tibi cōplacerē tā illis displiceo. q̄ merito vltra cēm mundi creaturā aut q̄ō credi p̄t si eis obtpare voluisse⁹ p cer-to me dilexissent. et nūc heu p tali mini-sterio eternos sustinco. p mercede cruciat⁹. Vos ite alloquoꝛ parētes et affines q̄s p̄fecto si vt nūc sic et nūc cognouissem: nūq̄z vobis tantā fidentiā adhibuissem nec vr̄is suasionib⁹ ꝛ p̄silijs acq̄euissem. quinimo creatori meo ac redēptori deser uire ꝛ cōplacere studuissez q̄ suis ꝓcēpto rib⁹ tā terribil⁹ ꝛ seuer⁹ existere ñ dubitat Sz nis sera ē ista q̄rela. frustra q̄z nimi-tū monent hi fiat⁹ ꝛ suspiria ad nihilū p futura. cū sine remedio et graui corpis ꝛ aie calaitate a p̄nti ꝓpellor seculo migra-re. et ad infernalia et tartarea loca etnali ter cruciād⁹ trāsire: vbi ē flet⁹ et stridoꝛ dentiū. penalis sine termio: ꝛ acerbitas sine meta. Vnū tamē suadeoꝛ p̄silium salu-bre vniuersis qui flebile hāc audire q̄rimo-niā et simile forsitan p̄stolant euentū. p nunc in testamentū trado quatinus per-petrata facinora omni mora post posita deserāt. que sic hominē finaliter in tarta ra p̄cipitant. pce p̄tā autē cōtricionis ve-ris penitētie lamentis ac cōtritione mū dare studeāt. salubre vīā vite ēdi arripiāt.

Ut et in summa melius q̄ ego mori cauisca. Nā felix quē faciūt aliena pericula cautū. Boetius. Tps siquidē pūs ad instar umbre solaris breuissimū est. Nemo quoq; ante cras supuiuere debeat securus esse pt. Nihilomin⁹ in hac tpis breuitate valet hō eterna sibi gaudia pmereri. aut certe eterna si velit supplicia pcurare q̄ ante mūdi cōstitutionē ambo iurta meritoz diuersitatē cunctis sunt viuētib⁹ pparata. Quisq; ergo rōnis capax q̄tū saluti sue cōgruere iudicauerit in hoc speculo semet assidue ꝓtē platur. ℣. Finē queso bonū cui nullū pfero donū. In mūdi rebus da mihi celse deus. Amen.

Mortales cūcti moneat vos tumba sepulcri. Mors cito mors dura mors fragilis est et amara. Cominus est sepe dū cernit eminus esse. Mors vt finit nihil esse finit mors oia finit.

Appellatio peccatoris a dei iusticia ad eius misericordiā Joannis Gersonis per modū orationis et confessionis.

Ta tua o regina celi et mūdi totius dña. dei genitrix illibata virgo maria. ac vestrū omniū celestis regni pcerū. ciuitatis eterne cōciuiū. et beate felicitatis cohereditū coram dei throno et agno iugiter astantiū tuiq; sacer euangelista iohānes pudicicie virginalis paranymphe. celestiū secretaroz egregie. ac diuinoz scriba doctissime tāq; in psona singularis autētice. et pogatiue sanctitatis et dilectōis amplioris dignissimeq; pūcia. Ego. A. oīm filiorū dei ingratissim⁹ meritoz pauperrimus. et scelerū heu abundantissimus. ab oīm peccatoz meoz grauaminib⁹ firmo correctōis ꝓposito et aio ad emendationē vite melioris fiducialiter appellandi a iudicio marū mearū pfluuijs. a districtissima tua dñe iusticia: ad clementissimā bonitatis tue dñe misericordiā puocandi: dico. prestor cōfiteor et ꝓpono. q̄ licet ego peccatoz ipius indignus et miserrimus tantilla mea tpa pueritie metas adolescētie cursum et puectiorē virilitatis meep gressum: imo oīs vite mee pcessus. Annos: mēses: dies: horas et momēta. timore tuo postposito. aio me reuerēti. et cogitatu infrunito. desideriis et conatib⁹ malis. volūtate ꝓposito et cōsensu peioribus. necnō ope cōsuetudine et cōtemptu pessimis incessanter et ipie transegerim. legē tuā peccādo dereliquerim. iusticias tuas pphanauerim. gratiā tuā abiecerim. mandata tua nō custodierim. salutaria tua cōsilia et monita quipenderim. pietatis opa segnit neglexerim. dona spūs septiformis mortaliter a me repulerim. beatitudines et virtutes malitiose spreuerim. Ecclesiasticis me sacris indignū reddiderim. Temereq; boni ꝓpie salutis mee mortē pmisserim obseruātias ecclesie sancte et pceptaptinaciter trāsgressus flagitiosis meis opibus fidē tā violauerim pctis meis rursuz te fili dei crucifixerim. oīb⁹ tuis bñficijs et donis gratuitis ingratus extiterim. flagella tua licet pauca murmurādo susceperim. In superbia via auaricia cordis inquinatōe mētis et corporis inuidiosis actib⁹ peculiarit[illegible] margijs. iracundis motib⁹. accidiosis torporib⁹ innumeris voluptatib⁹. actualibus culpis mortalib⁹ et criminalib⁹ vicijs. venialib⁹ peccatis. offensis spūalib⁹ corporis cordis oris iniquitatib⁹. factis illicitis. psumptiōib⁹ temerarijs. crebris inobedientijs negligētijs et delictis pluribus: et alijs nephādis excessib⁹ ex malitia et fragilitate. oīb⁹ interioribus et exterioribus meis sensib⁹ te deū meū grauiter et multipliter offenderim. Et his malis ꝓpijs nō ꝓtētus mala malis accumulās alijs occasionē peccandi pbuerim eos in

puteū interitus mecū traxerim. Peccan/
tibus cōsiliū auxiliū et fauorē impende/
rim. exēplis puersis ipe puersus innocen
tes puerterim. Adpetā q̄ rarissime de/
fleui q̄si canis ad vomitū et sus ad volu/
tabrū luti. post lamēta tāq̄ ea nō plan/
xissem īpudice redierim. Ac p̄missa et oīa
alia mea sacinora tibi cūcta vidēti. notis
sima ordie scia loco tpe et causa vltra mo
dū auxerim et aggrauauerim. mala q̄rū
nō est numerus nequiter cōmiserim. et p
ea sententiaz mortis eterne (qz dicit. aia
q̄ peccauerit ipa morief) dānabiliter in/
currerim. in iudiciū tuū horrendū et iu/
stissimū dñe. et in manū tuā dei viuētis
pniciose nimis inciderim. indignationē
tuā incurrerim. a cōsortio celestis exerci/
tus me sepauerim. et ab iniq̄tate mea ī
qua vsq̄ adhuc q̄si p talentū plūbi resi/
deo et resurgere nō adiecerim. semp q̄ te
dñm vocantē me ad penitentiā nō audie
rim; pmittentē te p̄mia eterna rēuerim.
et te mortē p̄minantē ppetuā. et diuiti/
as bonitatis patiētie et longanimitatis
tue. in aīe mee piculū et saluti dispendiū
cōtempserim. Tū turet fortis et potēs:
vltor metuēde terribilis et iuste iudex. de
cuius ore sedētis in throno, pcedit gladi
us p iudiciū et iusticiā bis acutus. ptra
iniuriā ostendēs mihi bonitatē et patien
tiā. sustinuisti et expectasti vt mihi mise
rearis. Prolongaui iniquitatē et tu boni/
tatē annuasti. in charitate ppetua mise/
rans dilexisti me et attraxisti. dissimula/
sti, pter pnias oēs trāsgressiones meas
et scelera mea. Contēptus ingratitudi/
nes et delicta nō īproperasti mihi. benefi
cia nō detraxisti, pter crimina. toleraſti
patiēter oīa mea flagitia. custodisti me
ne vltra ea q̄ feci p̄mitterē grauiora. Nō
feciſti mihi fm petā mea nec iurta iniq̄/
tates meas: Nō tribuisti, p malis mala
sed, p malis bona. Nō intulisti mihi ob/
probria. non irrogasti cōuicia. retraxisti
manū vltricē vibrantē sup me vindicte
gladiū. distulisti sne mortis executionē
Suspendisti iusticiā et iudiciū, progas/
sti spe correctōis vite mee terminū et pec
catoz̄ meoz̄ vltionē dignissimā. vsq̄ ī
horā p̄sentē misericorditer auertisti ī mi/
seratōib⁹ tuis multis. factū est vt nō sim
cōsumptus ne ppetuā sustineā saluatio
nis p̄iudiciū. patrimonij celestis iacturā
beate visionis carentiā damnū corpis et
aīe. dānatōis penā. nō moriturī vermis
dolorē. inextinguibilis ignis incēdiū. stri
dorē dentiū tenebras fletū luctū et grauа
men. Ex p̄missis igit dñe si a me faciez
auerteris et miseriaz desperis. si iniq̄/
tates meas obseruaberis. si in ira tua ar
guendo me misericordiā tuā attenueris
et antiq̄ miserē recordat⁹ nō fueris. si in
ppetuū mihi irascēris et misericordiaz a
me pcōre ineternū abscōderis. si iusticie
tue solū me iudicatur⁹ ascenderis. et ob
litus fueris mei finaliter misereri. Sci
ens me p iniquitatū mearū multitudie
et grauī peccatoz̄ onere me culpabiliter
in hac vita grauatū. nō indebite. timēs
q̄ verisimiliter si tātis tribulatōib⁹ adiu
torē nō inuenero. post hāc vitā me plus
et multo fortius grauari. Ideo q̄ de⁹ iu/
dex iuste. ī his scripturz lachrymarū mea
rū attramēto cōscriptis. a te irato et iu/
sto iudice et a snie tue diuine insticie ad
te placatū et misericordē patrē misericor
diarū q̄ tardā nescis misericordiā. et cui
ppriū est sp misereri et pcere. qz superiorē
nō habes cū tu sis solus altissimus et in
misēdia copiosus. ad tribunal tue clemē
tie bonitatis et misēdie q̄ iudicialiū super/
altat in spe venie. Ego miser ad te miseri
cordē cuius misēdie nō est numerus. p/
uoco et appello. Et tereginā et matrē mi
sericordie oēsq̄ sanctos et electos dei. et
specialiter vos iudices iusti cōmilitones
ap̄los peto vt instanter instantius insta
tissime. p me peccatore miserrimo ad de
um meū supplicite intercedatz. ac iterū
et iterū et cū oī qua possum deuotōis et
hūilitatis instantia. a te cuius misēdia
plena est oīs terra. et p te ī celis ꝑparata

et in eternū edificata gratiā et veniā. Et quia in misericordia diues es clementiā et misericordiā peto mihi dari cū ipe de us meus sis cuius miseratōes sunt sup oia opera tua qui cui volueris ūno oīm misereris et qui gratiaz et misericordiā in quacunq; hora peccatoz ingemuero mihi dare possis et velis. subijciens cor pus et animā. vitā res: statū et tempo ra mea. necnō oēs et singulos misericor die tue adherentes seu adherere volētes protectioni et gratie abundantissime bo nitatis et misericordie tue dñe deus pa ter vnigenite iesu christe et spirit' orpha neticta. Protestor etiā q; p̄sentē ora tionis mee deuotionē aspectibus tuis se pius publicareac mores et vitā auxilio tuo quāto celeri' potero corrigeret emē dare volo. Rogo etiā te fili dei crucifite vt lateris tui vulneris signo. quo illā in cruce pendēs orationē. pater ignosce il lis. quia nesciūt quid faciūt cōsignasti. Hāc etiā orationculā meā diuine puo catōnis misericordie clementer cōsignes et eā misericordie multe facere digneris efficacē. Requirēs te sacer scriba Joban cōmissi virgini matri cū exoratione p me publices. Et tu regina misēdie eā cum ostentatione p me pectoris et vberū tuo rum quem genuisti dei filio notifices. Tu quoq; fili clementissime eam patri cū oblatōe p me passionis sanguinis vul nerū tuorū et mortis offeras. acceptabi lēq; facias alme trinitati. vt per eam et alia pietatis opera gratiā z misericordiā peccatorū remissionē et veniā. requiē et vitā mercarlempiternā. Amen.

Satio apostolorum

Ulia iusticiā meā tanq; fragili tati et demeritis tuis intolerabi lem declamās: ad tribunal mise ricordie mee tanq; ad superiorē iusticie: sub spe venie humiliter appellasti. Jecir co quia in misericordia te redemi: in mise ricordia te saluū feci misericordiā docui misericordiā et non mortē volui. miseri cors sum miseratoz longanimis et mul tum misericors. immo sum pater miseri cordiaruz Et quia regina glorie mater misericordie. mater mea astat a dextris meis: pro te bona loquens et misericor diam postulans. Cui non est mihi fas aliquid denegare ob reuerentiā et pieta tē multitudinis misericordie mee. et in tercessionē matris mee: omniū q; electo rū gratie et misericordie: in gloria partici pum. Appellationi tue misericorditer de fero et te ad tribunal misericordie mee clementer admitto: tibiq; vt misericordi am cōsequaris omniū dierū vite tue ter minū peremptoriū ad p̄secutionē misert cordie et ip̄ius assecutionē assigno. Ac latā cōtra te sententiā iusticie mee p̄ci ius relaxo. Jta vt si vsq; in finē miseris cors fueris: misericordiā tūmeā quādo aliquādo pecces a tenō dispergā vt da mnem. neq; nocebo in veritate mea vt abijciā te in finē. sed pro peccato vapula bis: sed tū nō peribis.

Sunt impressi ante hac plerique libri qui separatim forsitan missæ officiū: et expositionē: attentionē in ea habendaz. Votiua ad sepe celebrandum. Effectus et fructus eiusdē. Orationes plibatorias. et que post cōmunionē dici solent: eleganter cōtineant. Verū singula hec Tū simul in vno libro. Tum in ea qua hic vides vtili breuitate complexa. oia pariter attigisse: nō facile crediderim. Bono igitur animo: grato: et beniuolo iucundissime lector accipe: q̄ in vnū cōgessit p̄dicta opuscula. Prouidus et bonestus Henricus knoblotzer: Impressor Heidelbergeñ. auspitio et directōe Religiosi p̄ris z dñi Johānis Lampfheim procuratoris in kirschgarten. iuxta muras insignis ciuitatis ivormatieñ. Una cū psalmoz: horarūq̄ canonicarū laude et virtute. Sequentibus ad finē tribus speculis. Primo peccatoz. Deinde vite spiritualis dulcissimi Bernardi. Et demum eius quē inscripsimus Agonisantis. Quinimo et deuotissimā illā christianissimi Joannis Gerſonis appellationem in modū orationis inscriptā. Et eiusdē apostolorū dationē q̄ spei diuine mirificā affert, consolationē.

Hec itaq̄ oia si bona affectione perlegeris: sicq̄ ad effectū vsq̄ deduxeris. Non impressori solū: sed et tibi quoq̄ vel emptori vel lectori vitā impetrabis sempiternam. Quā nobis tribuat christus ihesus cum patre et spiritu sancto in secula benedictus. Amen.

Impressum Anno Jesu christi. Millesimo quadringentesimo Nonagesimo quinto. iij. kalendas Julias. Regnante inuictissimo Romanoz rege Maximiliano. Anno regni sui secundo. Et Illustrissimo principe Palatino Philippo: electore. Simulq̄ clementissimo patre et dño dño Johanne ivormatiensi Epo doctissimo: clarissimo et probatissimo. Quibus deus immortalis p̄beat plonga secula felicē gubernationē. Amen.

KRAKÓW
Antykw. Wojtowicz 4 IV 2020
7700 zł.
Akc. 128